

**ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ UEFA,
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ**

ΠΑΝΑΓΟΣ Σ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Επιβλέπων Καθηγητής: Λαζαρίδης Ιωάννης

Εξεταστές: Παπαδόπουλος Δημήτριος

Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Executive MBA

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Θεσσαλονίκη

Ιανουάριος 2008

Copyright © Ευάγγελος Σ. Πανάγος, 2008
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος, All rights reserved

Η έγκριση της μεταπτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η χρηματοοικονομική διάσταση του Ελληνικού Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου. Πρόκειται για το δημοφιλέστερο παγκοσμίως άθλημα, το οποίο εδώ και αρκετές δεκαετίες λειτουργεί με επαγγελματικά κριτήρια, ιδιαιτέρως στην Ευρώπη. Αρχικά επιχειρείται μια αναφορά στα βασικότερα σημεία της Ελληνικής Νομοθεσίας του Επαγγελματικού Αθλητισμού και ειδικότερα του Ποδοσφαίρου με έμφαση στα σημεία εκείνα που άπτονται της χρηματοοικονομικής. Ακολουθεί μια ανάλογη αναφορά στα σημαντικότερα σημεία της πρόσφατης οδηγίας – κανονισμού που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (UEFA), η οποία θέτει τα κριτήρια που πρέπει να εκπληρώνουν οι ομάδες, προκειμένου να έχουν δυνατότητα συμμετοχής στις διοργανώσεις της. Ανάμεσα στην πληθώρα των κριτηρίων υπάρχει και μια εκτενής αναφορά σε χρηματοοικονομικά κριτήρια. Η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των Π.Α.Ε. της Α' Εθνικής Κατηγορίας του Ελληνικού Πρωταθλήματος, γίνεται στη συνέχεια και βασίζεται στα δημοσιευμένα οικονομικά στοιχεία των εταιρειών αυτών στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Γίνεται εκτενής χρηματοοικονομική ανάλυση που αποτελείται από στατιστική ανάλυση, υπολογισμό μέσου όρου κλάδου, οριζόντια και κάθετη ανάλυση, εξαγωγή χρηματοοικονομικών δεικτών και προβλέψεις πενταετίας. Η σύγκριση με τα οικονομικά δεδομένα του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου κρίνεται απαραίτητη για την εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων. Από χρηματοοικονομικής απόψεως το Ελληνικό Ποδοσφαίρο δεν είναι βιώσιμο και η ύπαρξη του οφείλεται στη χρηματοδότηση των φορέων των εταιρειών και στις πιστώσεις που λαμβάνει. Η Ελληνική Πολιτεία και η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία θεσμοθετούν μέτρα, μέσα από τα οποία επιδιώκεται η εξυγίανση του κλάδου και η βιωσιμότητά του. Από την παρούσα εργασία εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα και προτάσεις για την βελτίωση της χρηματοοικονομικής απόδοσης. Οι προτάσεις που παρατίθενται για μελλοντική έρευνα αποσκοπούν στην περαιτέρω ανάλυση του κλάδου και στην ακόμη πιο ενδελεχή εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την προοπτική του, προκειμένου να καταστεί το επαγγελματικό ποδόσφαιρο ελκυστικό για τους επενδυτές, τους πιστωτές, τους χορηγούς και το φίλαθλο κοινό.

ABSTRACT

The financial dimension of Greek Professional Football is the object of this thesis. Football is the more popular worldwide sport, which for enough decades functions with professional criteria, especially in Europe. Initially is attempted a report in the main points of Greek Legislation of Professional Sports and more specifically the Football with accent in that points that are related to financing. It follows a proportional report in the more important points of recent directive – regulation that published the European Federation of Football (UEFA), which places the criteria to be fulfilled by clubs to enter the UEFA club competitions. There is an extensive report in financial criteria among other. The analysis of financial statements of Football S.A. that participate in First National Category of Greek Championship, becomes afterwards and is based on the published financial statements of this companies in the Newspaper of Government. An extensive financial analysis take place, that is constituted by statistical analysis, calculation of branch's average financial statement, horizontal and vertical analysis, export of financial indicators and forecasts of five-year period. The comparison with the economic data of European football is judged essential for the export of conclusions and proposals. From financial opinion the Greek Football is not viable and his existence is owed in the financing of institutions of companies and in the credits that receive. The Greek State and the European Federation enact metres, through which are sought the cleansing of branch and his viability. From the present work are exported useful conclusions and proposals on the improvement of financial output. The proposals that are mentioned for future research aim in the further analysis of branch and in the still more regular export of conclusions with regard to his prospect, so that is rendered the professional football attractive for the investors, the creditors, the sponsors and the sporting public.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευρετήριο πινάκων	10
Ευρετήριο εικόνων.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ: Το άθλημα	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ: Το άθλημα	14
1.1. Ιστορία - Δομή	14
1.2. Πρωτάθλημα Ελλάδος	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ: Ελληνική Νομοθεσία	16
2.1. Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.)	16
2.2. Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Α.Ε.)	18
2.2.1. Σκοπός	18
2.2.2. Επωνυμία	19
2.2.3. Έδρα.....	19
2.2.4. Σήμα.....	19
2.2.5. Αθλητικές εγκαταστάσεις.....	20
2.2.6. Μετοχικό Κεφάλαιο.....	20
2.2.7. Μέτοχοι – Περιορισμοί.....	21
2.2.8. Οικονομικές σχέσεις Α.Α.Ε. και ιδρυτικού αθλητικού σωματείου.....	22
2.2.9. Διοικητικό Συμβούλιο	23
2.2.10. Αποτίμηση της αξίας των αθλητών	23
2.2.11. Ελεγκτικά όργανα	24
2.2.12. Διαχειριστικές υποχρεώσεις Α.Α.Ε.	26
2.2.13. Ειδικά όργανα επίλυσης οικονομικών διαφορών	27
2.2.14. Ειδικά έσοδα των Π.Α.Ε.....	27
2.2.15. Βασικά συμπεράσματα	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ: Κανονισμός - οδηγία της UEFA.....	30
3.1. Πλαίσιο, υποχρεώσεις και στόχοι.....	30
3.2. Δικαιοδοσίες	31

3.2.1. Υπεύθυνος Αδειοδότησης (Licensor).....	31
3.2.2. Όργανα απόφασης (Decision – Making Bodies).....	32
3.3. Ποδοσφαιρικές ομάδες	32
3.3.1. Δικαιούχοι κατάθεσης αίτησης (License Applicant).....	33
3.3.2. Υπευθυνότητες αιτούντος.....	33
3.4. Αθλητικά κριτήρια (Sporting Criteria)	34
3.4.1. Στόχοι αθλητικών κριτηρίων	34
3.4.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες.....	34
3.4.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά.....	35
3.4.4. Δευτερεύοντα κριτήρια - υποχρεωτικά.....	36
3.4.5. Κριτήρια καλής πρακτικής – προτεινόμενα	36
3.5. Κριτήρια υποδομών (Infrastructure Criteria)	36
3.5.1. Στόχοι κριτηρίων υποδομών	36
3.5.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες.....	36
3.5.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά.....	37
3.5.4. Δευτερεύοντα κριτήρια – υποχρεωτικά.....	37
3.6. Κριτήρια προσωπικού και διοίκησης (Personnel and Administrative Criteria) ...	38
3.6.1. Στόχοι κριτηρίων προσωπικού και διοίκησης	38
3.6.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες.....	38
3.6.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά.....	39
3.6.4. Δευτερεύοντα κριτήρια – υποχρεωτικά.....	40
3.7. Νομικά Κριτήρια (Legal Criteria)	41
3.7.1. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά.....	41
3.8. Χρηματοοικονομικά κριτήρια (Financial Criteria).....	42
3.8.1. Στόχοι χρηματοοικονομικών κριτηρίων	42
3.8.2. Βασικά οφέλη για την ποδοσφαιρική οικογένεια	42
3.8.3. Βασικά οφέλη για τις ομοσπονδίες.....	43
3.8.4. Βασικά οφέλη για τις ομάδες.....	43
3.8.5. Ιστορικά χρηματοοικονομικά δεδομένα – κύριο κριτήριο	44
3.8.5.1. Ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.....	44

3.8.5.2. Αποτίμηση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.....	50
3.8.6. Προσωρινές χρηματοοικονομικές καταστάσεις – κύριο κριτήριο	51
3.8.6.1. Περίοδος προσωρινών καταστάσεων	51
3.8.6.2. Πληροφόρηση προσωρινών οικονομικών καταστάσεων	51
3.8.6.3. Αποτίμηση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων.....	52
3.8.7. Μη εκπρόθεσμες υποχρεώσεις προς άλλες ομάδες από μεταγραφές – κύριο κριτήριο	53
3.8.7.1. Απαραίτητη πληροφόρηση από την ομάδα	53
3.8.7.2. Πίνακας οφειλών από μεταγραφές	53
3.8.7.3. Αποτίμηση της πληροφόρησης.....	54
3.8.8. Μη εκπρόθεσμες υποχρεώσεις προς εργαζομένους και κοινωνικές/φορολογικές αρχές – κύριο κριτήριο	55
3.8.8.1. Απαραίτητη πληροφόρηση	55
3.8.8.2. Αποτίμηση της πληροφόρησης.....	56
3.8.9. Γραπτό διάβημα πριν από τη λήψη απόφασης αδειοδότησης – κύριο κριτήριο	57
3.8.9.1. Απαραίτητη πληροφόρηση	57
3.8.9.2. Ενδεικτικά γεγονότα.....	58
3.8.9.3. Αποτίμηση της πληροφόρησης – Απόφαση	58
3.8.10. Χρηματοοικονομικές προβλέψεις – κύριο κριτήριο.....	58
3.8.10.1. Απαραίτητη πληροφόρηση	59
3.8.10.2 Αποτίμηση της πληροφόρησης - Απόφαση.....	59
3.8.11. Υποχρέωση ενημέρωσης μεταγενέστερων γεγονότων – δευτερεύον κριτήριο.....	60
3.8.12. Υποχρέωση αναθεώρησης μελλοντικών οικονομικών καταστάσεων – δευτερεύον κριτήριο	60
3.9. Βασικά Συμπεράσματα.....	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ: Χρηματοοικονομική Ανάλυση του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου.....	62
4.1. Εισαγωγή	62

4.2. Δεδομένα.....	63
4.3. Τυποποίηση.....	64
4.4. Στατιστική ανάλυση των οικονομικών μεγεθών	65
4.4.1. Μεθοδολογία Στατιστική Ανάλυσης	65
4.4.2. Στατιστικά στοιχεία περιόδων 2006 – 2007 και 2005 – 2006	76
4.4.3. Συμπεράσματα στατιστικής ανάλυσης	83
4.5. Διαχρονική Σύγκριση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων - Οριζόντια Ανάλυση	84
4.5.1. Μεθοδολογία - Παραδοχές	84
4.5.2. Αποτελέσματα οριζόντιας ανάλυσης.....	84
4.5.3. Συμπεράσματα	90
4.6. Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους – Κάθετη Ανάλυση.....	90
4.6.1. Μεθοδολογία – Παραδοχές	90
4.6.2. Αποτελέσματα κάθετης ανάλυσης.....	91
4.6.3. Συμπεράσματα	96
4.7. Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοστών Τάσης.....	97
4.7.1. Μεθοδολογία – Παραδοχές	97
4.6.2. Αποτελέσματα διαχρονικής σύγκρισης ποσοστών τάσης	98
4.7.3. Συμπεράσματα	101
4.8. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών.....	102
4.8.1. Δείκτες Ρευστότητας.....	102
4.8.1.1. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας	103
4.8.1.2. Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας.....	104
4.8.1.3. Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Σύνολο Ενεργητικού	105
4.8.1.4. Δείκτης Μετρητών	106
4.8.1.5. Σχόλια - Συμπεράσματα.....	107
4.8.2. Δείκτες Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης και Περιουσιακής Διάρθρωσης.....	108
4.8.2.1. Δείκτης Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης	109
4.8.2.2. Δείκτης χρέους.....	109
4.8.2.3. Δείκτης παγιοποίησης περιουσίας	110

4.8.2.4. Δείκτης Αυτοχρηματοδότησης Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων.....	111
4.8.2.5. Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικά Ξένα Κεφάλαια	112
4.8.2.6. Δείκτης Χρηματοδότησης Παγίων Στοιχείων με Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις.....	113
4.8.2.7. Δείκτης Κάλυψης Τόκων.....	114
4.8.2.8. Δείκτης Κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων.....	115
4.8.2.9. Σχόλια – Συμπεράσματα.....	116
4.8.3. Δείκτες Οικονομικής Απόδοσης.....	117
4.8.3.1. Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους.....	117
4.8.3.2. Δείκτης Απόδοσης Επενδυμένων Κεφαλαίων.....	119
4.8.3.3. Δείκτης Απόδοσης Καθαρής Θέσης.....	119
4.8.3.4. Σχόλια – Συμπεράσματα.....	120
4.8.4. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση τους χρηματοοικονομικούς δείκτες.....	120
4.9. Προβλέψεις πενταετίας.....	123
4.9.1. Μεθοδολογία – παραδοχές.....	123
4.9.2. Αποτελέσματα πρόβλεψης.....	123
4.9.3. Συμπεράσματα.....	127
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ: Ευρωπαϊκό περιβάλλον.....	128
5.1. Το ποδόσφαιρο στην Ευρώπη.....	128
5.2. Τα οικονομικά δεδομένα του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου.....	130
5.3. Συγκριτικά στοιχεία Ελλάδας – Ευρώπης.....	133
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ: Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	136
6.1. Φιλοσοφία νομοθεσίας και κανονισμών.....	136
6.2. Συμπεράσματα.....	137
6.3. Προτάσεις βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης.....	140
6.4. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	141
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	142

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 4. 1. Κατάταξη ομάδων για τις περιόδους 2002 – 2003 έως 2006 – 2007	62
Πίνακας 4. 2. Ισολογισμός κλάδου (άθροισμα) των Π.Α.Ε. Α΄ Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)	65
Πίνακας 4.3. Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης κλάδου (άθροισμα) των Π.Α.Ε. Α΄ Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)	69
Πίνακας 4. 4. Ισολογισμός σταθμικού μέσου όρου του κλάδου των Π.Α.Ε. Α΄ Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)	71
Πίνακας 4. 5. Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης του σταθμικού μέσου όρου του κλάδου των Π.Α.Ε. Α΄ Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)	75
Πίνακας 4. 6. Ποσοστιαία μεταβολή των Στοιχείων του Ενεργητικού του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους	85
Πίνακας 4. 7. Ποσοστιαία Μεταβολή Ενεργητικού των Π.Α.Ε.	86
Πίνακας 4. 8. Ποσοστιαία μεταβολή των Στοιχείων του Παθητικού του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους	87
Πίνακας 4. 9. Ποσοστιαία μεταβολή των Κυριότερων Λογαριασμών των Καταστάσεων Αποτελεσμάτων Χρήσης του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους.....	89
Πίνακας 4. 10. Κάθετη ανάλυση του Ενεργητικού του κλάδου (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007).....	91
Πίνακας 4. 11. Κάθετη ανάλυση του Παθητικού του κλάδου (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007).....	93
Πίνακας 4. 12. Κάθετη Ανάλυση της Κατάστασης Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007).....	95
Πίνακας 4. 13. Ανάλυση ποσοστών τάσης Ενεργητικού (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007)	98
Πίνακας 4. 14. Ανάλυση ποσοστών τάσης παθητικού (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007)	99

Πίνακας 4. 15. Ανάλυση ποσοστών τάσης κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007).....	100
Πίνακας 4. 16. Δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας	103
Πίνακας 4. 17. Δείκτες άμεσης ρευστότητας.....	104
Πίνακας 4. 18. Δείκτες κεφαλαίου κίνησης προς σύνολο ενεργητικού	105
Πίνακας 4. 19. Δείκτες μετρητών	106
Πίνακας 4. 20. Δείκτες παγιοποίησης περιουσίας.....	110
Πίνακας 4. 21. Δείκτες κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια	112
Πίνακας 4. 22. Δείκτες χρηματοδότησης παγίων στοιχείων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.....	114
Πίνακας 4. 23. Δείκτες κάλυψης δανειακών υποχρεώσεων	115
Πίνακας 4. 24. Δείκτες περιθωρίου κέρδους (συμπεριλαμβάνονται τα λοιπά έσοδα/έξοδα εκμετάλλευσης)	118
Πίνακας 4. 25. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση τους δείκτες άμεσης ρευστότητας	120
Πίνακας 4. 26. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη μετρητών	121
Πίνακας 4. 27. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη παγιοποίησης	121
Πίνακας 4. 28. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια	122
Πίνακας 4. 29. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη περιθωρίου κέρδους.....	122
Πίνακας 4. 30. Προβλεπόμενοι ισολογισμοί μέσου όρου κλάδου για την περίοδο 2007-08 έως 2011-12	123
Πίνακας 4. 31. Προβλεπόμενοι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσης μέσου όρου κλάδου για την περίοδο 2007-08 έως 2011-12.....	125

Ευρετήριο εικόνων

Διάγραμμα 4. 1. Στοιχεία ενεργητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007	78
Διάγραμμα 4. 2. Στοιχεία ενεργητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 – 2006	78
Διάγραμμα 4. 3. Στοιχεία παθητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007	79
Διάγραμμα 4. 4. Στοιχεία παθητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 – 2006.....	79
Διάγραμμα 4. 5. Κύκλοι εργασιών και καθαρά αποτελέσματα χρήσης (ζημίες) των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007.....	80
Διάγραμμα 4. 6. Κύκλοι εργασιών και καθαρά αποτελέσματα χρήσης (ζημίες) των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 - 2006.....	80
Διάγραμμα 4. 7. Κατανομή Ενεργητικού - Παθητικού των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2006 - 2007	81
Διάγραμμα 4. 8. Κατανομή Ενεργητικού - Παθητικού των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2005 - 2006	81
Διάγραμμα 4. 9. Κατανομή κύκλου εργασιών των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2006 - 2007	82
Διάγραμμα 4. 10. Κατανομή κύκλου εργασιών των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2005 - 2006	82
Διάγραμμα 4. 11. Γενικό Σύνολο Ενεργητικού – Παθητικού των Π.Α.Ε.	87
Διάγραμμα 4. 12. Γραφική παράσταση των ποσοστών συμμετοχής των στοιχείων του Ενεργητικού (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)	92
Διάγραμμα 4. 13. Γραφική παράσταση των ποσοστών συμμετοχής των στοιχείων του Παθητικού (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007).....	94
Διάγραμμα 4. 14. Δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας.....	104
Διάγραμμα 4. 15. Δείκτες κεφαλαίου κίνησης προς σύνολο ενεργητικού	106
Διάγραμμα 4. 16. Δείκτες μετρητών.....	107
Διάγραμμα 4. 17. Δείκτες παγιοποίησης περιουσίας.....	111

Διάγραμμα 4. 18. Δείκτες κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια	113
Διάγραμμα 4. 19. Εξέλιξη γενικού συνόλου ενεργητικού με πρόβλεψη για τις επόμενες πέντε περιόδους	125
Διάγραμμα 4. 20. Εξέλιξη λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσης με πρόβλεψη για τις επόμενες πέντε περιόδους.....	126

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ: Το άθλημα

1.1. Ιστορία - Δομή

Το άθλημα που σήμερα ονομάζεται ποδόσφαιρο, απέκτησε για πρώτη φορά κανόνες το 1848 στο κολέγιο του Κέιμπριτζ. Με τους κανόνες αυτούς διαφοροποιήθηκε από άλλα παρόμοια αθλήματα, όπως το ράγκμπι, τα οποία παίζονταν σε διάφορα κολλέγια της Αγγλίας. Στις 26 Οκτωβρίου 1863 ιδρύθηκε η Ένωση Ποδοσφαίρου Αγγλίας, το άθλημα απέκτησε τους κανονισμούς που στην πλειοψηφία τους ισχύουν μέχρι σήμερα και απέκτησε το όνομά του στα αγγλικά. Το όνομα προήλθε από τα πρώτα γράμματα κάθε λέξης της έκφρασης “Social ceremony”, η οποία στα Ελληνικά αποδίδεται με την φράση «Κοινωνική Τελετή», οπότε και το σημερινό του όνομα είναι “Soccer”.

Στις 12 Μαΐου 1904, στο Παρίσι, οι ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες 7 Ευρωπαϊκών κρατών ίδρυσαν την Παγκόσμια Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου, γνωστή ως FIFA. Η παγκόσμια ομοσπονδία είναι η ανώτατη αρχή σε ότι αφορά το ποδόσφαιρο και είναι ο μεγαλύτερος αθλητικός οργανισμός στον κόσμο.

Στην Ελλάδα η Εθνική Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου (Ε.Π.Ο.) ιδρύθηκε το 1926, από τις τρεις μεγαλύτερες ενώσεις (Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Πειραιά), οπότε και το ποδόσφαιρο οργανώθηκε με βάση τα διεθνή πρότυπα. Η συγκεκριμένη Ομοσπονδία είναι η μεγαλύτερη αθλητική ομοσπονδία της χώρας. Ένα χρόνο μετά την ίδρυσή της, η Ε.Π.Ο. έγινε μέλος της FIFA, ενώ το 1954 αποτέλεσε ένα από τα πρώτα μέλη της UEFA.

Σε παγκόσμιο επίπεδο τα μεγέθη του ποδοσφαίρου είναι τεράστια, αφού έχει περισσότερους από 200 εκατομμύρια ενεργούς παίκτες, ενώ συνολικά περισσότεροι από 1,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι ασχολούνται με το άθλημα.

Στην Ελλάδα τα μεγέθη είναι ανάλογα αφού υπάρχουν περίπου 2 εκατομμύρια ποδοσφαιριστές και 5.773 σωματεία, εκ των οποίων τα 3.700 συμμετέχουν ενεργά στα εθνικά πρωταθλήματα και στα πρωταθλήματα των ενώσεων. Τα σωματεία είναι ενταγμένα στις πενήντα τρεις (53) Ενώσεις Ποδοσφαιρικών Σωματείων (Ε.Π.Σ.), οι οποίες έχουν τις δικές τους διοργανώσεις. Ταυτόχρονα υπάρχουν και τα επαγγελματικά

πρωταθλήματα τα οποία διοργανώνονται από την Σούπερ-Λίγκα και την Ε.Π.Α.Ε., ανάλογα με την κατηγορία.

1.2. Πρωτάθλημα Ελλάδος

Εθνικό πρωτάθλημα έχουμε για πρώτη φορά την περίοδο 1927-28, στο οποίο συμμετείχαν μόνον τρεις ομάδες και συγκεκριμένα οι πρωταθλήτριες των τριών μεγάλων ενώσεων. Από την περίοδο 1930-31 έχουμε πρωτάθλημα αποτελούμενο από 8 ομάδες, οι οποίες ανήκουν στις τρεις μεγάλες ενώσεις και συγκεκριμένα συμμετείχαν Παναθηναϊκός, ΑΕΚ, Απόλλων, Ολυμπιακός, Εθνικός, ΠΑΟΚ, Άρης και Ηρακλής. Με το σύστημα αυτό διεξαχθήκαν τα πρωταθλήματα μέχρι και την περίοδο 1939-40.

Μετά τον πόλεμο το πρωτάθλημα διεξάγεται με το ίδιο σύστημα, αλλά συμμετέχουν και ομάδες από επαρχιακές πόλεις. Από την περίοδο 1959-60 έχουμε την Α' Εθνική, στο πρωτάθλημα της οποίας συμμετέχουν 16-18 ομάδες.

Το έτος 1979 καθιερώνεται το επαγγελματικό πρωτάθλημα, οπότε στην επαγγελματική Α' Εθνική συμμετέχουν 18 ομάδες. Το πρωτάθλημα αυτό διεξάγεται υπό την Ένωση Ποδοσφαιρικών Ανωνύμων Εταιρειών (Ε.Π.Α.Ε), η οποία έχει την ευθύνη και για τις μικρότερες εθνικές επαγγελματικές κατηγορίες. Για πρώτη φορά την περίοδο 2006-07 το πρωτάθλημα της Α' Εθνικής διεξάγεται από την Σούπερ-Λίγκα, η οποία είναι η ένωση των ομάδων που συμμετέχουν στην Α' Εθνική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ: Ελληνική Νομοθεσία

Το επαγγελματικό ποδόσφαιρο λειτουργεί σε συμφωνία με την ισχύουσα κρατική νομοθεσία και τους κανονισμούς της UEFA και της FIFA.

Ο νόμος 2725/1999 με τις τροποποιήσεις¹ που ακολούθησαν, καθορίζει επακριβώς το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τον επαγγελματικό αθλητισμό.

2.1. Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών (Τ.Α.Α.)²

Η πρώτη βαθμίδα επαγγελματικού αθλητισμού είναι τα τμήματα αμειβομένων αθλητών (Τ.Α.Α.) τα οποία ιδρύονται από αθλητικά σωματεία που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Το αθλητικό σωματείο διατηρεί αποδεδειγμένα δύο (2) τουλάχιστον ομάδες ερασιτεχνών αθλητών (παιδών – κορασίδων, εφήβων – νεανίδων) στον αντίστοιχο κλάδο άθλησης που συμμετέχουν ενεργά στα αγωνιστικά προγράμματα της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας
- Δυνατότητα εξασφάλισης της βιωσιμότητας του Τ.Α.Α. για μια τριετία³

Για την ίδρυση των Τ.Α.Α. απαιτείται:

- Απόφαση της γενικής συνέλευσης η οποία λαμβάνεται με την παρουσία των (2/3) των μελών⁴ και με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων
- Οικονομοτεχνική μελέτη από ανεξάρτητη εταιρεία ορκωτών ελεγκτών λογιστών ή συμβούλων από την οποία προκύπτει η βιωσιμότητα του Τ.Α.Α. για μια τουλάχιστον τριετία⁵

¹ Νόμοι: 3057/2002, 3262/2004, 3372/2005, 3479/2006

² Άρθρο 60 – Ίδρυση και λειτουργία τμημάτων αμειβομένων αθλητών, Νόμος 2725/1999

³ Προσθήκη του νόμου 3057/2002

⁴ Τροποποίηση από το νόμο 3057/2002, ο αρχικός νόμος προέβλεπε παρουσία του μισού των μελών

- Γνώμη της οικείας ομοσπονδίας σχετικά με τη δυνατότητα βιωσιμότητας του συγκεκριμένου Τ.Α.Α., καθώς και την εκπλήρωση τυχόν κριτηρίων που θέτει η ίδια⁶
- Άδεια της επιτροπής επαγγελματικού αθλητισμού, η οποία για το σκοπό αυτό ελέγχει τη νομιμότητα της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου για την ίδρυση και αξιολογεί την έκθεση της βιωσιμότητας⁷

Τα βασικά χαρακτηριστικά που διαχωρίζουν τα Τ.Α.Α. είναι:

- Οικονομική και διαχειριστική αυτοτέλεια σε σχέση με τα υπόλοιπα τμήματα του αθλητικού σωματείου
- Τήρηση ιδίων βιβλίων πρακτικών
- Τήρηση λογιστικών βιβλίων Γ' κατηγορίας
- Κατάρτιση ίδιου προϋπολογισμού και ισολογισμού, τα οποία δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών»
- Το οικονομικό έτος αρχίζει την 1^η Ιουλίου και λήγει την 30^η Ιουνίου εκάστου έτους
- Διοικείται από επιτροπή διοίκησης αποτελούμενης από τρία (3) έως πέντε (5) έτη
- Δεν επιτρέπεται να λαμβάνει επιχορηγήσεις από τη Γ.Γ.Α., ούτε το αθλητικό σωματείο μπορεί να διαθέτει ανάλογες επιχορηγήσεις στα Τ.Α.Α.

⁵ Τροποποίηση από το νόμο 3057/2002, ο αρχικός νόμος προέβλεπε μόνο σχετική έκθεση του διοικητικού συμβουλίου του σωματείου.

⁶ Προσθήκη του νόμου 3057/2002

⁷ Τροποποίηση από το νόμο 3057/2002, ο αρχικός νόμος προέβλεπε ειδική αναγνώριση της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού με τα ίδια κριτήρια

2.2. Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Α.Ε.)⁸

Η εξέλιξη των Τ.Α.Α. σε κάποιους κλάδους άθλησης είναι οι Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Α.Ε.). Η μετατροπή των Τ.Α.Α. σε Α.Α.Ε. γίνεται με έκδοση προεδρικού διατάγματος, το οποίο ακολουθεί:

- εισηγήσεις της οικείας ολομέλειας των σωματείων
- εισηγήσεις της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας

οι οποίες συνοδεύονται από οικονομοτεχνικά στοιχεία βιωσιμότητας του συγκεκριμένου κλάδου άθλησης και

- πρόταση του αρμόδιου Υπουργού για τον αθλητισμό

Για την ίδρυση, την οργάνωση και τη λειτουργία των Α.Α.Ε. ισχύουν απολύτως οι διατάξεις του Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών»

Στην περίπτωση του επαγγελματικού ποδοσφαίρου οι ανώνυμες αυτές εταιρείες ονομάζονται Ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρείες (Π.Α.Ε.).

2.2.1. Σκοπός⁹

Σκοπός των Α.Α.Ε. (Π.Α.Ε.) είναι:

- η δημιουργία, η οργάνωση και η διοίκηση επαγγελματικής αθλητικής ομάδας
- η οργάνωση επίσημων και φιλικών αθλητικών αγώνων επαγγελματικού χαρακτήρα
- η συμμετοχή της σε κάθε είδους αγώνες
- η οργάνωση εκδηλώσεων που αφορούν το άθλημα, σύμφωνα με τους κανονισμούς του οικείου επαγγελματικού συνδέσμου και της οικείας αθλητικής ομοσπονδίας

⁸ Άρθρο 63 – Καθορισμός κλάδων άθλησης για επαγγελματίες αθλητές, Νόμος 2725/1999

⁹ Άρθρο 65 – Σκοπός αθλητικών ανωνύμων εταιρειών, Νόμος 2725/1999

2.2.2. Επωνυμία¹⁰

Στην επωνυμία της εταιρείας αναφέρεται ως πρώτο συνθετικό η επωνυμία του αθλητικού σωματείου και ο κλάδος άθλησης συνοδευόμενος από τις λέξεις «Ανώνυμη Εταιρεία». Επομένως στην περίπτωση του ποδοσφαίρου έχουμε τον τίτλο «Όνομα Σωματείου Ποδοσφαιρική Ανώνυμη Εταιρεία»

2.2.3. Έδρα¹¹

Έδρα της εταιρείας κατά την φάση της ίδρυσης της αποτελεί η έδρα του αθλητικού σωματείου, ενώ μεταβολή αυτής στη συνέχεια επιτρέπεται με σχετική άδεια της Επιτροπής Επαγγελματικού Αθλητισμού και γνώμη της οικείας ομοσπονδίας και του οικείου επαγγελματικού συνδέσμου.¹²

2.2.4. Σήμα¹³

Η εταιρεία χρησιμοποιεί υποχρεωτικά ως σήμα το έμβλημα του σωματείου και τα διακριτικά γνωρίσματα της εμφάνισής του για τους αγώνες που συμμετέχει. Η εταιρεία έχει δικαίωμα αξιοποίησης του σήματος και του ονόματός της κατά οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς αυτό να περιορίζει τα δικαιώματα του σωματείου, το οποίο επίσης μπορεί να τα χρησιμοποιεί ελεύθερα και να τα διαθέτει σε όλα τα τμήματά του.

¹⁰ Άρθρο, 66 παρ. 1 – Επωνυμία – Έδρα – Σκοπός, Νόμος 2725/1999

¹¹ Άρθρο, 66 παρ. 2 – Επωνυμία – Έδρα – Σκοπός, Νόμος 2725/1999

¹² Προσθήκη του νόμου 3057/2002

¹³ Άρθρο, 66 παρ. 3 – Επωνυμία – Έδρα – Σκοπός, Νόμος 2725/1999

2.2.5. Αθλητικές εγκαταστάσεις¹⁴

Οι υφιστάμενες αθλητικές εγκαταστάσεις του σωματείου απαγορεύεται να συνεισφερθούν ως είδος στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας. Ωστόσο είναι υποχρεωμένο το σωματείο να παραχωρεί τις αθλητικές του εγκαταστάσεις, εφόσον αυτό του ζητηθεί για την κάλυψη αναγκών προπόνησης ή συμμετοχής της ομάδας σε επίσημες ή φιλικές διοργανώσεις, έναντι του εκάστοτε ποσοστού μίσθωσης για τη χρήση των εθνικών γυμναστηρίων

2.2.6. Μετοχικό Κεφάλαιο¹⁵

Το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Α.Ε. καθορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών του αθλητικού σωματείου.

Για κάθε άθλημα υπάρχουν κατώτατα όρια τα οποία ανάλογα με το πρωτάθλημα που συμμετέχει κάθε Α.Α.Ε. και ειδικότερα για τις Π.Α.Ε. είναι:

- 1.000.000 € για τις Π.Α.Ε. που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Α' Εθνικής
- 500.000 € για τις Π.Α.Ε. που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Β' Εθνικής
- 60.000 € για τις Π.Α.Ε. που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής (το ποσό αυτό είναι το κατώτατο όριο του Μετοχικού Κεφαλαίου των Α.Ε.)

Το μετοχικό κεφάλαιο καταβάλλεται μετρητοίς από τους μετόχους σε λογαριασμό οποιασδήποτε τράπεζας λειτουργεί στην Ελλάδα. Από την εισφορά σε χρήμα εξαιρείται το οικείο σωματείο για το οποίο θεωρείται ότι η χρήση της επωνυμίας και των λοιπών διακριτικών γνωρισμάτων του, ως στοιχείου της επωνυμίας της Π.Α.Ε. αποτελεί εισφορά σε είδος που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου.

¹⁴ Άρθρο 67 – Απαγόρευση εισφοράς αθλητικών εγκαταστάσεων, Νόμος 2725/1999

¹⁵ Άρθρο 68 – Μετοχικό κεφάλαιο, Νόμος 2725/1999

Σε περίπτωση αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου ποσοστό 10% που θα προέλθει από την αύξηση θεωρείται ότι καλύπτει το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο στο οποίο και παραδίνονται οι αντίστοιχες ονομαστικές μετοχές.

Σε περίπτωση αλλαγής κατηγορίας προς τα επάνω είναι αυτονόητο ότι επιβάλλεται η αναπροσαρμογή του μετοχικού κεφαλαίου με αύξηση, ώστε το μετοχικό κεφάλαιο να είναι τουλάχιστον ίσο με το απαιτούμενο για τη νέα κατηγορία

2.2.7. Μέτοχοι – Περιορισμοί¹⁶

Μέτοχοι των Α.Α.Ε. μπορούν να είναι:

- φυσικά πρόσωπα ελληνικής ιθαγένειας
- φορείς του δημοσίου τομέα
- ημεδαπές εταιρείες ή άλλα ημεδαπά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου
- φυσικά πρόσωπα με ιθαγένεια κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους – μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση και την κύρια εγκατάσταση σε ένα από τα κράτη αυτά.

Απόκτηση μετοχών Α.Α.Ε. από εταιρείες επιτρέπεται μόνον εάν πρόκειται:

- για προσωπικές εταιρείες ή εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, όταν το σύνολο των εταίρων είναι φυσικά πρόσωπα με ιθαγένεια ή άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- για ανώνυμες εταιρείες, όταν οι μετοχές τους είναι ονομαστικές και οι μέτοχοι πληρούν τις ανωτέρω προϋποθέσεις. Σε περίπτωση περαιτέρω συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο των εταιρειών αυτών, άλλων εταιρειών η διαδικασία

¹⁶ Άρθρο 69 – Μέτοχοι – Περιορισμοί στη απόκτηση μετοχών, Νόμος 2725/1999, το οποίο τροποποιήθηκε πλήρως με το Νόμο 3057/2002, το οποίο αύξησε και επαναπροσδιόρισε τους περιορισμούς.

συνεχίζεται κατά την ίδια έννοια, μέχρι να εξακριβωθεί η τελική ιδιοκτησία των μετοχών από φυσικά πρόσωπα που πληρούν τις υποχρεώσεις των φυσικών προσώπων.

Περιορισμό στην απόκτηση μετοχών έχουν:

- αθλητές, προπονητές, διαιτητές, παρατηρητές διαιτησίας του αντίστοιχου αθλήματος, οι οποίοι είναι σε ενεργό δράση
- σύζυγοι των παραπάνω προσώπων και συγγενείς πρώτου βαθμού
- μέτοχοι άλλων Α.Α.Ε. του ιδίου αθλήματος και οι ίδιες οι Α.Α.Ε.
- μέλη ιδρυτικού αθλητικού σωματείου άλλης Α.Α.Ε. και τα ίδια τα σωματεία.
- ιδιοκτήτες πρακτορείων προγνωστικών αγώνων κάθε είδους και οι σύζυγοι, τα παιδιά και οι γονείς τους, αλλά για Α.Α.Ε. αθλημάτων τα οποία περιλαμβάνονται στο δελτία προγνωστικών αγώνων.

2.2.8. Οικονομικές σχέσεις Α.Α.Ε. και ιδρυτικού αθλητικού σωματείου¹⁷

Όπως προαναφέρθηκε το ιδρυτικό σωματείο κατέχει ανά πάσα στιγμή ποσοστό ίσο με δέκα τοις εκατό (10%) του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Α.Ε.. Το ποσοστό αυτό παραμένει σταθερό ανεξαρτήτως μεταβολών στο μετοχικό κεφάλαιο των ανωνύμων αυτών εταιρειών, χωρίς να απαιτείται εισφορά σε μετρητά.

Οι μετοχές που διαθέτει το ιδρυτικό σωματείο είναι ονομαστικές, προνομιούχες με δικαίωμα ψήφου και δεν μεταβιβάζονται.

Βασικά προνόμια που απορρέουν για τα ιδρυτικά σωματεία από τις μετοχές αυτές είναι:

- η απόληψη προ των κοινών μετοχών του πρώτου μερίσματος
- η προνομακική απόδοση του αναλογούντος κεφαλαίου από το προϊόν εκκαθάρισης εταιρικής περιουσίας
- η είσπραξη σταθερού ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των καθαρών εισπράξεων της εταιρείας από αγώνες (πάγιο μέρισμα)

¹⁷ Άρθρο 71 – Εισφορά σε είδος – Πάγιο Μέρισμα, Νόμος 2725/1999

Σε περίπτωση που τα διανεμόμενα κέρδη της εταιρείας είναι τέτοια, ώστε το καταβλητέο μέρισμα να είναι μεγαλύτερο από το πάγιο μέρισμα, αποδίδεται η διαφορά στο ιδρυτικό αθλητικό σωματείο.

Το αθλητικό σωματείο απαλλάσσεται από φόρο εισοδήματος τόσο για το πάγιο μέρισμα, όσο και για το μέρισμα που προκύπτει από τη διανομή κερδών.

2.2.9. Διοικητικό Συμβούλιο¹⁸

Ο αριθμός των μελών Δ.Σ. της Α.Α.Ε. καθορίζεται σύμφωνα με το Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών», δηλαδή ο αριθμός των μελών καθορίζεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, με ελάχιστο αριθμό μελών τα τρία (3). Το ιδρυτικό σωματείο έχει δικαίωμα διορισμού ενός (1) μέλους στο Δ.Σ. της Α.Α.Ε..

Η μέγιστη διάρκεια της θητείας του Δ.Σ. δεν μπορεί να υπερβαίνει τα έξι (6) έτη.

2.2.10. Αποτίμηση της αξίας των αθλητών¹⁹

Για τον υπολογισμό των ιδίων κεφαλαίων της Α.Α.Ε. συνυπολογίζεται και η αξία των αθλητών της, η οποία αποτιμάται από ειδική πενταμελή επιτροπή διορισμένη με απόφαση του Υπουργού Αθλητισμού. Η αποτίμηση αυτή διενεργείται κάθε έτος, εντός τριών μηνών από τη λήξη της κάθε χρήσης.

Παρακάτω παρατίθενται τα κριτήρια προσδιορισμού της αξίας των αθλητών:

- ποσά συμβολαίου υπέρ αθλητή, υπέρ Α.Α.Ε. ή υπέρ σωματείου από το ποίο προήλθε
- διάρκεια συμβολαίου

¹⁸ Άρθρο 74 – Διοικητικό Συμβούλιο – Εταιρική Χρήση, Νόμος 2725/1999

¹⁹ Άρθρο 76 – Αποτίμηση αξίας αθλητών, Νόμος 2725/1999, καταργήθηκε με το Νόμο 3057/2002 και επαναπροστέθηκε τροποποιημένο με το Νόμο 2362/2004 και τροποποιήθηκε εκ νέου με το Νόμο 3372/2005

- ηλικία αθλητή
- αριθμός συμμετοχών σε επίσημους αγώνες της ομάδας
- αριθμός συμμετοχών σε αγώνες εθνικών ομάδων
- πειθαρχική κατάσταση
- ποσά νομίμων αποδοχών του αθλητή κατά τη τελευταία διετία από την Α.Α.Ε. στην οποία ανήκει

Κάθε ένα από τα παραπάνω κριτήρια έχει δικό του συντελεστή βαρύτητας, ο οποίος καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού με πρόταση της παραπάνω αναφερόμενης επιτροπής και των επαγγελματικών συνδέσμων του αθλήματος. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται και επιπλέον κριτήρια για την αποτίμηση της αξίας των αθλητών.

Η υπεραξία των αθλητών που προκύπτει από τη διαδικασία αυτή καταχωρείται στο ενεργητικό του ισολογισμού με δημιουργία νέου λογαριασμού «16.91 Υπεραξία Αποτίμησης Αθλητών» σε πίστωση του λογαριασμού παθητικού «41.07 Διαφορές από αναπροσαρμογή παγίων περιουσιακών στοιχείων» με τη δημιουργία νέου τριτοβάθμιου λογαριασμού με ονομασία «Διαφορά Αποτίμησης Αθλητών».²⁰

Η ανωτέρω υπεραξία δεν υπόκειται σε αποσβέσεις.

2.2.11. Ελεγκτικά όργανα²¹

Εκτός από τα συνήθη ελεγκτικά όργανα της πολιτείας, οι Α.Α.Ε. ελέγχονται και από την Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο (Επίτιμος ανώτατος δικαστικός λειτουργός, βαθμού Συμβούλου της Επικρατείας ή

²⁰ Οι καταχωρήσεις στους ισολογισμούς των Α.Α.Ε. καταργήθηκε με το Νόμο 3372/2005, έχει ωστόσο διατηρηθεί στο κείμενο για την ορθή κατανόηση των ισολογισμών που παρατίθενται στο κεφάλαιο 4.

²¹ Άρθρο 77 – Ελεγκτικό Συμβούλιο, Νόμος 2725/1999, τροποποιήθηκε με το Νόμο 3057/2002 οπότε το Ελεγκτικό Συμβούλιο αντικαταστάθηκε από την Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού

αντίστοιχου βαθμού και άνω), και από έξι μέλη (οι οποίοι διαθέτουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και προσόντα) και συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Βασικές αρμοδιότητες²² της Επιτροπής Επαγγελματικού Αθλητισμού είναι:

- ο έλεγχος των Α.Α.Ε. και των Τ.Α.Α. για την τήρηση των αθλητικών νόμων και των κανονιστικών πράξεων
- η διενέργεια διαχειριστικού και λογιστικού ελέγχου στις Α.Α.Ε. και τα Τ.Α.Α. για την εκπλήρωση των οικονομικών υποχρεώσεων προς τον επαγγελματικό σύνδεσμο, τους επαγγελματίες αθλητές, τους προπονητές, το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο και τα γυμναστήρια
- ο έλεγχος των οικείων επαγγελματικών συνδέσμων, για τα ποσά με τα οποία επιχορηγούνται
- η απόδοση συστάσεων και υποδείξεων σε Α.Α.Ε. και Τ.Α.Α. και σε πρόσωπα που σχετίζονται με αυτά
- η χορήγηση αδειών και εγκρίσεων, καθώς και το πιστοποιητικό συμμετοχής στις αθλητικές διοργανώσεις²³
- η επιβολή προστίμων, για την παραβίαση των υποχρεώσεων της αθλητικής νομοθεσίας²⁴
- η έκδοση οδηγιών για την ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων της αθλητικής νομοθεσίας
- η γνωμοδότηση για ρυθμίσεις σχετικές με τα θέματα με τα οποία ασχολείται, κατόπιν ερωτήματος του Υπουργού Πολιτισμού ή από αιτήματα οικείων ομοσπονδιών ή επαγγελματικών συνδέσμων
- η σύνταξη εκθέσεως κάθε Φεβρουάριο για την εκτέλεση της αποστολής της κατά την προηγούμενη περίοδο, στην οποία μπορεί να επισημαίνει τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές μεταβολές

²² Άρθρο 77Α – Αρμοδιότητες Επιτροπής Επαγγελματικού Αθλητισμού, Νόμος 3057/2002

²³ Άρθρο 77Α, παρ. 3 του Νόμου 3057/2002

²⁴ Άρθρο 77Α, παρ. 6 του Νόμου 3057/2002

2.2.12. Διαχειριστικές υποχρεώσεις Α.Α.Ε.²⁵

Εκτός των διαχειριστικών υποχρεώσεων που απορρέουν από το Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών», οι Α.Α.Ε. έχουν την υποχρέωση να:

- υποβάλλουν ισοσκελισμένο προϋπολογισμό εσόδων – εξόδων για τη νέα αγωνιστική περίοδο στο Ελεγκτικό Συμβούλιο της παραγράφου 2.2.11. το αργότερο δεκαπέντε (15) ημέρες πριν την έναρξη της περιόδου αυτής, ο οποίος πρέπει να είναι θεωρημένος από ορκωτό λογιστή²⁶.
- μαζί με τον προϋπολογισμό οφείλουν να καταθέσουν εγγυητική επιστολή²⁷ τράπεζας που λειτουργεί νόμιμα στην Ελλάδα, αξίας ίσης με το 10% των προβλεπόμενων εξόδων και λήξεως έξι (6) μήνες μετά την λήξη της αγωνιστικής περιόδου. Σε περίπτωση αλλαγής του προϋπολογισμού, η οποία συνοδεύεται με αύξηση εξόδων, οι Α.Α.Ε. είναι υποχρεωμένες να προσκομίσουν πρόσθετη εγγυητική επιστολή η οποία να καλύπτει το 10% των πρόσθετων εξόδων.
- έχουν εξοφλήσει πριν την έναρξη της αγωνιστικής περιόδου όλες τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις προς οικείους συνδέσμους, αθλητές που έχουν απασχολήσει ή απασχολούν, προπονητές, το ιδρυτικό αθλητικό σωματείο και τα γυμναστήρια, για τις οποίες έχουν εκδοθεί τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις ή αποφάσεις της επιτροπής επίλυσης οικονομικών διαφορών
- υποβάλλουν στο τέλος κάθε τριμήνου από την έναρξη του πρωταθλήματος αναλυτικό πίνακα των κάθε φύσεως εσόδων και εξόδων για το διάστημα αυτό στην Επιτροπή Επαγγελματικού Αθλητισμού.

²⁵ Άρθρο 78 – Διαχειριστικές υποχρεώσεις Α.Α.Ε. και Τ.Α.Α., Νόμος 2725/1999

²⁶ Η θεώρηση από ορκωτό ελεγκτή αποτελεί προσθήκη του Νόμου 3057/2002

²⁷ Προσθήκη του Νόμου 3057/2002

2.2.13. Ειδικά όργανα επίλυσης οικονομικών διαφορών²⁸

Για την επίλυση οικονομικών διαφορών μεταξύ των Α.Α.Ε. και των αμειβομένων αθλητών λειτουργούν δύο (2) επιτροπές:

- η πρωτοβάθμια επιτροπή επίλυσης οικονομικών διαφορών, η οποία είναι πενταμελής και συγκροτείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επαγγελματικής ένωσης (Ε.Σ.Α.Π.Ε.).
- η δευτεροβάθμια επιτροπή επίλυσης οικονομικών διαφορών, η οποία είναι πενταμελής και συγκροτείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ομοσπονδίας (Ε.Π.Ο.) και η οποία κρίνει σε δεύτερο βαθμό υποθέσεις που έχουν συζητηθεί από την πρώτη, αλλά επιλύει και άλλα θέματα που ανατίθεται σε αυτή από την ομοσπονδία.

Η οποιαδήποτε προσφυγή στα πολιτικά δικαστήρια για οικονομικές διαφορές που απορρέουν από σχέσεις εργασίας αθλητών (επαγγελματιών ή αμειβομένων) και προπονητών με Α.Α.Ε. είναι αποδεκτή μόνο μετά την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών στις παραπάνω επιτροπές. Σε αντίθετη περίπτωση η συγκεκριμένη προσφυγή απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

2.2.14. Ειδικά έσοδα των Π.Α.Ε.²⁹

Οι Π.Α.Ε. και η ένωσή τους Ε.Σ.Α.Π.Ε. επιχορηγούνται από τον Ο.Π.Α.Π. με σταθερό ποσοστό από τα ακαθάριστα έσοδα του ΠΡΟΠΟ και του ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ. Η συγκεκριμένη επιχορήγηση λαμβάνεται ως αποζημίωση για τη δυνατότητα που παρέχεται στον Ο.Π.Α.Π. να χρησιμοποιεί τους ποδοσφαιρικούς αγώνες στα δελτία προγνωστικών που εκδίδει.

²⁸ Άρθρο 95 – Επιτροπές επίλυσης οικονομικών διαφορών, Νόμος 2725/1999

²⁹ Άρθρο 102 – Ποσοστά από το ΠΡΟΠΟ και το ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ – Υποχρεώσεις Ε.Σ.Α.Π.Ε. και Π.Α.Ε., Νόμος 2725/1999, τροποποιήθηκε με το Νόμο 3057/2002 και το Νόμο 3479/2006

Τα ποσοστά επιχορήγησης είναι:

- 1,00% στην ΕΠ.Ο.
- 1,00% στην Ένωση Α' Εθνικής Κατηγορίας
- 1,50% στην Ένωση Β' και Γ' Εθνικής Κατηγορίας
- 3,50% στις Π.Α.Ε. της Α' Εθνικής Κατηγορίας
- 2,50% στις Π.Α.Ε. της Β' Εθνικής Κατηγορίας
- 2,50% στις Π.Α.Ε. της Γ' Εθνικής Κατηγορίας

Βέβαια για τη λήψη της συγκεκριμένης επιχορήγησης απαιτείται η τήρηση συγκεκριμένων υποχρεώσεων από τις Π.Α.Ε., δηλαδή:

- Η εμπρόθεσμη δημοσίευση των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με το Ν. 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» και η υποβολή τους στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης
- Η εμπρόθεσμη υποβολή της απόφασης της γενικής συνέλευσης των μετόχων που εγκρίνει τις οικονομικές καταστάσεις και η υποβολή της στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης
- Η ύπαρξη νόμιμης διοίκησης

Ταυτόχρονα το σύνολο των ομάδων και των ενώσεων αναλαμβάνουν μια σειρά από υποχρεώσεις και δεσμεύσεις για έγκαιρο προγραμματισμό αγωνιστικών εκδηλώσεων, με αντικειμενικό σκοπό τη διευκόλυνση του Ο.Π.Α.Π. στη συμπλήρωση των δελτίων προγνωστικών του.

2.2.15. Βασικά συμπεράσματα

Από τη συστηματική μελέτη της Ελληνικής Νομοθεσίας προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία του επαγγελματικού αθλητισμού και ειδικότερα του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου.

Παρακάτω επιχειρείται μια σύντομη αναφορά σε αυτά.

- Η λειτουργία των Α.Α.Ε. (Π.Α.Ε.) ακολουθεί απολύτως το νομοθετικό πλαίσιο των ανωνύμων εταιρειών και οι εταιρείες αυτές έχουν όλες τις υποχρεώσεις των υπόλοιπων ανωνύμων εταιρειών.
- Επιπλέον στις εταιρείες αυτές επιβάλλονται και επιπλέον υποχρεώσεις οι οποίες κυρίως διασφαλίζουν τη διαφάνεια στο ιδιοκτησιακό καθεστώς και την ανταπόκριση σε οικονομικές υποχρεώσεις.
- Η νομοθεσία προβλέπει επίσης τη διατήρηση των βασικών δεσμών με τον ερασιτεχνικό αθλητισμό. Έτσι ο ερασιτεχνικός σύλλογος από τον οποίο προέρχεται η κάθε Π.Α.Ε. διατηρεί ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία εξαίρεση και χωρίς καμία άμεση ταμειακή καταβολή, ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) στο μετοχικό κεφάλαιο. Παράλληλα εισπράττει συγκεκριμένο ποσοστό από τα έσοδα κάθε διοργάνωσης ή οποία πραγματοποιείται στην έδρα της ομάδας. Ωστόσο και το ερασιτεχνικό σωματείο έχει την υποχρέωση να συντηρεί τα απαραίτητα ερασιτεχνικά τμήματα, τα οποία επί της ουσίας αποτελούν τα φυτώρια του αθλήματος και βοηθούν στη δημιουργία ταλέντων.
- Η επαγγελματική λειτουργία αποτρέπει την είσπραξη οποιουδήποτε ποσού με την μορφή επιχορήγησης από το Ελληνικό κράτος, ωστόσο καθορίζεται συγκεκριμένο ποσοστό από τα ακαθάριστα έσοδα δύο τυχερών παιχνιδιών του Ο.Π.Α.Π. (ΠΡΟΠΟ και ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ) στις Π.Α.Ε. και στις ενώσεις τους, το οποίο επί της ουσίας αποπληρώνει το δικαίωμα που κατέχει ο συγκεκριμένος οργανισμός να αξιοποιεί τους αγώνες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, τόσο στα ανωτέρω δελτία πρόγνωσης, όσο και στα δελτία στοιχημάτων προκαθορισμένης απόδοσης.

Οι βασικότεροι στόχοι της Ελληνικής Νομοθεσίας είναι:

- η προάσπιση του αθλήματος και η υποστήριξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού
- η ανεξαρτητοποίηση του επαγγελματικού αθλητισμού από την πολιτεία
- η διασφάλιση της βιωσιμότητας των επαγγελματικών ομάδων
- η νομιμότητα της λειτουργίας των επαγγελματικών ομάδων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑ: Κανονισμός - οδηγία της UEFA

3.1. Πλαίσιο, υποχρεώσεις και στόχοι

Η ευρωπαϊκή ομοσπονδία ποδοσφαίρου γνωστή ως UEFA έχει θεσπίσει κανονισμό – οδηγία, η οποία είναι γνωστή ως «UEFA Club Licensing System - Manual Version 2.0³⁰» και καθορίζει διεξοδικά τα κριτήρια τα οποία πρέπει υποχρεωτικά να πληρούν οι ποδοσφαιρικές ομάδες, προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν στις διοργανώσεις της, αλλά και οδηγίες που προτρέπει τις ομάδες να ακολουθήσουν. Για την κατανόηση του περιβάλλοντος στο οποίο δραστηριοποιούνται οι ποδοσφαιρικές ομάδες παρακάτω επιχειρείται μια συνοπτική αναφορά σε όλα τα κριτήρια, ενώ στα χρηματοοικονομικά κριτήρια δίδεται μεγαλύτερη έμφαση.

Η οδηγία αποτελεί τη βάση για τις εθνικές ομοσπονδίες ποδοσφαίρου και εισάγει τις ελάχιστες απαιτήσεις της UEFA, απαραίτητες οδηγίες, καθώς και χρήσιμες πληροφορίες και πρόκειται να εφαρμοστεί για πρώτη φορά την περίοδο 2008/09.

Με τη συγκεκριμένη οδηγία η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία Ποδοσφαίρου καλεί τις Εθνικές Ομοσπονδίες να:

- Συγκρίνουν το νέο σύστημα αδειοδότησης με το αντίστοιχο εθνικό
- Να λάβουν υπόψη τους εθνικούς νόμους και κανονισμούς
- Να διαμορφώσουν με νέα δομή και μορφή το νέο εθνικό σύστημα
- Να προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη σταδιακή εφαρμογή του νέου συστήματος
- Να αξιολογήσουν με βάση τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής την αύξηση των κριτηρίων από τα ελάχιστα που επιβάλει το συγκεκριμένο σύστημα της UEFA
- Να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες με την UEFA και με τις άλλες ομοσπονδίες – μέλη
- Να καταστρώσουν σχέδιο εφαρμογής του νέου εθνικού κανονισμού λαμβάνοντας υπόψη τις καταληκτικές ημερομηνίες της UEFA

³⁰ UEFA Club Licensing System, Manual Version 2.0 © UEFA – Edition 2005

- Να αποστείλουν για έγκριση τα νέα εθνικά συστήματα στην UEFA

Με τη συγκεκριμένη οδηγία, η ομοσπονδία προσδοκά οφέλη για όλα τα εμπλεκόμενα με το άθλημα μέρη και ειδικότερα τους φιλάθλους, τους χορηγούς, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και τις ομάδες, τις ενώσεις και τους συνδέσμους.

Βασικοί και συγκεκριμένοι στόχοι που θέτει η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία από την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού είναι:

- Περαιτέρω προώθηση και συνεχής βελτίωση των συνθηκών σε όλα τα επίπεδα στην Ευρώπη και απόδοση ειδικής προτεραιότητας για την προπόνηση και φροντίδα των νέων παικτών σε κάθε σύλλογο
- Διαβεβαίωση ότι κάθε ομάδα διαθέτει ικανοποιητικό επίπεδο διοίκησης και οργάνωσης
- Αναβάθμιση των υποδομών άθλησης της ομάδας, ώστε να παρέχονται στους θεατές και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης καλά οργανωμένα, καλά εξοπλισμένα και ασφαλή στάδια
- Βελτίωση της οικονομικής και χρηματοοικονομικής δυνατότητας των ομάδων, αύξηση της διαφάνειας και της πιστοληπτικής ικανότητας και απόδοσης της απαραίτητης σημασίας στην προάσπιση των πιστωτών
- Διαφύλαξη της συνέχειας των διεθνών διοργανώσεων για μία περίοδο
- Επιτήρηση της τιμίας οικονομικής συμπεριφοράς στις διοργανώσεις
- Δυνατότητα ανάπτυξης σημείων αναφοράς μεταξύ των ομάδων σε θέματα χρηματοοικονομικά, αθλητικά, νομικά, προσωπικού, οργανωτικά και υποδομών που σχετίζονται με τα κριτήρια του συστήματος σε όλη την Ευρώπη

3.2. Δικαιοδοσίες

3.2.1. Υπεύθυνος Αδειοδότησης (Licensor)

Με βάση το σύστημα αδειοδότησης της UEFA, οι Εθνικές ποδοσφαιρικές ομοσπονδίες είναι οι υπεύθυνες για την αδειοδότηση των ομάδων. Κάτω από συγκεκριμένες

συνθήκες οι εθνικές ομοσπονδίες έχουν τη δυνατότητα να αναθέσουν τη διαδικασία αδειοδότησης σε θυγατρικές ενώσεις.

Ο υπεύθυνος φορέας για την αδειοδότηση διευθύνει το σύστημα έκδοσης αδειών, συνιστά υπεύθυνα όργανα και καθορίζει τις απαραίτητες διαδικασίες.

Ο υπεύθυνος φορέας αδειοδότησης εγγυάται την διαφύλαξη του απορρήτου σχετικά με όλες τις πληροφορίες που του παρέχει η υποψήφια ομάδα. Οποιοδήποτε μέλος συμμετέχει σε αυτή τη διαδικασία από την πλευρά του φορέα είναι υποχρεωμένο να υπογράψει δήλωση διαφύλαξης απορρήτου.

3.2.2. Όργανα απόφασης (Decision – Making Bodies)

Υποχρέωση του φορέα είναι η ίδρυση ειδική διεύθυνσης και διορισμού σε αυτή εξειδικευμένου προσωπικού

Οφείλει να ιδρύσει δύο επιτροπές οι οποίες θα έχουν τα παρακάτω ονόματα:

- Πρωτοβάθμια επιτροπή (First Instance Body – FIB)
- Επιτροπή εφέσεων (Appeals Body - AB)

Οι δύο παραπάνω επιτροπές πρέπει να είναι απολύτως ανεξάρτητες μεταξύ τους και να υποστηρίζονται διοικητικά από την ειδική διεύθυνση που έχει ιδρύσει ο φορέας.

3.3. Ποδοσφαιρικές ομάδες

Οι ομάδες που έχουν δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής για τις διοργανώσεις της UEFA καθορίζονται από τον υπεύθυνο φορέα αδειοδότησης, σύμφωνα με τους κανονισμούς της εθνικής ομοσπονδίας και σε συμφωνία με την εθνική νομοθεσία. Ωστόσο οι κανονισμοί της FIFA και της UEFA πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

Η κατάσταση της ομάδας που υποβάλει την αίτηση (επαγγελματική, ημι-επαγγελματική ή ερασιτεχνική) δεν αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού.

Η νομική μορφή της ποδοσφαιρικής ομάδας δεν αποτελεί κριτήριο αποκλεισμού.

3.3.1. Δικαιούχοι κατάθεσης αίτησης (License Applicant)

Δικαίωμα κατάθεσης αίτησης και επομένως και δικαίωμα συμμετοχής σε διοργανώσεις της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας έχουν οντότητες απολύτως υπεύθυνες για τις ποδοσφαιρικές ομάδες οι οποίες:

- είτε έχουν νομική μορφή σύμφωνα με τους εθνικούς νόμους και το καταστατικό της εθνικής ομοσπονδίας, που είναι μέλη της εθνικής ομοσπονδίας ή θυγατρικής αυτής τουλάχιστον για τα τελευταία τρία (3) έτη. (εγγεγραμμένα μέλη)
- είτε έχουν νομική μορφή σύμφωνα με τους εθνικούς νόμους και το καταστατικό της εθνικής ομοσπονδίας και έχει συμβατική σχέση με εγγεγραμμένο μέλος (εταιρεία)

3.3.2. Υπευθυνότητες αιτούντος

Κατά τη διαδικασία της αίτησης η ομάδα είναι υπεύθυνη να διασφαλίσει ότι:

- όλοι οι ποδοσφαιριστές είναι εγγεγραμμένοι στην εθνική ομοσπονδία και αν πρόκειται για επαγγελματίες ότι έχουν υπογράψει συμβόλαιο με την ομάδα
- όλες οι αμοιβές των παικτών οι οποίες απορρέουν από συμβατικές ή νομικές υποχρεώσεις και όλα τα έσοδα που προέρχονται από τα εισιτήρια καταγράφονται στα επίσημα βιβλία
- ο αιτών είναι απολύτως υπεύθυνος για την ποδοσφαιρική ομάδα που αποτελείται από εγγεγραμμένους ποδοσφαιριστές για τη συμμετοχή σε εθνικές ή διεθνείς διοργανώσεις
- στον υπεύθυνο αδειοδότησης έχουν παρασχεθεί όλες οι απαραίτητες πληροφορίες και τα δικαιολογητικά για να αποδειχτεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων αδειοδότησης
- στον υπεύθυνο αδειοδότησης έχουν παρασχεθεί όλες οι πληροφορίες με την μορφή που πρέπει να παρασχεθούν.

3.4. Αθλητικά κριτήρια (Sporting Criteria)

3.4.1. Στόχοι αθλητικών κριτηρίων

Με την εισαγωγή των συγκεκριμένων κριτηρίων η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία αποσκοπεί κυρίως ώστε οι ποδοσφαιρικές ομάδες που επιθυμούν να λάβουν άδεια συμμετοχής στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις να:

- επενδύουν σε ποιοτικά προγράμματα ανάπτυξης νέων ποδοσφαιριστών
- υποστηρίζουν την ποδοσφαιρική κατάρτιση και τη γενικότερη εκπαίδευση των νέων ποδοσφαιριστών
- αναλαμβάνουν ιατρική μέριμνα για τους νέους ποδοσφαιριστές
- εφαρμόζουν κανόνες αγωνιστικής εντιμότητας εντός και εκτός γηπέδων (συμπεριλαμβανομένης της κατανόησης των θεμάτων διαιτησίας ανάμεσα σε όλους όσους συμμετέχουν σε κάθε αγώνα)

3.4.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες

Τα οφέλη που αναμένεται να αποκομίσουν οι ομάδες αναφέρονται παρακάτω:

- «Παραγωγή» ποδοσφαιρικών ταλέντων σε ετήσια βάση για την πρώτη ομάδα
- Οι συγκεκριμένοι ποδοσφαιριστές ενσωματώνονται πιο εύκολα στην πρώτη ομάδα, αφού περιστασιακά στο παρελθόν έχουν προπονηθεί με αυτή, γνωρίζουν τις τακτικές και μιλούν την ίδια γλώσσα
- Ποδοσφαιριστές προερχόμενοι από τις ακαδημίες μια ομάδας λειτουργούν θετικά στην σχέση αναγνώρισης ανάμεσα στους φιλάθλους και τις ομάδες
- Ποδοσφαιριστές αυτής της κατηγορίας, οι οποίοι πρόκειται να μετεγγραφούν σε άλλες ομάδες αναμένεται να προσδώσουν σημαντικά έσοδα στις «γενέτειρες τους»
- Η υποστήριξη του «ευ αγωνίζεστε» αναβαθμίζει την εικόνα των παικτών και των ομάδων και από την άλλη μειώνει τις ποινές που επιβάλλονται από πειθαρχικά παραπτώματα

3.4.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά

1. Εγκεκριμένα προγράμματα ανάπτυξης νέων

Η ομάδα πρέπει να έχει γραπτό πρόγραμμα ανάπτυξης νέων εγκεκριμένο από την εθνική ομοσπονδία, το οποίο πρέπει τουλάχιστον να περιλαμβάνει:

- φιλοσοφία ανάπτυξης νέων,
- οργανισμό του τομέα νέων,
- προσωπικό,
- κατάλληλες υποδομές,
- χρηματοοικονομικούς πόρους,
- προγράμματα ποδοσφαιρικής εκπαίδευσης για γκρουπ διαφόρων ηλικιών,
- πρόγραμμα εκμάθησης κανονισμών των αθλήματος,
- ιατρική μέριμνα για τους νέους,
- διαδικασία επεξεργασίας και ανατροφοδότησης για την αξιολόγηση των αντικειμενικών στόχων,
- ισχύς των προγραμμάτων από τρία (3) έως επτά (7) έτη.

Τα προγράμματα αυτά πρέπει να υποστηρίζουν τους νέους και στην εκτός αθλήματος εκπαίδευση.

2. Νεανικές ομάδες

Η ομάδα πρέπει να διατηρεί τα παρακάτω νεανικά τμήματα είτε η ίδια, είτε θυγατρικές της:

- τουλάχιστον δύο (2) νεανικά τμήματα με ηλικίες μεταξύ 15 και 21 έτη
- τουλάχιστον ένα (1) νεανικό τμήμα με ηλικίες μεταξύ 10 και 14 έτη
- τουλάχιστον ένα (1) νεανικό τμήμα με ηλικίες μικρότερες των 10 ετών

3. Ιατρική φροντίδα των ποδοσφαιριστών

Οι ομάδες πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλοι οι παίκτες της, οι οποίοι είναι επιλέξιμοι για συμμετοχή στην πρώτη ομάδα υποβάλλονται σε ετήσιες ιατρικές εξετάσεις, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν καρδιαγγειακές εξετάσεις.

3.4.4. Δευτερεύοντα κριτήρια - υποχρεωτικά

4. Θέματα διαιτησίας και κανόνων του αθλήματος

Η ομάδα πρέπει να αποδεικνύει ότι τουλάχιστον ο αρχηγός ή ο αντικαταστάτης του, ο πρώτος προπονητής ή ο βοηθός του στην πρώτη ομάδα έχουν παρακολουθήσει σεμινάριο με θέματα διαιτησίας το οποίο διενεργήθηκε από την εθνική ομοσπονδία ή με τη συνεργασία της κατά τη διάρκεια της προηγούμενης σεζόν.

3.4.5. Κριτήρια καλής πρακτικής – προτεινόμενα

5. Πρακτική φυλετικής ισότητας

Η ομάδα θα πρέπει να αναλαμβάνει δραστηριότητες για τον περιορισμό των φυλετικών διακρίσεων στο ποδόσφαιρο

3.5. Κριτήρια υποδομών (Infrastructure Criteria)

3.5.1. Στόχοι κριτηρίων υποδομών

Οι στόχοι των παρακάτω αντικειμενικών κριτηρίων είναι:

- Οι ομάδες να διαθέτουν ένα εγκεκριμένο στάδιο για τη διεξαγωγή διοργανώσεων της UEFA το οποίο θα παρέχει στους θεατές, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και του εκπροσώπους του τύπου καλό εξοπλισμό, ασφάλεια και άνεση
- Οι ομάδες να διαθέτουν κατάλληλες υποδομές προπόνησης, ώστε να βελτιώνεται το τεχνικό επίπεδο των παικτών

3.5.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες

Τα βασικά οφέλη τα οποία η Ομοσπονδία πιστεύει ότι θα αποκομίσουν οι ομάδες είναι:

- Ακριβής γνώση του επιπέδου ποιότητας του γηπέδου με βάση τα στάνταρντ της UEFA

- Με τη βαθμονόμηση των γηπέδων (αστέρια) η κάθε ομάδα ή ο ιδιοκτήτης κάθε γηπέδου θα μπορεί να γνωρίζει για ποιες διοργανώσεις είναι κατάλληλο το γήπεδο.
- Η προσέγγιση αυτή θα κατευθύνει τους ιδιοκτήτες των γηπέδων και τις ομάδες σε συνεργασία για την πραγματοποίηση επενδύσεων και παρεμβάσεων για την αναβάθμισή του, ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις για την φιλοξενία ανθρώπων σε ελκυστικά και ψυχαγωγικά θεάματα.
- Τα υψηλής ποιότητας στάνταρντ δημιουργούν καλύτερες επιχειρησιακές ευκαιρίες και επομένως περισσότερα έσοδα, ενώ παράλληλα αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα συσπείρωσης των οπαδών της ομάδας, οι οποίοι με τη σειρά τους βοηθούν στο αγωνιστικό επίπεδο.

3.5.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά

1. Εγκεκριμένο γήπεδο για τις διοργανώσεις της UEFA

Η ομάδα πρέπει να έχει ένα διαθέσιμο γήπεδο το οποίο της ανήκει ή υπάρχει γραπτό συμβόλαιο με τον ιδιοκτήτη που να της δίνει το δικαίωμα να το χρησιμοποιεί

Το στάδιο πρέπει να εκπληρώνει τις ελάχιστες απαιτήσεις οι οποίες καθορίζονται από τον κανονισμό της UEFA³¹ και να είναι εγκεκριμένο από την εθνική ομοσπονδία. Επιπλέον θα πρέπει να βρίσκεται στην επικράτεια της εθνικής ομοσπονδίας.

2. Εγκαταστάσεις προπόνησης – διαθεσιμότητα

Η ομάδα πρέπει να έχει διαθέσιμες εγκαταστάσεις για προπόνηση για όλο το έτος, οι οποίες να της ανήκουν ή να υπάρχει γραπτό συμβόλαιο με τον ιδιοκτήτη που να της δίνει το δικαίωμα να τις χρησιμοποιεί

3.5.4. Δευτερεύοντα κριτήρια – υποχρεωτικά

3. Εγκαταστάσεις προπόνησης – εγκεκριμένες

³¹ UEFA Stadium Regulation

Η ομάδα πρέπει να διαθέτει εγκαταστάσεις προπόνησης, οι οποίες να συμβαδίζουν με τις προϋποθέσεις της εθνικής ομοσπονδίας, λαμβανομένου υπόψη και των προγραμμάτων προπόνησης των νέων

Οι εγκαταστάσεις αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον:

- Εξωτερικές υποδομές
- Εσωτερικές υποδομές
- Αποδυτήρια
- Ιατρείο

3.6. Κριτήρια προσωπικού και διοίκησης (Personnel and Administrative Criteria)

3.6.1. Στόχοι κριτηρίων προσωπικού και διοίκησης

Οι στόχοι των κριτηρίων που τίθενται σχετικά με το προσωπικό και τη διοίκηση είναι:

- επαγγελματική διοίκηση των ομάδων
- οι ομάδες να διαθέτουν καλά καταρτισμένα, ικανά, εξειδικευμένα με την απαραίτητη γνώση και εμπειρία στελέχη
- οι ποδοσφαιριστές τόσο της πρώτης ομάδας, αλλά και των άλλων τμημάτων να προπονούνται από εξειδικευμένους προπονητές και να παρακολουθούνται από το απαραίτητο ιατρικό προσωπικό

3.6.2. Βασικά οφέλη για τις ομάδες

Τα προσδοκώμενα οφέλη είναι:

- Το επαγγελματικό, έμπειρο και εξειδικευμένο προσωπικό είναι απαραίτητο για την αποτελεσματική και αποδοτική διοίκηση
- Οι προπονητές με προσόντα αποτελούν τη βάση της εκπαίδευσης στις ομάδες
- Η διοίκηση από εξειδικευμένα στελέχη σε θέματα ασφαλείας θα βοηθήσουν στην ασφαλή διεξαγωγή των αγώνων

3.6.3. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά

1. Γραμματεία ομάδας

Η ομάδα πρέπει να διαθέτει γραφεία για τη διοίκησή της

Το εμβαδό των γραφείων και ο μηχανολογικός εξοπλισμός ο οποίος περιλαμβάνει τηλέφωνα, φαξ και email πρέπει να είναι διαθέσιμος

Η ομάδα πρέπει να διαθέτει τον απαραίτητο αριθμό εξειδικευμένων υπαλλήλων για τη διεξαγωγή των καθημερινών εργασιών και να διασφαλίζεται η επικοινωνία με το κοινό και με τους αρμόδιους φορείς

Η ομάδα σε συγκεκριμένες θέσεις οφείλει να διαθέτει κατάλληλο προσωπικό το οποίο να πιστοποιεί την ικανότητα του να ανταπεξέρχεται στα καθήκοντά του με επίσημα πτυχία ή με πιστοποιητικό καταλληλότητας που παρέχεται από την εθνική ομοσπονδία, η οποία λαμβάνει υπόψη της συγκεκριμένες προδιαγραφές. Η πρόσληψή του προσωπικού αυτού πρέπει να γίνεται από το εξουσιοδοτημένο όργανο της ομάδας (π.χ. διοικητικό συμβούλιο)

Παρακάτω αναφέρονται οι απαραίτητες θέσεις που πρέπει να καλύψει η ομάδα με εξειδικευμένα άτομα

2. Γενικός διευθυντής
3. Υπεύθυνος χρηματοοικονομικών
4. Υπεύθυνος ασφαλείας
5. Υπεύθυνος μέσων μαζικής ενημέρωσης
6. Ιατρός
7. Φυσιοθεραπευτής
8. Επικεφαλής προπονητής της πρώτης ομάδας
9. Επικεφαλής του προγράμματος ανάπτυξης νέων
10. Προπονητές νέων για κάθε ομάδα νέων

Εκτός από την κάλυψη των παραπάνω θέσεων στα κύρια κριτήρια συγκαταλέγεται και το παρακάτω

11. Τμήμα προστασίας και ασφάλειας – φύλακες

Η ομάδα οφείλει να οργανώσει τμήμα προστασίας και ασφάλειας, το οποίο είτε θα απασχολείται πλήρως από αυτήν, είτε θα υπογράψει συμβόλαιο με τον ιδιοκτήτη του γηπέδου για την χρησιμοποίηση του δικού του προσωπικού, είτε θα συνάψει συμβόλαιο με ιδιωτική εταιρεία φύλαξης. Το τμήμα αυτό θα είναι υπεύθυνο για την προάσπιση και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια των εντός έδρας αγώνων.

3.6.4. Δευτερεύοντα κριτήρια – υποχρεωτικά

12. Βοηθός προπονητή της πρώτης ομάδας

Για το βοηθό προπονητή της πρώτης ομάδας ισχύουν κριτήρια ανάλογα με αυτά που ισχύουν και για το υπόλοιπο εξειδικευμένο προσωπικό

13. Δικαιώματα και υποχρεώσεις

Όλα τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προβλεπόμενου προσωπικού πρέπει να υπάρχουν γραπτώς

14. Υποχρέωση για ενημέρωση σε σημαντικές αλλαγές

Η ομάδα έχει την υποχρέωση να ενημερώνει εγκαίρως την εθνική ομοσπονδία για οποιαδήποτε αλλαγή πραγματοποιηθεί σε κάποια από τα παραπάνω κριτήρια

15. Υποχρέωση αντικατάστασης κατά τη διάρκεια της περιόδου

Σε περίπτωση που κάποιος από τους απασχολούμενους στα κριτήρια 1-11 του παρόντος κατά τη διάρκεια της περιόδου απομακρυνθεί από την ομάδα, είτε για λόγους προσωπικούς, είτε με ευθύνη της ομάδας, η ομάδα έχει την υποχρέωση αντικατάστασής του με άλλον ο οποίος έχει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την κάλυψη της συγκεκριμένης θέσης. Μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις επιτρέπεται η αντικατάστασή του από άτομο που δεν συγκεντρώνει τα απαραίτητα προσόντα, αλλά η αντικατάσταση αυτή παραμένει προσωρινή και μπορεί να διαρκέσει το πολύ μέχρι το τέλος της περιόδου.

3.7. Νομικά Κριτήρια (Legal Criteria)

3.7.1. Κύρια κριτήρια – υποχρεωτικά

1. Διακήρυξη σεβασμού για συμμετοχή σε διοργανώσεις της UEFA.

Η ομάδα πρέπει να υπογράψει νόμιμη διακήρυξη με την οποία να επιβεβαιώνει τα παρακάτω:

- αναγνώριση της δέσμευσης στο καταστατικό, νόμους, κανονισμούς και αποφάσεις της FIFA, της UEFA, της Εθνικής Ομοσπονδίας και αν υπάρχει του εθνικού συνδέσμου
- σε εθνικό επίπεδο θα συμμετέχει σε διοργανώσεις, οι οποίες αναγνωρίζονται και επικυρώνονται από την εθνική ομοσπονδία
- σε διεθνές επίπεδο θα συμμετέχει σε διοργανώσεις που αναγνωρίζονται από την UEFA. Τα φιλικά παιχνίδια δεν συμπεριλαμβάνονται στη δέσμευση αυτή
- θα ενημερώνει την εθνική ομοσπονδία για οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή, γεγονός ή κατάσταση μεγάλης οικονομικής σημασίας και επακόλουθα του γεγονότος αυτού, εφόσον συνέβησαν μετά τη διαδικασία αδειοδότησης.

2. Λοιπά έγγραφα και επαληθεύσεις

Η ομάδα οφείλει να καταθέσει τα παρακάτω έγγραφα

- αντίγραφο του καταστατικού του που βρίσκεται σε ισχύ
- γραπτή διακήρυξη που επιβεβαιώνει τα παρακάτω:
 - συμμόρφωση και τήρηση των διατάξεων και συνθηκών του Εθνικού Εγχειριδίου Αδειοδότησης
 - όλα τα υποβαλλόμενα έγγραφα είναι αληθή
 - εξουσιοδότηση της αρμόδιας αρχής για έλεγχο των εγγράφων και διασταύρωση αυτών με οποιαδήποτε άλλη αρχή ή ιδιωτικό φορέα σύμφωνα με τους εθνικούς νόμους
 - αναγνώριση του δικαιώματος της UEFA να διενεργεί δειγματοληπτικούς ελέγχους

3. Απόσπασμα εγγραφής

Το απόσπασμα εγγραφής πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες πληροφορίες:

- όνομα
- διεύθυνση έδρας
- νομική μορφή
- κατάσταση εξουσιοδοτημένων για υπογραφή ατόμων (με πλήρη στοιχεία) με το αντικείμενο δυνατότητας υπογραφής

3.8. Χρηματοοικονομικά κριτήρια (Financial Criteria)

3.8.1. Στόχοι χρηματοοικονομικών κριτηρίων

Με τα χρηματοοικονομικά κριτήρια που θέτει η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία επιθυμεί να επιτευχθούν οι παρακάτω στόχοι:

- Βελτίωση της οικονομικής και χρηματοοικονομικής ικανότητας των ομάδων
- Βελτίωση της διαφάνειας και της πιστοληπτικής ικανότητας των ομάδων
- Προστασία των πιστωτών
- Διασφάλιση της συνέχειας στις διεθνείς διοργανώσεις για κάθε αγωνιστική περίοδο
- Παρακολούθηση του χρηματοοικονομικού «ευ αγωνίζεστε» στις διοργανώσεις της

3.8.2. Βασικά οφέλη για την ποδοσφαιρική οικογένεια

Για την ποδοσφαιρική οικογένεια τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν είναι:

- Διασφάλιση της συνέχειας στις διεθνείς διοργανώσεις για κάθε αγωνιστική περίοδο
- Βελτίωση της διαφάνειας και της πιστοληπτικής ικανότητας των ομάδων, των χρηματοοικονομικών διαδικασιών και γενικότερα του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου
- Βελτίωση της εμπιστοσύνης στην εντιμότητα της ποδοσφαιρικής βιομηχανίας
- Δημιουργία μιας πιο ελκυστικής αγοράς για τους εμπορικούς συνεργάτες και τους επενδυτές

- Παροχή της βάσης για υγιή ανταγωνισμό, αφού ο ανταγωνισμός δεν είναι μόνο για τις ομάδες εντός του αγωνιστικού χώρου

3.8.3. Βασικά οφέλη για τις ομοσπονδίες

Για τις εθνικές ομοσπονδίες τα σημαντικότερα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν καταγράφονται παρακάτω:

- Βελτίωση της κατανόησης της οικονομικής κατάστασης και των προοπτικών των μελών τους
- Ενθάρρυνση των ομάδων να τακτοποιούν τις υποχρεώσεις προς τους πιστωτές σε τακτά χρονικά διαστήματα
- Ενδυνάμωση της ικανότητάς τους να προλαμβάνουν στην παροχή υποστήριξης των ομάδων σε χρηματοοικονομικά θέματα
- Δημιουργία προτύπων και ανταγωνισμού σε εθνικό επίπεδο για εκείνες τις ομοσπονδίες και τις ομάδες που θέλουν να αναπτύξουν τη διαδικασία αυτή

3.8.4. Βασικά οφέλη για τις ομάδες

Τα αναμενόμενα οφέλη για τις ομάδες είναι:

- Βελτίωση του επιπέδου και της ικανότητας στη χρηματοοικονομική διοίκηση και στο σχεδιασμό
- Δημιουργία καλύτερης διοίκησης στην λήψη αποφάσεων
- Ενδυνάμωση της οικονομικής και επαγγελματικής αξιοπιστίας με τους εμπλεκόμενους πιστωτές, επενδυτές και συνεργάτες
- Βελτίωση της οικονομικής σταθερότητας
- Βελτίωση της ικανότητας δημιουργίας εσόδων και διαχείρισης κόστους.

3.8.5. Ιστορικά χρηματοοικονομικά δεδομένα – κύριο κριτήριο

Τα κύρια χρηματοοικονομικά κριτήρια που θέτει η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία διακρίνονται σε ιστορικά και προβλεπόμενα

3.8.5.1. Ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Ανεξάρτητα από τη νομική μορφή των ομάδων, η υποβολή ετησίων οικονομικών καταστάσεων είναι υποχρεωτική. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν συγκεκριμένες πληροφορίες ανεξάρτητα από τις πληροφορίες που περιλαμβάνουν οι καταστάσεις που είναι υποχρεωμένες από την εθνική νομοθεσία να συντάσσουν. Οι απαραίτητες πληροφορίες αυτές παρουσιάζονται παρακάτω με προσπάθεια προσέγγισης του ελληνικού λογιστικού σχεδίου:

1. Ισολογισμός

- Κυκλοφορούν ενεργητικό
 - Χρηματικά διαθέσιμα και ισοδύναμα μετρητών
 - Εισπρακτέα Υπόλοιπα από μεταγραφές παικτών
 - Εισπρακτέα Υπόλοιπα από συλλόγους
 - Εισπρακτέα Υπόλοιπα – άλλα
 - Αποθέματα
- Πάγιο ενεργητικό
 - Πάγια περιουσιακά στοιχεία
 - Άυλα περιουσιακά στοιχεία – παίκτες
 - Άυλα περιουσιακά στοιχεία – άλλα
 - Συμμετοχές
- Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις
 - Βραχυπρόθεσμα δάνεια ή άλλες βραχ. τραπεζικές υποχρεώσεις
 - Πληρωτέα Υπόλοιπα σχετιζόμενα με μεταγραφές παικτών
 - Πληρωτέα Υπόλοιπα προς συλλόγους
 - Πληρωτέα Υπόλοιπα – άλλα
 - Φορολογικές υποχρεώσεις

- Βραχυπρόθεσμες προβλέψεις
- Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
 - Μακροπρόθεσμα δάνεια ή άλλες μακρ. τραπεζικές υποχρεώσεις
 - Λοιπές Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
 - Φορολογικές υποχρεώσεις
 - Μακροπρόθεσμες προβλέψεις
- Αριθμοδείκτης Ενεργητικού/Παθητικού
- Μετοχικό Κεφάλαιο
 - Καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο
 - Μετοχές σε κυκλοφορία και αποθεματικά

2. Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης (κερδών - ζημιών)

- Κύκλος εργασιών
 - Εισπράξεις από εισιτήρια
 - Χορηγίες και διαφημίσεις
 - Προβλεπόμενα δικαιώματα
 - Εμπορικά
 - Λοιπά λειτουργικά έσοδα
- Έξοδα
 - Κόστος πωλήσεων / υλικά
 - Έξοδα εργαζομένων
 - Αποσβέσεις και εξαγορές
 - Απομειώσεις παγίων
 - Λοιπά λειτουργικά έξοδα
- Άλλα
 - Κέρδη / ζημιές από διάθεση παγίων
 - Χρηματοοικονομικά έξοδα
 - Φορολογία
 - Κέρδη ή Ζημιές μετά τη φορολόγηση

3. Κατάσταση Ταμειακών Ροών

- Πληροφόρηση για αξιολόγηση των αλλαγών στον αριθμοδείκτη Ενεργητικό/Παθητικό
- Χρηματοοικονομική δομή (ρευστότητα και φερεγγυότητα)
- Ικανότητα ανταπόκρισης σε υποχρεώσεις

4. Σημειώσεις αποτελούμενες από περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών και άλλες επεξηγηματικές περιπτώσεις

- Λογιστική πρακτική
Βάση σύνταξης των λογιστικών καταστάσεων
- Μητρική εταιρεία
Σε περίπτωση που στο μετοχικό κεφάλαιο συμμετέχουν άλλα νομικά πρόσωπα πρέπει να παρέχεται πληροφόρηση σχετικά με τα φυσικά πρόσωπα που ελέγχουν αυτά τα νομικά πρόσωπα.
- Συναλλαγές με συνεργαζόμενες επιχειρήσεις
Σε περίπτωση που πραγματοποιούνται συναλλαγές με συνεργαζόμενες επιχειρήσεις πρέπει να παρέχεται όλη η απαιτούμενη πληροφόρηση για την κατανόηση των συναλλαγών αυτών τόσο κατά τη διάρκεια της περιόδου, όσο και κατά το κλείσιμο της περιόδου. Η ελάχιστη πληροφόρηση που απαιτείται για την περίπτωση αυτή αναλύεται παρακάτω:
 - Ύψος συναλλαγών
 - Ύψος απλήρωτων συναλλαγών με ανάλυση σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις, αλλά και εγγυήσεις που έχουν παρασχεθεί ή ληφθεί
 - Προβλέψεις για επισφαλή δάνεια σε συσχέτιση με το ύψος των απλήρωτων υπολοίπων
 - Τα αναγνωρισμένα έξοδα κατά τη διάρκεια της περιόδου που οφείλονται σε καθυστερημένα ή επισφαλή δάνεια από συνεργαζόμενες ομάδες

- Υποθήκες παγίων και πάγια με παρακράτηση κυριότητας
Αποκάλυψη της ύπαρξης και του ύψους των περιορισμών στους τίτλους, περιουσία, εγκαταστάσεις και εξοπλισμό που έχουν δοθεί ως εξασφαλίσεις για δάνεια και εγγυήσεις
- Ελεύθερες υποχρεώσεις
Πρέπει να παρέχεται πληροφόρηση για κάθε είδος ανοιχτής υποχρέωσης στη θεσμική ημερομηνία αποπληρωμής και το λόγο που δημιουργήθηκε.
Πιο συγκεκριμένα πρέπει να περιλαμβάνεται:
 - Εκτίμηση του οικονομικού τους αποτελέσματος
 - Πρόβλεψη αβεβαιότητας σχετικά με το ύψος και το χρόνο των εκροών
 - Πιθανότητα αποπληρωμής
- Λοιπή πληροφόρηση
Οποιαδήποτε άλλη πληροφόρηση η οποία δεν εμφανίζεται στις καταστάσεις ισολογισμού, αποτελεσμάτων και ταμειακών ροών, αλλά είναι σχετικές με την κατανόηση των καταστάσεων αυτών πρέπει να αποτυπώνεται

5. Οικονομικό απολογισμό της διοίκησης

Στον απολογισμό αυτό πρέπει να περιγράφονται και να εξηγούνται τα βασικά στοιχεία της χρηματοοικονομικής επίδοσης και της οικονομικής θέσης της ομάδας και οι βασικοί κίνδυνοι και η αστάθεια που αντιμετωπίζει.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να περιλαμβάνονται τα ονόματα του διευθυντή ή του συμβουλίου των διευθυντών και τα επιβλέποντα όργανα σε όλη τη διάρκεια της περιόδου.

6. Ενδεδειγμένες πρακτικές λογιστικής

Οι εθνικές πρακτικές λογιστικής οι οποίες θεωρούνται κατάλληλες από την UEFA πρέπει να περιλαμβάνουν

- Σωστή παρουσίαση και συμβατότητα με τα εθνικά λογιστικά πρότυπα
- Συνάφεια στην παρουσίαση
- Να ακολουθούν τεκμηριωμένες υποθέσεις, εκτός και οι συνθήκες επιβάλουν κάτι άλλο
- Αυξητική βάση λογιστικής
- Κάθε κατηγορία αποθεμάτων ή ειδών πρέπει να παρουσιάζεται ξεχωριστά
- Πάγια και υποχρεώσεις, έσοδα και έξοδα δεν χρειάζεται να είναι ισοσκελισμένα εκτός και κάτι τέτοιο επιβάλλεται από τα εθνικά λογιστικά σχέδια

7. Λογιστικές αποτυπώσεις για κόστη μετεγγραφών ποδοσφαιριστών

Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία αναλογιζόμενη την διαφορετική αντιμετώπιση με την οποία κάθε ομάδα συντάσσει τις οικονομικές καταστάσεις, λόγω της εθνικής νομοθεσίας δεν θεωρεί υποχρεωτική τη μετατροπή των εξόδων μεταγραφών σε άυλα πάγια.

Οι μεταγραφές ποδοσφαιριστών είναι ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια της βιομηχανίας του ποδοσφαίρου και έχουν σημαντική επίδραση στα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα και στην καθαρή θέση. Για το λόγο αυτό εκτιμάται ότι πρέπει να υπάρχει μια ενιαία αντιμετώπιση σε ολόκληρη την Ευρώπη σχετικά με το θέμα αυτό.

Οι ομάδες που οφείλουν να ακολουθήσουν την αποτύπωση αυτή είναι αυτές που με βάση την εθνική νομοθεσία κεφαλαιοποιούν το κόστος των μεταγραφών, ενώ εξαιρούνται αυτές που από την εθνική νομοθεσία θεωρούν το κόστος αυτό ως δαπάνη.

Η λογιστική αποτύπωση πρέπει να ακολουθεί τις παρακάτω ελάχιστες συνθήκες:

- Το ποσό των αποσβέσεων καθορίζεται από το χρήσιμο χρόνο του κάθε ποδοσφαιριστή για τη συγκεκριμένη ομάδα. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση θεωρείται ότι χρήσιμος χρόνος είναι ο χρόνος διάρκειας του συμβολαίου
- Μόνον τα άμεσα έξοδα που σχετίζονται με την απόκτηση ποδοσφαιριστών δύνανται να κεφαλαιοποιηθούν. Η αξία κτήσης δεν πρέπει να επανεκτιμάται προς τα επάνω, ακόμη και αν υπάρχει η εκτίμηση ότι η αξία του ποδοσφαιριστή είναι μεγαλύτερη. Αξία ποδοσφαιριστών, οι οποίοι προέρχονται από τις

ακαδημίες της ομάδας δεν είναι δυνατό να κεφαλαιοποιείται. Μόνον τα κόστη από αγορά παικτών κεφαλαιοποιούνται.

- Η απόσβεση αρχίζει τη στιγμή που λαμβάνεται το πιστοποιητικό συμμετοχής του ποδοσφαιριστή. Η απόσβεση μπορεί να παύσει σε χρόνο νωρίτερο από αυτό που έχει προσδιοριστεί σε περίπτωση πώλησης ή σε άλλη περίπτωση απένταξης του ποδοσφαιριστή.

Επιπροσθέτως όλες οι αξίες των ποδοσφαιριστών που έχουν κεφαλαιοποιηθεί πρέπει να αναθεωρούνται ξεχωριστά κάθε έτος από τη διοίκηση. Αν η προκύπτουσα αξία του ποδοσφαιριστή είναι μικρότερη από αυτή που καταγράφεται στον ισολογισμό τότε πρέπει να διορθωθεί η τιμή αυτή με την προκύπτουσα και η διαφορά να καταγραφεί ως απώλεια στο λογαριασμό αποτελεσμάτων (κερδών - ζημιών).

8. Αρχές για τη δημιουργία πίνακα ταυτοποίησης αξίας ποδοσφαιριστών

Λόγω της ιδιαιτερότητας και της σημασίας της αξίας απόκτησης ποδοσφαιριστών για πολλές ομάδες, πρέπει να δημιουργηθούν πίνακες ταυτοποίησης της αξίας τους. Οι πίνακες αυτοί είναι και τα ενδεδειγμένα εργαλεία για την αναθεώρηση της αξίας των ποδοσφαιριστών που απαιτείται σε ετήσια βάση.

Οι πίνακες αυτοί πρέπει να παρέχονται στον ορκωτό ελεγκτή για έγκριση, δεν είναι ωστόσο απαραίτητο να υποβάλλονται στην επιτροπή αδειοδότησης.

Οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να καταγράφονται στον πίνακα είναι:

- Όνομα
- Ημερομηνία Γέννησης
- Κόστος απόκτησης κατά τη μεταγραφή
- Συσσωρευμένες αποσβέσεις
- Έξοδα / αποσβέσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου
- Απώλεια αξίας κατά τη διάρκεια της περιόδου
- Έξοδα διάθεσης (κόστος και συσσωρευμένες αποσβέσεις)
- Καθαρή καταγεγραμμένη αξία (αξία ισολογισμού)
- Κέρδη ή ζημίες από τα έξοδα διάθεσης

Οι πίνακες αυτοί αφορούν ποδοσφαιριστές των οποίων τα δικαιώματα έχει η ομάδα κατά τη διάρκεια ή μέρος της περιόδου και για τους οποίους έχουν καταβληθεί έξοδα απόκτησης στην τρέχουσα ή σε προηγούμενες περιόδους.

3.8.5.2. Αποτίμηση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων

1. Καθορισμός του ελεγκτή

Οι ομάδες είναι υποχρεωμένες να επιλέξουν έναν ανεξάρτητο ελεγκτή, ο οποίος είναι ανεξάρτητος σύμφωνα με τα πρότυπα της International Federation of Accountants (IFAC) Code of Ethics for Professional Accountants. Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία θα πρέπει να επιλέξει ορκωτό λογιστή.

2. Αναφορά ελεγκτή

Η άποψη του ελεγκτή όπως αναγράφεται στην αναφορά είναι βαρύνουσας σημασίας για την αδειοδότηση των ομάδων από την εθνική ομοσπονδία.

Ο ελεγκτής οφείλει να γνωμοδοτήσει για την αξιοπιστία των καταστάσεων και για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

3. Απόφαση του φορέα αδειοδότησης

Ο φορέας αδειοδότησης απορρίπτει την αίτηση άδειας στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Οι καταστάσεις δεν υποβλήθηκαν εγκαίρως
- Οι καταστάσεις δεν συμπεριλαμβάνουν τα ελάχιστα δεδομένα, όπως παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο
- Η γνωμοδότηση του ελεγκτή είναι αρνητική και η εταιρεία δεν έχει παράσχει άλλη θετική γνωμοδότηση

3.8.6. Προσωρινές χρηματοοικονομικές καταστάσεις – κύριο κριτήριο

Σε περίπτωση που η οικονομική χρήση της ομάδας ολοκληρώθηκε σε χρόνο μεγαλύτερο από τους έξι (6) μήνες από την ημερομηνία που θέτει η UEFA για υποβολή των δικαιολογητικών αδειοδότησης, η ομάδα είναι απαραίτητο να συντάξει προσωρινές χρηματοοικονομικές καταστάσεις για το ενδιάμεσο διάστημα, οι οποίες πρέπει να πιστοποιούνται από ανεξάρτητους ελεγκτές.

3.8.6.1. Περίοδος προσωρινών καταστάσεων

Η απαιτούμενη περίοδος που πρέπει να καλύπτουν οι προσωρινές καταστάσεις ξεκινάει μια ημέρα μετά την λήξη της οικονομικής χρήσης και το νωρίτερο λήγει έξι μήνες πριν την ημερομηνία υποβολής των δικαιολογητικών στο φορέα αδειοδότησης. Οι προσωρινές αυτές οικονομικές καταστάσεις πρέπει να συνοδεύονται από συγκριτικές οικονομικές καταστάσεις της ίδιας περιόδου της προηγούμενης χρονιάς.

3.8.6.2. Πληροφόρηση προσωρινών οικονομικών καταστάσεων

Οι απαιτούμενες οικονομικές καταστάσεις αναλύονται παρακάτω:

1. Ισολογισμός

Ο ισολογισμός περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν και στην παράγραφο 3.8.5.1.

2. Λογαριασμός Αποτελεσμάτων χρήσης (κερδών - ζημιών)

Περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν και στην παράγραφο 3.8.5.1.

3. Κατάσταση Ταμειακών Ροών

Περιλαμβάνει τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν και στην παράγραφο 3.8.5.1.

4. Ειδικές επεξηγηματικές σημειώσεις

Στις σημειώσεις αυτές περιλαμβάνονται:

- Δήλωση ότι έχουν τηρηθεί τα ίδια λογιστικά πρότυπα με αυτά των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων. Σε περίπτωση που κάτι έχει μεταβληθεί θα πρέπει να γίνει αναφορά της φύσης και του αποτελέσματος της αλλαγής
- Αποκάλυψη γεγονότων και συναλλαγών που βοηθούν στην κατανόηση της ενδιάμεσης περιόδου.

5. Λογιστικές αποτυπώσεις για κόστη μετεγγραφών ποδοσφαιριστών

Ότι ισχύει σχετικά με τις λογιστικές αυτές αποτυπώσεις για τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, ισχύει και για τις προσωρινές οικονομικές καταστάσεις. Ακριβώς το ίδιο ισχύει και για τους πίνακες ταυτοποίησης αξίας ποδοσφαιριστών.

3.8.6.3. Αποτίμηση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων

1. Καθορισμός ελεγκτή

Ο ελεγκτής των καταστάσεων της προσωρινής περιόδου μπορεί να είναι ο ίδιος με αυτόν που διενεργεί τον έλεγχο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων. Ο έλεγχος πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τα International Standard on Review Engagements (ISRE) 2410, ‘Review of Interim Financial Information Performed by the Independent Auditor of the Entity’

2. Αναφορά ελεγκτή

Η άποψη του ελεγκτή όπως αναγράφεται στην αναφορά είναι βαρύνουσας σημασίας για την αδειοδότηση των ομάδων από την εθνική ομοσπονδία.

Ο ελεγκτής οφείλει να γνωμοδοτήσει για την αξιοπιστία των καταστάσεων και για τη βιωσιμότητα της επιχείρησης.

3. Απόφαση του φορέα αδειοδότησης

Ο φορέας αδειοδότησης απορρίπτει την αίτηση άδειας στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Οι καταστάσεις δεν υποβλήθηκαν εγκαίρως.

- Οι καταστάσεις δεν συμπεριλαμβάνουν τα ελάχιστα δεδομένα, όπως παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο.
- Η γνωμοδότηση του ελεγκτή είναι αρνητική για την εταιρεία και δεν έχει παρασχεθεί άλλη θετική γνωμοδότηση.

3.8.7. Μη εκπρόθεσμες υποχρεώσεις προς άλλες ομάδες από μεταγραφές – κύριο κριτήριο

Η ομάδα πρέπει να αποδεικνύει ότι δεν έχει εκπρόθεσμες οφειλές προς άλλες ομάδες από μεταγραφές μέχρι την 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται της περιόδου αδειοδότησης. Μοναδική εξαίρεση στο παραπάνω κριτήριο είναι η υποχρέωση αυτή να έχει απολύτως διευθετηθεί μέχρι την αμέσως επόμενη 31 Μαρτίου, ή να έχει παραταθεί με σύμφωνη γνώμη του πιστωτή, ή να είναι αντικείμενο επίλυσης από αρμόδια δικαστική αρχή.

3.8.7.1. Απαραίτητη πληροφόρηση από την ομάδα

Οι οφειλές μεταξύ ομάδων από μεταγραφές είναι τα χρήματα που αφορούν την απόκτηση των δικαιωμάτων του ποδοσφαιριστή. Οι συμφωνίες μεταξύ των ομάδων συχνά συμπεριλαμβάνουν όρους για μελλοντικές καταβολές, οι οποίες συνήθως εξαρτώνται από την μελλοντική απόδοση του ποδοσφαιριστή. Μέχρι οι όροι αυτοί να εκπληρωθούν οι προβλεπόμενες από τα συμβόλαια καταβολές δεν θεωρούνται υποχρεώσεις και δεν μπορούν να καταστούν εκπρόθεσμες. Αν προκύψουν διαφορές μεταξύ των ομάδων και μέχρι την 31 Μαρτίου δεν έχουν αποφανθεί αρμόδιες δικαστικές αρχές, οι οφειλές αυτές δεν χαρακτηρίζονται εκπρόθεσμες.

3.8.7.2. Πίνακας οφειλών από μεταγραφές

Η ομάδα είναι υποχρεωμένη να καταρτίσει και να υποβάλει πίνακα οφειλών από μεταγραφές για κάθε απόκτηση (συμπεριλαμβάνονται και οι παραχωρήσεις με τη

διαδικασία του δανεισμού) ποδοσφαιριστή ξεχωριστά, ο οποίος να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα παρακάτω δεδομένα:

- Ποδοσφαιριστής (ταυτοποίηση με όνομα ή αριθμό μητρώου)
- Ημερομηνία μεταγραφής / δανεισμού
- Όνομα ομάδας προέλευσης ποδοσφαιριστή
- Αμοιβή μεταγραφής (δανεισμού) που πληρώθηκε ή οφείλεται
- Άλλες άμεσες υποχρεώσεις από την απόκτηση των δικαιωμάτων που πληρώθηκαν ή οφείλονται
- Ποσά που πληρώθηκαν ή διακανονίστηκαν
- Υπόλοιπο για κάθε μία ξεχωριστή εκπρόθεσμη υποχρέωση από μεταγραφή στις 31 Δεκεμβρίου, με πληροφόρηση σχετικά με την ημερομηνία που έπρεπε να είχε καταβληθεί

3.8.7.3. Αποτίμηση της πληροφόρησης

1. Καθορισμός ελεγκτή

Την πληροφόρηση αυτή μπορεί να επικυρώσει ελεγκτής, ο οποίος πληρεί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τον ελεγκτή των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και μάλιστα μπορεί να είναι και το ίδιο πρόσωπο. Εναλλακτικά ή επιπροσθέτως ο φορέας αδειοδότησης έχει τη δυνατότητα να διενεργεί τον έλεγχο από μόνος του.

2. Διαδικασία ελέγχου

Ο έλεγχος της πληροφόρησης αυτής περιλαμβάνει τα παρακάτω βήματα:

- Μελέτη των πινάκων οφειλών από μεταγραφές που έχει συντάξει η διοίκηση
- Εξέταση της διοίκησης σχετικά με τη σύνταξη των πινάκων
- Σύγκριση της πληροφόρησης με τις πηγές προέλευσης

3. Απόφαση του φορέα αδειοδότησης

Ο φορέας αδειοδότησης απορρίπτει την αίτηση άδειας στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Η πληροφόρηση δεν υποβλήθηκε
- Η πληροφόρηση δεν συμπεριλαμβάνει τα ελάχιστα δεδομένα, όπως παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο.
- Αν η ομάδα την 31 Δεκεμβρίου έχει εκπρόθεσμες οφειλές προς άλλες ομάδες, οι οποίες προέκυψαν από μεταγραφές και οι οποίες δεν εμπίπτουν στο καθεστώς εξαιρέσεων της παραγράφου 3.8.7.

3.8.8. Μη εκπρόθεσμες υποχρεώσεις προς εργαζομένους και κοινωνικές/φορολογικές αρχές – κύριο κριτήριο

Η ομάδα πρέπει να αποδεικνύει ότι δεν έχει εκπρόθεσμες οφειλές προς εργαζόμενους που απορρέουν από τη νομοθεσία ή συμβάσεις και προς τα ασφαλιστικά ταμεία και το δημόσιο μέχρι την 31 Δεκεμβρίου του έτους που προηγείται της περιόδου αδειοδότησης. Μοναδική εξαίρεση στο παραπάνω κριτήριο είναι η υποχρέωση αυτή να έχει απολύτως διευθετηθεί μέχρι την αμέσως επόμενη 31 Μαρτίου, ή να έχει παραταθεί με σύμφωνη γνώμη του πιστωτή, ή να είναι αντικείμενο επίλυσης από αρμόδια δικαστική αρχή.

Με τον όρο εργαζόμενοι εννοούνται:

- Όλοι οι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές σύμφωνα με τον κανονισμό της FIFA
- Όλα τα διοικητικά στελέχη, οι τεχνικοί και το προσωπικό ασφαλείας που θεωρούνται απαραίτητοι και συγκεκριμένα οι περιπτώσεις 2-10 της παραγράφου 3.6.3

3.8.8.1. Απαραίτητη πληροφόρηση

1. Πίνακας προσωπικού

Η ομάδα είναι υποχρεωμένη να καταρτίσει και να υποβάλει πίνακα που να περιλαμβάνει το προσωπικό που απασχολήθηκε σε αυτές τις θέσεις μέχρι την 31 Δεκεμβρίου. Στον

πίνακα αυτόν περιλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι που για οποιοδήποτε λόγο απομακρύνθηκαν από την ομάδα.

Ο πίνακας πρέπει απαραίτητως να περιλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία

- Όνομα εργαζομένου
- Θέση εργασίας / καθήκοντα εργαζομένου
- Ημερομηνία πρόσληψης ή έναρξης συνεργασίας
- Ημερομηνία λήξης σχέσης εργασίας (αν υπάρχει)
- Οποιαδήποτε εκπρόθεσμη υποχρέωση στις 31 Δεκεμβρίου, με επεξηγηματικό υπόμνημα

2. Αποδεικτικά σχετικά με υποχρεώσεις στο δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία

Η ομάδα έχει την υποχρέωση να προσκομίσει στον φορέα αδειοδότησης αποδεικτικά που να αποδεικνύουν την αποπληρωμή των υποχρεώσεων προς το δημόσιο και τους ασφαλιστικούς φορείς, σύμφωνα με τους εθνικούς νόμους και τις συμβατικές προς τους εργαζομένους υποχρεώσεις.

3.8.8.2. Αποτίμηση της πληροφόρησης

1. Καθορισμός ελεγκτή

Την πληροφόρηση αυτή μπορεί να επικυρώσει ελεγκτής, ο οποίος πληρεί τις προϋποθέσεις που απαιτούνται και για τον ελεγκτή των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και μάλιστα μπορεί να είναι και το ίδιο πρόσωπο. Εναλλακτικά ή επιπροσθέτως ο φορέας αδειοδότησης έχει τη δυνατότητα να διενεργεί τον έλεγχο από μόνος του.

2. Διαδικασία ελέγχου

Ο έλεγχος της πληροφόρησης αυτής περιλαμβάνει τα παρακάτω βήματα:

- Μελέτη των πινάκων οφειλών από μεταγραφές που έχει συντάξει η διοίκηση
- Εξέταση της διοίκησης σχετικά με τη σύνταξη της πληροφόρησης

- Λήψη και έλεγχο αποδείξεων από τους εργαζόμενους
- Σύγκριση της πληροφόρησης με τις πηγές προέλευσης

3. Απόφαση του φορέα αδειοδότησης

Ο φορέας αδειοδότησης απορρίπτει την αίτηση άδειας στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Η πληροφόρηση δεν υποβλήθηκε
- Η πληροφόρηση δεν συμπεριλαμβάνει τα ελάχιστα δεδομένα, όπως παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο.
- Αν η ομάδα την 31 Δεκεμβρίου έχει εκπρόθεσμες οφειλές προς άλλες ομάδες, οι οποίες προέκυψαν από μεταγραφές και οι οποίες δεν εμπίπτουν στο καθεστώς εξαιρέσεων της παραγράφου 3.8.8.

3.8.9. Γραπτό διάβημα πριν από τη λήψη απόφασης αδειοδότησης – κύριο κριτήριο

Μέσα σε επτά (7) ημέρες πριν από την έναρξη της περιόδου στην οποία η πρωτοβάθμια επιτροπή αδειοδότησης αποφασίζει την έκδοση αδειών, η ομάδα οφείλει να υποβάλει γραπτό διάβημα. Στο διάβημα αυτό θα πρέπει να αναφέρεται αν έχουν συμβεί (ή αν δεν έχουν) γεγονότα τέτοιας οικονομικής σημασίας που θα έχουν αρνητικό αποτέλεσμα στην οικονομική κατάσταση που αποτυπώνεται από τις υποβαλλόμενες οικονομικές καταστάσεις (ετήσιες ή προσωρινές)

3.8.9.1. Απαραίτητη πληροφόρηση

Στην προαναφερθείσα επιστολή θα πρέπει να δηλώνεται υπεύθυνα από τη διοίκηση ότι δεν έχουν συντελεστεί σημαντικά γεγονότα με οικονομικό αντίκτυπο. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να περιγράφεται η φύση και των γεγονότων ή των συνθηκών και να εκτιμηθεί το οικονομικό αντίκτυπο, ή να δηλώνεται ότι αυτό δεν μπορεί να εκτιμηθεί.

3.8.9.2. Ενδεικτικά γεγονότα

Παρακάτω παρατίθεται λίστα με γεγονότα που η UEFA θεωρεί ότι υπάρχει πιθανότητα να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομική κατάσταση μιας ομάδας:

- Βραχυπρόθεσμος δανεισμός, χωρίς την ουσιαστική δυνατότητα ανανέωσης ή αποπληρωμής
- Ενδείξεις απόσυρσης οικονομικής υποστήριξης από χορηγούς ή πιστωτές
- Σημαντικές λειτουργικές ζημιές, μετά από την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων
- Αδυναμία πληρωμής πιστωτών εμπρόθεσμα
- Αδυναμία τήρησης όρων πληρωμής δανείων
- Ανακάλυψη και πιστοποίηση λαθών ή καταδολίευσης που καθιστούν τις οικονομικές καταστάσεις ανακριβείς
- Ολοκλήρωση νομικών διαδικασιών κατά της ομάδας με μη ικανοποιητικό τρόπο
- Σημαντική αλλαγή σε βασική / βασικές διοικητικές θέσεις
- Η διοίκηση αποφάσισε να εκκαθαρίσει την ομάδα, παύσει εργασίες, ή να αναζητήσει προστασία από τους πιστωτές σύμφωνα με τη νομοθεσία ή ότι δεν είναι δυνατό να συμβεί κάτι διαφορετικό

3.8.9.3. Αποτίμηση της πληροφόρησης – Απόφαση

Η αδειοδότηση δεν πρέπει να παρασχεθεί αν:

- Η επιστολή δεν υποβληθεί εγκαίρως
- Ο φορέας κρίνει ότι τα γεγονότα που συνέβησαν δε θα επιτρέψουν στην ομάδα να συμμετέχει στις διοργανώσεις μέχρι το τέλος της επόμενης περιόδου

3.8.10. Χρηματοοικονομικές προβλέψεις – κύριο κριτήριο

Μελλοντική χρηματοοικονομική πληροφόρηση πρέπει να ετοιμάζεται και να υποβάλλεται από την ομάδα, στην οποία περιλαμβάνονται:

- Προϋπολογισμός κερδών – ζημιών

- Καταστάσεις προβλεπόμενων ταμειακών ροών
- Υπόμνημα που περιλαμβάνει υποθέσεις και κινδύνους για αντιπαραβολή προϋπολογισμού με πραγματικά δεδομένα

Η μελλοντική πληροφόρηση πρέπει να στηρίζεται σε ρεαλιστικές υποθέσεις και όχι σε αυθαίρετα συμπεράσματα.

Η χρονική περίοδος στην οποία πρέπει να αναφέρονται οι προβλέψεις πρέπει να περιλαμβάνει το διάστημα από την ημερομηνία λήξης των κατατεθειμένων ιστορικών καταστάσεων έως την ημερομηνία λήξης της αγωνιστικής περιόδου της διοργάνωσης για την οποία η ομάδα αιτείται την άδεια συμμετοχής.

3.8.10.1. Απαραίτητη πληροφόρηση

Οι προβλεπόμενες οικονομικές καταστάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν:

- όλους τους λογαριασμούς που περιγράφηκαν στην παράγραφο 3.8.5.1. σχετικά με τον λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης
- όλους τους λογαριασμούς που περιγράφηκαν στην ίδια παράγραφο σχετικά με τον πίνακα ταμειακών ροών.

Η κατάρτιση των προβλεπόμενων καταστάσεων πρέπει να ακολουθήσει τα ίδια λογιστικά πρότυπα, τα οποία ακολουθήθηκαν για την κατάρτιση των ιστορικών καταστάσεων, εκτός και έχει συντελεστεί μεταβολή στα πρότυπα αυτά, η οποία θα καταστεί φανερή στις ιστορικές οικονομικές καταστάσεις της επόμενης περιόδου.

3.8.10.2 Αποτίμηση της πληροφόρησης - Απόφαση

Σε περίπτωση που οι υποβαλλόμενες προβλεπόμενες οικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν σημάδια κινδύνου, η αδειοδοτούμενη ομάδα οφείλει να αναθεωρήσει τις καταστάσεις αυτές κατά τη διάρκεια της περιόδου. Ένα σύνολο παραμέτρων είναι το απαραίτητο εργαλείο για την αξιολόγηση των καταστάσεων αυτών και την ένδειξη προβλημάτων

Η επιτυχία στις απαιτήσεις των παραμέτρων είναι απαραίτητη για την έκδοση της άδειας, η οποία σε αυτή την περίπτωση μπορεί να χαθεί μόνον λόγω εκπρόθεσμης υποβολής

Σε περίπτωση αποτυχίας στην εκπλήρωση των απαιτήσεων των παραμέτρων η άδεια δεν χορηγείται, εκτός και η ομάδα δεν εκπληρώνει μόνον κάποια από τα κριτήρια αυτά, οπότε μπορεί να της δοθεί το δικαίωμα αναθεώρησης των καταστάσεων

3.8.11. Υποχρέωση ενημέρωσης μεταγενέστερων γεγονότων – δευτερεύον κριτήριο

Μετά από την έκδοση της άδειας όλες οι ομάδες που έχουν λάβει άδεια έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν εγγράφως για οποιοδήποτε γεγονός συμβεί το οποίο μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα της, πριν από το τέλος της περιόδου για την οποία αδειοδοτήθηκε.

Η συμμόρφωση με το κριτήριο αυτό λαμβάνεται υπόψη για τη διαδικασία αδειοδότησης της επόμενης περιόδου.

3.8.12. Υποχρέωση αναθεώρησης μελλοντικών οικονομικών καταστάσεων – δευτερεύον κριτήριο

Αν η ομάδα έχει αποτύχει σε κάποια από τις παραμέτρους του κριτηρίου 3.8.10. οφείλει να αναθεωρήσει τις μελλοντικές οικονομικές καταστάσεις. Επιπροσθέτως πρέπει να παρέχεται και ανάλυση σχετικά με τις αλλαγές που συντελέστηκαν και πρέπει να αφορά διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών.

Η συμμόρφωση με το κριτήριο αυτό λαμβάνεται υπόψη για τη διαδικασία αδειοδότησης της επόμενης περιόδου.

3.9. Βασικά Συμπεράσματα

Από την προσεκτική μελέτη του εγχειριδίου της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με τις προτεραιότητες της και τη φιλοσοφία της.

Το ποδόσφαιρο αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες στον τομέα του θεάματος και η πρώτη μέριμνα της Ομοσπονδίας είναι η διαφύλαξη του κύρους του, ώστε να μην απομακρύνονται οι χορηγοί, οι θεατές και οι λοιποί εξωτερικοί εμπλεκόμενοι.

Η προσέλκυση των νέων για την ενασχόληση με το άθλημα, ώστε να διασφαλισθεί η συνέχεια στην «παραγωγή» ποδοσφαιριστών και μάλιστα κάτω από ιδιαίτερες ευνοϊκές συνθήκες με στόχο τη ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας αποτελεί ακόμη μια σημαντική προτεραιότητα.

Επιπλέον προτεραιότητα αποτελεί η ύπαρξη υποδομών, η οποία θα καθιστά ασφαλή, ευχάριστη, άνετη και επομένως ελκυστική την προσέλευση του κοινού στους αγωνιστικούς χώρους με πολλαπλά άμεσα ή έμμεσα οικονομικά οφέλη.

Βασικοί άξονες της φιλοσοφίας της αποτελούν:

- Η διαφάνεια στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των ομάδων
- Η διαφάνεια στις συναλλαγές των ομάδων μεταξύ τους και με τρίτους
- Η διασφάλιση της βιωσιμότητας των ομάδων
- Η διασφάλιση των οικονομικών κυρίως δικαιωμάτων του σκληρού πυρήνα της ποδοσφαιρικής οικογένειας
- Η απρόσκοπτη διεξαγωγή των διοργανώσεων
- Η διασφάλιση της συνέπειας και της ανταπόκρισης των ομάδων στις οφειλές τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ: Χρηματοοικονομική Ανάλυση του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου

4.1. Εισαγωγή

Όπως αναφέρθηκε στο πρώτο κεφάλαιο στο σημερινό πρωτάθλημα της Α' Εθνικής Κατηγορίας (Super League) συμμετέχουν 16 ομάδες. Παρακάτω ακολουθεί πίνακας των ομάδων που συμμετείχαν στα πέντε (5) τελευταία πρωταθλήματα με την σειρά κατάταξης στο τέλος κάθε περιόδου

Πίνακας 4. 1. Κατάταξη ομάδων για τις περιόδους 2002 – 2003 έως 2006 – 2007

	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006 ³²	2006-2007 ³³
1.	Ολυμπιακός	Παναθηναϊκός	Ολυμπιακός	Ολυμπιακός	Ολυμπιακός
2.	Παναθηναϊκός	Ολυμπιακός	Παναθηναϊκός	ΑΕΚ	ΑΕΚ
3.	ΑΕΚ	ΠΑΟΚ	ΑΕΚ	Παναθηναϊκός	Παναθηναϊκός
4.	ΠΑΟΚ	ΑΕΚ	Ξάνθη	Ηρακλής	Άρης
5.	Πανιώνιος	Αιγάλεω	ΠΑΟΚ	Ξάνθη	Πανιώνιος
6.	Άρης	Πανιώνιος	Αιγάλεω	ΠΑΟΚ	ΠΑΟΚ
7.	Ηρακλής	Χαλκηδόνα	Ηρακλής	Ατρόμητος	ΟΦΗ
8.	ΟΦΗ	Ηρακλής	Χαλκηδόνα	Λάρισα	Ατρόμητος
9.	Ξάνθη	Ιωνικός	Καλλιθέα	Απόλλων Καλ.	Εργοτέλης
10.	Αιγάλεω	Ξάνθη	Ιωνικός	Αιγάλεω	Λάρισα
11.	Προοδευτική	ΟΦΗ	Πανιώνιος	Πανιώνιος	Ξάνθη
12.	Ακράτητος	Καλλιθέα	Απόλλων Καλ.	Ιωνικός	Απόλλων Καλ.
13.	Καλλιθέα	Άρης	ΟΦΗ	ΟΦΗ	Ηρακλής
14.	Γιάννινα	Ακράτητος	Άρης	Λεβαδειακός	Κέρκυρα
15.	Ιωνικός	Πανηλειακός	Εργοτέλης	Καλλιθέα	Αιγάλεω
16.	Παναχαϊκή	Προοδευτική	Κέρκυρα	Ακράτητος	Ιωνικός

Στην τρέχουσα αγωνιστική περίοδο δεν συμμετέχουν οι παρακάτω ομάδες

- Ιωνικός
- Αιγάλεω

³² Ανακτήθηκε από το επίσημο site της Π.Α.Ε. Παναθηναϊκός <http://www.pao.gr>

³³ Ανακτήθηκε από το επίσημο site της Σούπερ-Λίγκα <http://www.superleaguegreece.net/history/season07/season07.htm>

- Κέρκυρα

οι οποίες υποβιβάστηκαν κατά την τελευταία αγωνιστική περίοδο και αντικαταστάθηκαν από τις παρακάτω ομάδες

- Αστέρας Τρίπολης
- Λεβαδειακός
- Βέροια

οι οποίες προβιβάστηκαν από την Β' Εθνική Κατηγορία την περίοδο 2006 – 2007.

Για τις ανάγκες της εργασίας θα θεωρηθεί ως κλάδος οι ομάδες που συμμετείχαν στο πρωτάθλημα Α' Εθνικής κατηγορίας κατά την περίοδο 2006 – 2007 μαζί με τις τρεις ομάδες που προβιβάστηκαν και συμμετέχουν στην τρέχουσα αγωνιστική περίοδο.

4.2. Δεδομένα

Τη στιγμή της συγγραφής στη συγκεκριμένης εργασίας η αγωνιστική περίοδος 2007 – 2008 βρίσκεται σε εξέλιξη, οπότε τα πιο πρόσφατα οικονομικά στοιχεία των Π.Α.Ε. είναι αυτά της περιόδου 2006 – 2007.

Αναζητήθηκαν μέσω του Εθνικού Τυπογραφείου³⁴ οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις για τις ομάδες αυτές κατά τις τελευταίες πέντε οικονομικές περιόδους.

Βρέθηκαν δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις για όλο το διάστημα αναζήτησης για τις 11 από τις 19 ομάδες και συγκεκριμένα για τις Π.Α.Ε.:

ΑΕΚ, Αιγάλεω, Απόλλων Καλαμαριάς, Άρης, Ιωνικός, Ξάνθη, Ολυμπιακός, ΟΦΗ, Παναθηναϊκός, Πανιώνιος και ΠΑΟΚ.

Για την Π.Α.Ε. Ηρακλής και την Π.Α.Ε. Κέρκυρα δεν υπάρχουν διαθέσιμα τα οικονομικά στοιχεία της τελευταίας οικονομικής περιόδου, αφού προς το παρόν δεν έχουν δημοσιευτεί στο αντίστοιχο φύλλο εφημερίδας της κυβέρνησης

³⁴ Ανάκτηση από www.et.gr, Τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ

Το ίδιο ισχύει και για την Π.Α.Ε. Βέροια και για την οποία δεν υπάρχουν και καταστάσεις για τις περιόδους 2002-2003 και 2003-2004, λόγω μεταγενέστερης σύστασής της, όπως και της Π.Α.Ε. Λάρισας.

Για τις Π.Α.Ε. Ατρόμητος, Εργοτέλης και Λεβαδειακός δεν υπάρχουν καταστάσεις της περιόδου 2002-2003.

Τέλος η ΠΑΕ Αστέρας Τρίπολης έχει δημοσιεύσει οικονομικές καταστάσεις για την μία και μοναδική εταιρική χρήση της που είναι αυτή της περιόδου 2006 – 2007.

4.3. Τυποποίηση

Από την προσεκτική μελέτη των οικονομικών καταστάσεων προκύπτει ότι σε γενικές γραμμές οι Π.Α.Ε. εμφανίζουν ομοιομορφία στην παρουσίασή τους, οι οποίοι εμφανίζονται σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Σε ότι αφορά τους ισολογισμούς των Π.Α.Ε. δεν απαιτήθηκε απολύτως καμία προσαρμογή ούτε για την μελέτη της κάθε Π.Α.Ε. μεμονωμένα, αλλά ούτε και για τη συνολική μελέτη του κλάδου.

Σε ότι αφορά τις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης η μελέτη της κάθε Π.Α.Ε. ξεχωριστά δεν απαιτεί καμία απολύτως προσαρμογή. Στη φάση όμως της μελέτης του κλάδου υπήρχαν δύο περιπτώσεις στις οποίες εμφανίζονται ξεχωριστοί λογαριασμοί σε σχέση με τις καταστάσεις των υπολοίπων Π.Α.Ε.

Συγκεκριμένα στις Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης της Π.Α.Ε. Παναθηναϊκός από τα μικτά αποτελέσματα αφαιρείται ο λογαριασμός «2. Έξοδα δημιουργίας νέων ποδοσφαιριστών», για τον υπολογισμό των μερικών αποτελεσμάτων. Για τις ανάγκες της ομοιόμορφης εμφάνισης των καταστάσεων σε επίπεδο κλάδου ο λογαριασμός αυτός ενσωματώθηκε στα Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως.

Παράλληλα στις αντίστοιχες καταστάσεις της Π.Α.Ε. ΠΑΟΚ εμφανίζονται τρεις λογαριασμοί για τον προσδιορισμό του μικτού αποτελέσματος και συγκεκριμένα:

- «Επιχορηγήσεις εισπρακτέες»
- «Κέρδος από αποχώρηση ποδοσφαιριστών»

- «Ζημία από αποχώρηση ποδοσφαιριστών»

Στη φάση της προσαρμογής, οι δύο πρώτοι λογαριασμοί ενσωματώθηκαν στο λογαριασμό «άλλα έσοδα εκμετάλλευσης», ενώ για τον τρίτο δημιουργήθηκε ο λογαριασμός «άλλα έξοδα εκμετάλλευσης».

4.4. Στατιστική ανάλυση των οικονομικών μεγεθών

Για την καλύτερη κατανόηση των δεδομένων του κλάδου επιχειρείται σύντομη στατιστική ανάλυση των βασικών οικονομικών μεγεθών.

4.4.1. Μεθοδολογία Στατιστική Ανάλυσης

Για την κατανόηση και σύγκριση των οικονομικών μεγεθών των ομάδων, αλλά και ολόκληρου του κλάδου προστέθηκαν οι διαθέσιμοι ισολογισμοί και οι καταστάσεις λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης για κάθε περίοδο και προέκυψαν ενιαίες οικονομικές καταστάσεις του κλάδου για κάθε περίοδο.

Πίνακας 4. 2. Ισολογισμός κλάδου (άθροισμα) των Π.Α.Ε. Α' Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ					
Έξοδα ιδρύσεως & πρώτης εγκαταστάσεως	4.000	5.625	3.969	2.312	3.715
Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως	277.179	1.286.824	2.559.421	2.604.980	4.000.590
Σύνολο εξόδων εγκατάστασης	<u>281.179</u>	<u>1.292.449</u>	<u>2.563.390</u>	<u>2.607.292</u>	<u>4.004.304</u>
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ασώματες ακινητοποιήσεις					
Δικαιώματα χρήσεως τίτλου	428.318	436.645	416.473	396.301	241.857
Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων	2.074.488	2.111.488	2.591.670	598.699	349.389
Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις	0	730	15.976	12.996	13.546
Έξοδα μεταγραφών και ανανεώσεων συμβολαίων ποδοσφαιριστών	78.501.127	65.201.007	59.399.717	76.889.467	69.921.006
Υπεραξία αποτίμησης ποδοσφαιριστών	0	68.710.578	0	0	0
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	<u>81.003.932</u>	<u>136.460.448</u>	<u>62.423.836</u>	<u>77.897.462</u>	<u>70.525.798</u>

Ενσώματες ακινητοποιήσεις					
Γήπεδα - Οικόπεδα	1.295.129	1.133.319	3.397.786	3.647.174	3.647.174
Κτίρια και εγκαταστάσεις	11.284.653	9.079.668	9.580.360	8.800.801	7.730.760
Εγκαταστάσεις σε ακίνητα τρίτων	1.638.505	910.893	931.857	768.143	496.673
Μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις & λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	268.580	172.624	298.540	312.918	470.612
Μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις σε ακίνητα τρίτων	7.656	0	7.515	14.991	14.754
Μεταφορικά μέσα	134.827	123.883	293.652	404.001	439.782
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	3.804.281	2.290.823	2.076.032	1.797.963	2.128.683
Ακιν/σεις υπό εκτέλεση προκαταβολές	962.160	2.143.729	19.935	79.412	27.200
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	<u>19.395.793</u>	<u>15.854.939</u>	<u>16.605.678</u>	<u>15.825.404</u>	<u>14.955.638</u>
Σύνολο ακινητοποιήσεων	<u>100.399.725</u>	<u>152.315.387</u>	<u>79.029.514</u>	<u>93.722.867</u>	<u>85.481.436</u>
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις					
Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	0	2.042.459	0	0	6.000
Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξεως	0	0	0	1.050.000	1.846.862
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	969.520	1.139.149	1.120.661	2.249.619	1.680.684
Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	<u>969.520</u>	<u>3.181.608</u>	<u>1.120.661</u>	<u>3.299.619</u>	<u>3.533.546</u>
Σύνολο πάγιου ενεργητικού	<u>101.369.245</u>	<u>155.496.995</u>	<u>80.150.174</u>	<u>97.022.485</u>	<u>89.014.982</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Αποθέματα					
Πρώτες και βοηθητικές ύλες - Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλακτικά και Είδη συσκευασίας	149.758	367.118	91.105	644.882	48.939
Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων	0	0	0	0	0
Σύνολο αποθεμάτων	<u>149.758</u>	<u>367.118</u>	<u>91.105</u>	<u>644.882</u>	<u>48.939</u>
Απαιτήσεις					
Πελάτες	3.203.147	33.223.985	29.997.160	30.362.534	33.524.937
Γραμμάτια εισπρακτέα στο χαρτοφυλάκιο	151.390	38.575	38.575	1.246.575	840.735
Επιταγές εισπρακτέες (μεταχ/νες)	8.403.796	6.482.136	3.258.448	3.660.955	2.984.320
Επιταγές σε καθυστέρηση	188.204	34.284	34.504	181.567	10.717
Επιταγές σε εγγύηση	0	0	0	0	747.802
Κεφάλαιο εισπρακτέο στην επόμενη χρήση	0	18.051.010	2.340.000	1.515.891	23.163.548
Απαιτήσεις κατά οργάνων διοίκησης	0	0	0	640.000	0
Απαιτήσεις από μετόχους	0	0	0	0	0
Δεσμευμένοι λογαριασμοί καταθέσεων	58.694	779.179	436.694	811.694	760.424
Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εισπρακτέες στην επόμενη χρήση	0	0	0	0	0
Επισφαλείς - Επίδικοι πελάτες και χρεώστες	3.519.535	7.876.236	7.175.935	6.470.523	6.470.853

Χρεώστες διάφοροι	10.898.566	4.968.028	7.482.719	5.283.530	6.869.485
Χρεώστες - πιστωτικές κάρτες	0	0	1.459.431	1.179.815	2.308.151
Προκαταβολές για μεταγραφές ποδοσφαιριστών	174.806	171.578	448.285	967.622	2.596.945
Λογαριασμοί διαχείρισεως προκαταβολών και πιστώσεων	7.777.406	2.137.100	2.628.109	2.713.246	4.170.662
Σύνολο απαιτήσεων	<u>34.375.544</u>	<u>73.762.112</u>	<u>55.299.859</u>	<u>55.033.952</u>	<u>84.448.578</u>
Χρεόγραφα					
Σύνολο χρεογράφων	2.427.736	77.958	1.427.995	1.213.401	907.716
Διαθέσιμα					
Ταμείο	1.032.716	1.422.383	479.525	879.011	431.831
Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας	3.972.276	6.991.166	5.905.997	8.353.216	8.915.341
Σύνολο διαθεσίμων	<u>5.004.991</u>	<u>8.413.549</u>	<u>6.385.521</u>	<u>9.232.227</u>	<u>9.347.172</u>
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού	<u>41.958.029</u>	<u>82.620.736</u>	<u>63.204.480</u>	<u>66.124.462</u>	<u>94.752.406</u>
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ					
Έξοδα επομένων χρήσεων	122.334	994.750	979.860	1.374.477	1.660.634
Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα	2.489.642	1.649.759	1.653.591	155.015	1.195.007
Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού	<u>2.611.976</u>	<u>2.644.510</u>	<u>2.633.452</u>	<u>1.529.492</u>	<u>2.855.640</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	146.220.429	242.054.690	148.551.496	167.283.731	190.627.333
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό Κεφάλαιο					
Καταβλημένο	137.551.257	106.311.683	98.533.337	112.069.695	120.236.821
Οφειλόμενο	0	18.051.010	2.340.000	1.727.496	11.321.205
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	<u>137.551.257</u>	<u>124.362.693</u>	<u>100.873.337</u>	<u>113.797.191</u>	<u>131.558.026</u>
Διαφορές από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο					
Καταβλημένα	5.937	14.041	101.352	2.423.672	2.522.862
Οφειλόμενα	0	0	0	0	12.970.681
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	<u>5.937</u>	<u>14.041</u>	<u>101.352</u>	<u>2.423.672</u>	<u>15.493.543</u>
Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις Επενδύσεων					
Διαφορές από αναπροσαρμογή λοιπών περυσιακών στοιχείων	0	48.939.757	0	0	0
Επιχορηγήσεις επενδύσεων παγίου	598.184	590.623	327.742	188.758	188.758

ενεργητικού					
Διαφορά αποτίμησης αθλητών	0	19.770.821	0	0	0
Αξία ακινήτων και λοιπών παγίων στοιχείων Ν.2947/2001	0	0	0	0	0
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	<u>598.184</u>	<u>69.301.201</u>	<u>327.742</u>	<u>188.758</u>	<u>188.758</u>
Αποθεματικά κεφάλαια					
Ειδικά αποθεματικά	4.576	4.224	15.149.604	15.540.163	15.780.429
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	<u>4.576</u>	<u>4.224</u>	<u>15.149.604</u>	<u>15.540.163</u>	<u>15.780.429</u>
Αποτελέσματα σε νέο					
Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως σε νέο	-79.293.810	-41.908.654	57.281.840	-18.043.668	-14.619.200
Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων	-178.258.087	-196.262.147	-215.246.291	-157.154.328	-163.309.261
Σύνολο αποτελεσμάτων σε νέο	<u>-257.551.898</u>	<u>-238.170.801</u>	<u>-157.964.451</u>	<u>-175.197.996</u>	<u>-177.928.462</u>
Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου					
Καταθέσεις μετόχων	20.936.192	6.620.570	2.666.941	8.074.708	2.255.119
Επιχορηγήσεις από Γ.Γ.Α. για μελλοντική αύξηση κεφαλαίου	8.804	8.804	9.096	8.804	8.804
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	<u>20.944.996</u>	<u>6.629.374</u>	<u>2.676.037</u>	<u>8.083.512</u>	<u>2.263.923</u>
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	<u>-98.446.947</u>	<u>-37.859.268</u>	<u>-38.836.378</u>	<u>-35.164.700</u>	<u>-12.643.782</u>
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ					
Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα	6.701.928	5.461.667	4.376.241	2.064.223	824.929
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις					
Ομολογιακό δάνειο	0	0	0	9.000.000	6.998.478
Ποδοσφαιριστές - Οφειλόμενες δόσεις συμβολαίων	3.434.214	2.469.328	3.128.046	2.858.645	2.647.716
Μηνιαίες δόσεις ρύθμισης φόρου	0	0	2.082.963	1.833.007	1.583.052
Δάνεια τραπεζών	0	0	5.042.822	0	6.167.741
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	34.395.289	33.582.045	34.982.692	39.273.325	40.394.345
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	<u>37.829.503</u>	<u>36.051.373</u>	<u>45.236.523</u>	<u>52.964.978</u>	<u>57.791.330</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Προμηθευτές	10.617.962	15.632.552	15.107.596	18.600.012	22.753.898
Ποδοσφαιριστές	0	5.999.018	5.638.857	6.319.083	4.089.802
Συναλλαγματικές πληρωτέες	263.000	105.715	247.713	1.224.266	1.881.433
Επιταγές πληρωτέες	3.961.373	2.997.551	7.031.225	7.369.488	11.127.577
Τράπεζες λογ. Βραχυπροθέσμων υποχ/σεων	22.714.425	20.489.564	16.201.458	8.125.545	10.524.321
Προκαταβολές πελατών	7.075.878	12.353.102	5.886.939	3.978.630	5.699.818
Προπωληθέντα δικαιώματα αγοράς εισιτηρίων διαρκείας	0	0	1.396.879	487.840	598.485

Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη	26.962.988	32.255.351	17.278.322	21.908.051	23.385.057
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	828.012	577.646	510.781	636.995	553.950
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση	17.870.687	20.568.058	18.943.475	28.893.880	23.607.183
Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις	43.403.276	43.473.453	0	0	0
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς μέλη Δ.Σ. και μετόχους	37.387	1.992.350	243.877	221.761	269.259
Πιστωτές διάφοροι	41.955.387	35.670.239	24.166.750	28.259.123	28.148.655
Υποχρεώσεις από μεταγραφές, ανανεώσεις συμβολαίων ποδοσφαιριστών	17.997.137	24.370.207	4.079.132	4.980.084	1.897.141
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	<u>193.687.512</u>	<u>216.484.805</u>	<u>116.733.003</u>	<u>131.004.758</u>	<u>134.536.579</u>
Σύνολο υποχρεώσεων	<u>231.517.015</u>	<u>252.536.178</u>	<u>161.969.526</u>	<u>183.969.736</u>	<u>192.327.909</u>
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ					
Έσοδα επομένων χρήσεων	5.108.047	20.403.879	20.614.834	14.666.957	9.613.427
Έξοδα χρήσης δεδουλευμένα	1.340.385	801.245	427.273	1.736.926	444.281
Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού	1	710.990	0	10.589	60.569
Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού	6.448.433	21.916.114	21.042.108	16.414.472	10.118.277
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	<u>146.220.429</u>	<u>242.054.691</u>	<u>148.551.496</u>	<u>167.283.731</u>	<u>190.627.333</u>

Πίνακας 4.3. Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης κλάδου (άθροισμα) των Π.Α.Ε. Α΄ Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως Κύκλος εργασιών (Έσοδα από αγώνες κ.λ.π.)	42.505.556	37.415.494	63.296.198	64.791.016	74.145.825
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	119.219.843	95.065.576	91.206.685	98.511.866	108.403.607
Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως	<u>-76.714.287</u>	<u>-57.650.082</u>	<u>-27.910.487</u>	<u>-33.720.850</u>	<u>-34.257.782</u>
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	40.376.379	46.927.245	48.844.179	52.876.621	62.981.786
Μείον: Άλλα έξοδα εκμεταλλεύσεως	-1.855.019	-5.151.803	-11.567.059	-14.089.024	-12.468.978
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	<u>38.521.359</u>	<u>41.775.442</u>	<u>37.277.119</u>	<u>38.787.598</u>	<u>50.512.808</u>
Συνολικό μικτό αποτέλεσμα	<u>-38.192.927</u>	<u>-15.874.640</u>	<u>9.366.632</u>	<u>5.066.748</u>	<u>16.255.026</u>
Μείον: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	12.807.259	12.154.130	15.292.629	13.508.643	17.955.382
2. Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως	5.715.059	4.555.337	9.340.160	6.220.061	8.650.353

Σύνολο εξόδων	<u>18.522.318</u>	<u>16.709.468</u>	<u>24.632.789</u>	<u>19.728.704</u>	<u>26.605.735</u>
Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-56.715.245	-32.584.108	-15.266.157	-14.661.956	-10.350.709
Πλέον:					
1. Έσοδα συμμετοχών	0	0	74.433	27.397	102.188
4. Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	15.420	19.882	45.768	28.059	80.071
Μείον:					
3. Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	1.317.945	1.246.529	1.204.436	2.086.582	2.887.537
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	1.302.525	1.226.646	1.084.234	2.031.126	2.705.278
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-58.017.770	-33.810.754	-16.350.392	-16.693.083	-13.055.987
Έκτακτα Αποτελέσματα					
Πλέον:					
1. Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	14.184.851	15.672.741	7.521.718	11.672.977	17.488.847
2. Έκτακτα κέρδη	3.107.140	5.074.610	5.563.880	1.633.663	3.473.111
3. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	1.527.586	1.483.457	80.336.331	6.419.259	1.356.009
4. Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	0	195.013	316.666	0	0
Σύνολο εκτάκτων εσόδων	18.819.577	22.425.821	93.738.595	19.725.899	22.317.968
Μείον					
1. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	30.040.894	9.057.388	6.180.979	9.590.435	18.995.909
2. Έκτακτες ζημιές	6.445.069	3.154.009	1.078.484	6.472.392	2.196.390
3. Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	2.586.884	15.488.657	11.139.469	3.881.317	1.352.975
4. Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	199.077	56.566	0	50.400	0
Σύνολο εκτάκτων εξόδων	39.271.925	27.756.620	18.398.932	19.994.544	22.545.274
Σύνολο εκτάκτων αποτελεσμάτων	-20.452.347	-5.330.799	75.339.663	-268.644	-227.306
Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημιές)	-78.470.118	-39.141.554	58.989.271	-16.961.727	-13.283.293
Μείον:					
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	82.288.361	63.920.467	50.832.778	51.693.285	54.770.361
Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	82.288.361	63.920.467	50.832.779	51.693.285	54.770.361
Σύνολο:	0	0	0	0	0
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	-78.470.118	-39.141.554	58.989.271	-16.961.727	-13.283.293

Για πιο αξιόπιστη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και για την ύπαρξη δυνατότητας σύγκρισης κρίνεται επιβεβλημένη η δημιουργία οικονομικών καταστάσεων οι οποίες να αντιπροσωπεύουν το μέσο όρο του κλάδου. Ως κριτήριο στάθμισης επιλέχθηκε ο

κύκλος εργασιών των Π.Α.Ε.. Παρακάτω παρατίθενται οι σχετικοί πίνακες ισολογισμού και καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσης για την εξεταζόμενη περίοδο.

Πίνακας 4. 4. Ισολογισμός σταθμικού μέσου όρου του κλάδου των Π.Α.Ε. Α' Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΕΞΟΔΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ					
Έξοδα ιδρύσεως & πρώτης εγκαταστάσεως	29	52	41	5	91
Λοιπά έξοδα εγκαταστάσεως	29.608	176.535	508.926	450.789	767.020
Σύνολο εξόδων εγκατάστασης	<u>29.637</u>	<u>176.587</u>	<u>508.968</u>	<u>450.794</u>	<u>767.111</u>
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Ασώματες ακινητοποιήσεις					
Δικαιώματα χρήσεως τίτλου	10.236	12.523	7.838	7.723	10.657
Προκαταβολές κτήσεως ασώματων ακινητοποιήσεων	497.499	629.825	500.361	3.337	443
Λοιπές ασώματες ακινητοποιήσεις	0	57	976	311	943
Έξοδα μεταγραφών και ανανεώσεων συμβολαίων ποδοσφαιριστών	14.100.822	12.781.554	12.281.956	14.659.396	11.747.707
Υπεραξία αποτίμησης ποδοσφαιριστών	0	14.644.500	0	0	0
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	<u>14.608.557</u>	<u>28.068.459</u>	<u>12.791.131</u>	<u>14.670.766</u>	<u>11.759.751</u>
Ενσώματες ακινητοποιήσεις					
Γήπεδα - Οικόπεδα	79.949	68.937	188.763	94.276	217.678
Κτίρια και εγκαταστάσεις	1.746.994	1.928.013	1.241.194	1.071.667	774.158
Εγκαταστάσεις σε ακίνητα τρίτων	155.454	51.463	87.274	89.472	68.836
Μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις & λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός	34.683	37.438	39.288	35.319	32.110
Μηχανήματα - τεχνικές εγκαταστάσεις σε ακίνητα τρίτων	1.516	0	1.526	2.652	2.851
Μεταφορικά μέσα	16.716	20.570	48.122	38.596	47.079
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	670.458	353.623	371.475	294.348	250.015
Ακιν/σεις υπό εκτέλεση προκαταβολές	30.332	84.521	734	3.220	994
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	<u>2.736.101</u>	<u>2.544.565</u>	<u>1.978.376</u>	<u>1.629.552</u>	<u>1.393.722</u>
Σύνολο ακινητοποιήσεων	<u>17.344.658</u>	<u>30.613.023</u>	<u>14.769.507</u>	<u>16.300.319</u>	<u>13.153.473</u>
Συμμετοχές και άλλες μακροπρόθεσμες χρηματοοικονομικές απαιτήσεις					
Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	0	108.975	0	0	43
Γραμμάτια εισπρακτέα μακροπρόθεσμης λήξεως	0	0	0	185.788	574.372
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	151.381	169.408	138.453	348.855	255.232

Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	<u>151.381</u>	<u>278.383</u>	<u>138.453</u>	<u>534.643</u>	<u>829.647</u>
Σύνολο πάγιου ενεργητικού	<u>17.496.038</u>	<u>30.891.406</u>	<u>14.907.960</u>	<u>16.834.962</u>	<u>13.983.119</u>
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Αποθέματα					
Πρώτες και βοηθητικές ύλες - Αναλώσιμα υλικά - Ανταλλακτικά και Είδη συσκευασίας	25.369	77.618	3.385	172.766	1.789
Προκαταβολές για αγορές αποθεμάτων	0	0	0	0	0
Σύνολο αποθεμάτων	<u>25.369</u>	<u>77.618</u>	<u>3.385</u>	<u>172.766</u>	<u>1.789</u>
Απαιτήσεις					
Πελάτες	499.298	7.392.413	8.361.648	7.769.725	8.820.307
Γραμμάτια εισπρακτέα στο χαρτοφυλάκιο	29.467	6.953	8.873	221.251	162.880
Επιταγές εισπρακτέες (μεταχ/νες)	1.107.891	712.282	200.891	371.577	295.393
Επιταγές σε καθυστέρηση	20.697	3.732	4.392	6.127	3.272
Επιταγές σε εγγύηση	0	0	0	0	246.353
Κεφάλαιο εισπρακτέο στην επόμενη χρήση	0	3.951.946	83.764	90.632	3.666.261
Απαιτήσεις κατά οργάνων διοίκησης	0	0	0	3.567	0
Απαιτήσεις από μετόχους	0	0	0	0	0
Δεσμευμένοι λογαριασμοί καταθέσεων	10.936	106.936	95.531	150.741	250.511
Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εισπρακτέες στην επόμενη χρήση	0	0	0	0	0
Επισφαλείς - Επίδικοι πελάτες και χρεώστες	499.383	948.740	1.047.040	899.675	1.089.673
Χρεώστες διάφοροι	1.973.720	963.578	1.344.921	900.195	1.347.631
Χρεώστες - πιστωτικές κάρτες	0	0	284.524	204.326	439.395
Προκαταβολές για μεταγραφές ποδοσφαιριστών	41.921	51.703	69.406	184.363	446.031
Λογαριασμοί διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων	1.135.140	389.827	513.763	571.808	868.525
Σύνολο απαιτήσεων	<u>5.318.453</u>	<u>14.528.111</u>	<u>12.014.753</u>	<u>11.373.988</u>	<u>17.636.231</u>
Χρεόγραφα					
Σύνολο χρεογράφων	108.657	23.492	17.324	22.526	16.368
Διαθέσιμα					
Ταμείο	100.748	151.213	60.699	105.973	53.992
Καταθέσεις όψεως και προθεσμίας	575.253	1.371.875	1.071.619	1.577.507	1.533.090
Σύνολο διαθεσίμων	<u>676.001</u>	<u>1.523.088</u>	<u>1.132.319</u>	<u>1.683.480</u>	<u>1.587.082</u>
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού	<u>6.128.480</u>	<u>16.152.309</u>	<u>13.167.781</u>	<u>13.252.761</u>	<u>19.241.471</u>
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ					
Έξοδα επομένων χρήσεων	15.668	142.346	287.392	311.979	350.461

Έσοδα χρήσεως εισπρακτέα	343.943	164.517	121.191	14.181	158.228
Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού	<u>359.611</u>	<u>306.863</u>	<u>408.583</u>	<u>326.160</u>	<u>508.689</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	24.013.766	47.527.165	28.993.292	30.864.676	34.500.391
ΠΑΘΗΤΙΚΟ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό Κεφάλαιο					
Καταβλημένο	22.250.816	19.077.620	20.535.314	23.214.789	26.014.183
Οφειλόμενο	0	3.951.946	83.764	101.391	1.366.597
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	<u>22.250.816</u>	<u>23.029.567</u>	<u>20.619.077</u>	<u>23.316.181</u>	<u>27.380.780</u>
Διαφορές από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο					
Καταβλημένη	766	1.785	19.696	427.895	470.372
Οφειλόμενη	0	0	0	0	2.506.356
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	<u>766</u>	<u>1.785</u>	<u>19.696</u>	<u>427.895</u>	<u>2.976.727</u>
Διαφορές αναπροσαρμογής - Επιχορηγήσεις Επενδύσεων					
Διαφορές από αναπροσαρμογή λοιπών περυσιακών στοιχείων	0	12.045.429	0	0	0
Επιχορηγήσεις επενδύσεων παγίου ενεργητικού	36.908	26.191	33.828	27.848	29.740
Διαφορά αποτίμησης αθλητών	0	2.599.071	0	0	0
Αξία ακινήτων και λοιπών παγίων στοιχείων Ν.2947/2001	0	0	0	0	0
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	<u>36.908</u>	<u>14.670.691</u>	<u>33.828</u>	<u>27.848</u>	<u>29.740</u>
Αποθεματικά κεφάλαια					
Ειδικά αποθεματικά	413	504	931.740	367.065	1.066.632
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	<u>413</u>	<u>504</u>	<u>931.740</u>	<u>367.065</u>	<u>1.066.632</u>
Αποτελέσματα σε νέο					
Υπόλοιπο ζημιών χρήσεως σε νέο	-14.483.039	-5.898.419	12.333.505	-3.277.462	-595.972
Υπόλοιπο ζημιών προηγούμενων χρήσεων	-29.592.417	-30.642.987	-44.758.957	-30.939.358	-34.467.565
Σύνολο αποτελεσμάτων σε νέο	<u>-44.075.456</u>	<u>-36.541.406</u>	<u>-32.425.452</u>	<u>-34.216.820</u>	<u>-35.063.537</u>
Ποσά προορισμένα για αύξηση κεφαλαίου					
Καταθέσεις μετόχων	3.247.370	662.956	101.814	1.597.336	197.595
Επιχορηγήσεις από Γ.Γ.Α. για μελλοντική αύξηση κεφαλαίου	1.411	1.521	1.090	1.221	905
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	<u>3.248.781</u>	<u>664.478</u>	<u>102.903</u>	<u>1.598.557</u>	<u>198.500</u>

Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	<u>-18.537.773</u>	<u>1.825.618</u>	<u>-10.718.208</u>	<u>-8.479.275</u>	<u>-3.411.157</u>
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ					
Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα	1.269.273	1.216.859	1.300.268	538.805	156.248
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις					
Ομολογιακό δάνειο	0	0	0	1.592.467	1.352.333
Ποδοσφαιριστές - Οφειλόμενες δόσεις συμβολαίων	373.712	327.747	357.381	412.376	277.674
Μηνιαίες δόσεις ρύθμισης φόρου	0	0	237.980	264.422	166.019
Δάνεια τραπεζών	0	0	1.583.959	0	1.532.205
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	6.689.945	6.603.190	7.798.607	7.149.360	7.350.573
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	<u>7.063.657</u>	<u>6.930.936</u>	<u>9.977.927</u>	<u>9.418.624</u>	<u>10.678.803</u>
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Προμηθευτές	1.920.879	2.998.411	3.299.305	3.748.063	4.593.904
Ποδοσφαιριστές	0	796.232	644.243	911.563	428.909
Συναλλαγματικές πληρωτέες	28.620	10.136	20.208	151.962	160.908
Επιταγές πληρωτέες	479.907	265.430	1.239.979	1.119.289	1.930.766
Τράπεζες λογ. Βραχυπροθέσμων υποχ/σεων	4.174.217	4.508.294	4.450.673	2.163.412	2.636.671
Προκαταβολές πελατών	1.292.021	1.489.501	604.556	574.587	1.029.251
Προπωληθέντα δικαιώματα αγοράς εισιτηρίων διάρκειας	0	0	159.594	70.374	62.765
Υποχρεώσεις από φόρους - τέλη	4.379.905	4.360.401	2.635.805	3.712.761	3.599.093
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	109.799	70.571	66.107	92.831	66.502
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες στην επόμενη χρήση	3.352.981	4.686.897	4.898.097	7.317.453	5.355.703
Υποχρεώσεις προς συνδεδεμένες επιχειρήσεις	8.596.017	5.674.988	0	0	0
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς μέλη Δ.Σ. και μετόχους	6.966	249.630	53.340	43.553	14.076
Πιστωτές διάφοροι	6.002.498	4.607.675	4.084.754	4.846.721	5.294.578
Υποχρεώσεις από μεταγραφές, ανανεώσεις συμβολαίων ποδοσφαιριστών	3.398.655	2.992.645	669.733	753.624	77.835
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	<u>33.742.465</u>	<u>32.710.810</u>	<u>22.826.394</u>	<u>25.506.193</u>	<u>25.250.963</u>
Σύνολο υποχρεώσεων	<u>40.806.122</u>	<u>39.641.746</u>	<u>32.804.321</u>	<u>34.924.817</u>	<u>35.929.766</u>
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ					
Έσοδα επομένων χρήσεων	225.007	4.597.593	5.581.816	3.497.355	1.715.350
Έξοδα χρήσης δεδουλευμένα	251.136	190.145	25.094	379.878	90.231
Λοιποί μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού	0	55.203	0	3.095	19.953

Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού	476.144	4.842.941	5.606.911	3.880.329	1.825.534
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	24.013.766	47.527.165	28.993.292	30.864.676	34.500.391

Πίνακας 4. 5. Κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης του σταθμικού μέσου όρου του κλάδου των Π.Α.Ε. Α' Εθνικής Κατηγορίας (περίοδοι 02-03 έως 06-07)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ					
	2002-2003	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως Κύκλος εργασιών (Έσοδα από αγώνες κ.λ.π.)	7.101.582	6.913.936	12.603.877	12.574.789	14.313.993
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	19.384.437	15.891.976	18.001.049	18.207.008	19.790.315
Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως	<u>-12.282.855</u>	<u>-8.978.040</u>	<u>-5.397.172</u>	<u>-5.632.220</u>	<u>-5.476.322</u>
Πλέον: Άλλα έσοδα εκμεταλλεύσεως	5.490.619	7.552.039	7.943.616	8.647.341	11.072.119
Μείον: Άλλα έξοδα εκμεταλλεύσεως	-201.864	-683.784	-1.321.544	-2.032.421	-1.307.657
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	<u>5.288.756</u>	<u>6.868.255</u>	<u>6.622.072</u>	<u>6.614.920</u>	<u>9.764.462</u>
Συνολικό μικτό αποτέλεσμα	<u>-6.994.100</u>	<u>-2.109.784</u>	<u>1.224.899</u>	<u>982.700</u>	<u>4.288.140</u>
Μείον: 1. Έξοδα διοικητικής λειτουργίας	2.036.562	1.905.258	2.072.569	2.000.835	2.546.325
2. Έξοδα λειτουργίας διαθέσεως	1.192.976	1.060.875	1.794.765	1.300.795	1.713.161
Σύνολο εξόδων	<u>3.229.537</u>	<u>2.966.133</u>	<u>3.867.334</u>	<u>3.301.631</u>	<u>4.259.485</u>
Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-10.223.637	-5.075.918	-2.642.435	-2.318.930	28.655
Πλέον: 1. Έσοδα συμμετοχών	0	0	89	104	319
Πλέον: 4. Πιστωτικοί τόκοι και συναφή έσοδα	3.124	3.024	13.043	6.724	19.085
Μείον: 3. Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	222.926	249.766	338.461	460.695	632.383
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	219.802	246.742	325.329	453.868	612.980
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-10.443.439	-5.322.660	-2.967.764	-2.772.798	-584.325
Έκτακτα Αποτελέσματα					
Πλέον: 1. Έκτακτα και ανόργανα έσοδα	2.519.018	2.910.249	2.015.447	3.151.794	5.529.650
2. Έκτακτα κέρδη	471.323	1.187.766	1.087.113	95.207	573.739

3. Έσοδα προηγούμενων χρήσεων	324.777	121.631	16.328.566	764.128	189.792
4. Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων	0	58.765	99.465	0	0
Σύνολο εκτάκτων εσόδων	3.315.117	4.278.411	19.530.591	4.011.128	6.293.181
Μείον					
1. Έκτακτα και ανόργανα έξοδα	5.681.403	1.945.329	1.722.343	2.550.958	5.770.571
2. Έκτακτες ζημίες	1.226.853	385.567	158.506	1.273.697	275.423
3. Έξοδα προηγούμενων χρήσεων	423.060	2.106.870	2.237.424	675.283	250.458
4. Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους	19.932	2.779	0	902	0
Σύνολο εκτάκτων εξόδων	7.351.248	4.440.544	4.118.273	4.500.839	6.296.452
Σύνολο εκτάκτων αποτελεσμάτων	-4.036.130	-162.133	15.412.318	-489.711	-3.271
Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημίες)	-14.479.570	-5.484.793	12.444.554	-3.262.509	-587.595
Μείον:					
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	13.966.046	11.734.270	9.982.737	9.843.899	10.306.591
Μείον: Οι από αυτές ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος	13.966.046	11.734.270	9.982.737	9.843.899	10.306.591
Σύνολο:	0	0	0	0	0
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	-14.479.570	-5.484.793	12.444.554	-3.262.509	-587.595

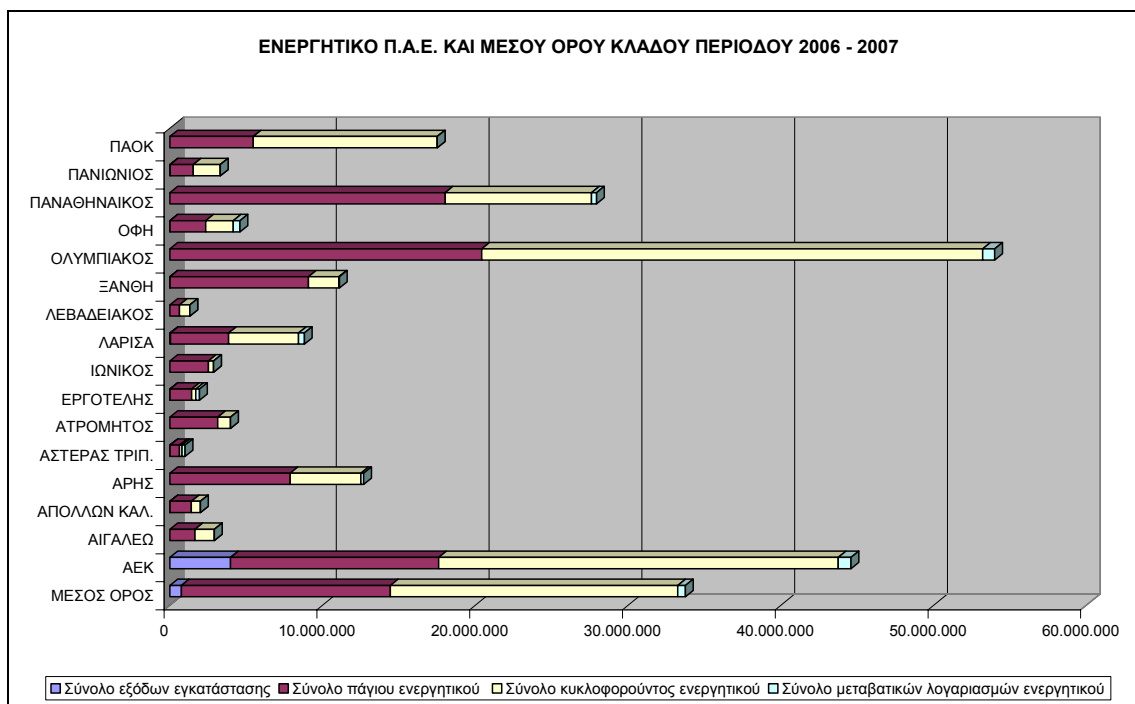
4.4.2. Στατιστικά στοιχεία περιόδων 2006 – 2007 και 2005 – 2006

Η παράθεση στατιστικών στοιχείων των βασικών οικονομικών μεγεθών των Π.Α.Ε. που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Α' Εθνικής Κατηγορίας και η ταυτόχρονη σύγκριση των μεγεθών αυτών κρίνεται απαραίτητη για την σκιαγράφηση της εικόνας του Ελληνικού Επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Ακολουθεί παράθεση γραφημάτων που αφορούν τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού των ισολογισμών των Π.Α.Ε. για τις δύο περιόδους (Διαγράμματα 4.1. – 4.4.), αλλά και του κύκλου εργασιών και των καθαρών αποτελεσμάτων (κέρδη/ζημίες) χρήσης (Διαγράμματα 4.5. – 4.6.).

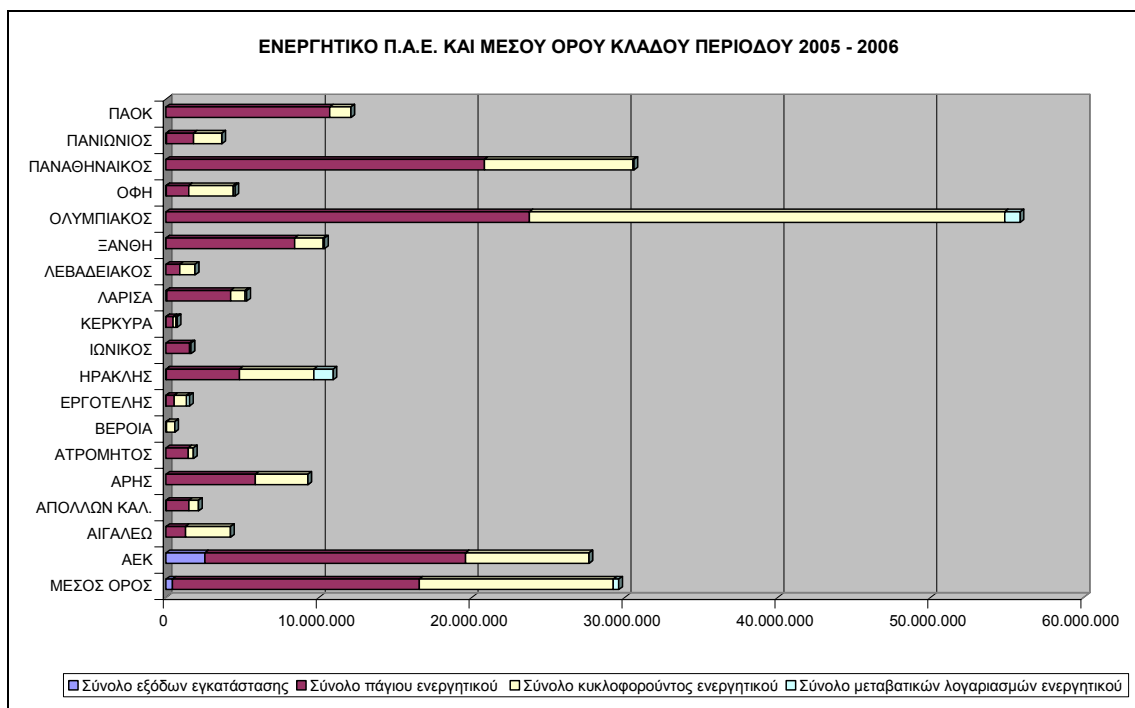
Στη συνέχεια ακολουθούν διαγράμματα που εμφανίζουν την κατανομή των συνόλων ενεργητικού – παθητικού και τα ποσοστά κάθε Π.Α.Ε. στο σύνολο του κλάδου για τις περιόδους 2005 – 2006 και 2006 – 2007 (Διαγράμματα 4.7. – 4.8.) και διαγράμματα που εμφανίζουν την κατανομή του κύκλου εργασιών των Π.Α.Ε. για τις αντίστοιχες περιόδους. (Διαγράμματα 4.9. – 4.10.).

Πρέπει να σημειωθεί ότι στη φάση της στατιστικής ανάλυσης και στη διαγραμματική αναπαράσταση αξιοποιήθηκαν όλοι οι διαθέσιμοι ισολογισμοί για κάθε περίοδο. Για το λόγο αυτό στην περίοδο 2006 – 2007 συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία 16 ομάδων, ενώ στην περίοδο 2005 – 2006 τα στοιχεία 18 ομάδων. Επιπλέον ο εμφανιζόμενος μέσος όρος κλάδου είναι ο σταθμικός μέσος όρος, ο οποίος έχει υπολογιστεί με βάση τον κύκλο εργασιών.

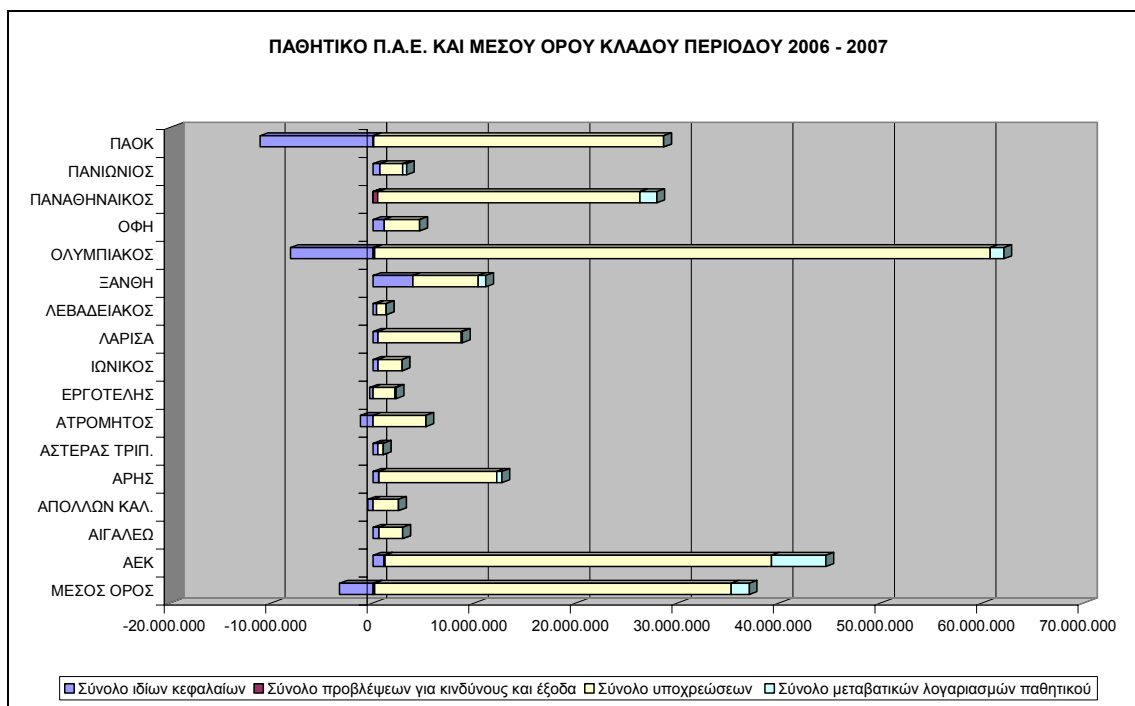
Διάγραμμα 4. 1. Στοιχεία ενεργητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007

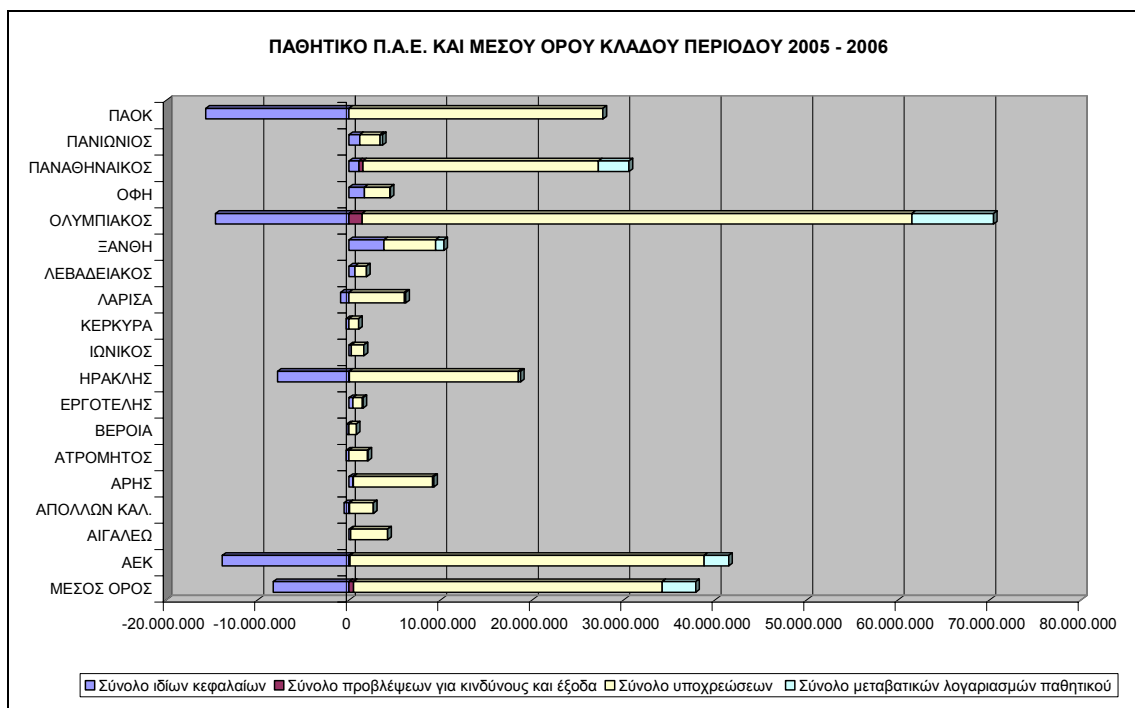
Διάγραμμα 4. 2. Στοιχεία ενεργητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 - 2006

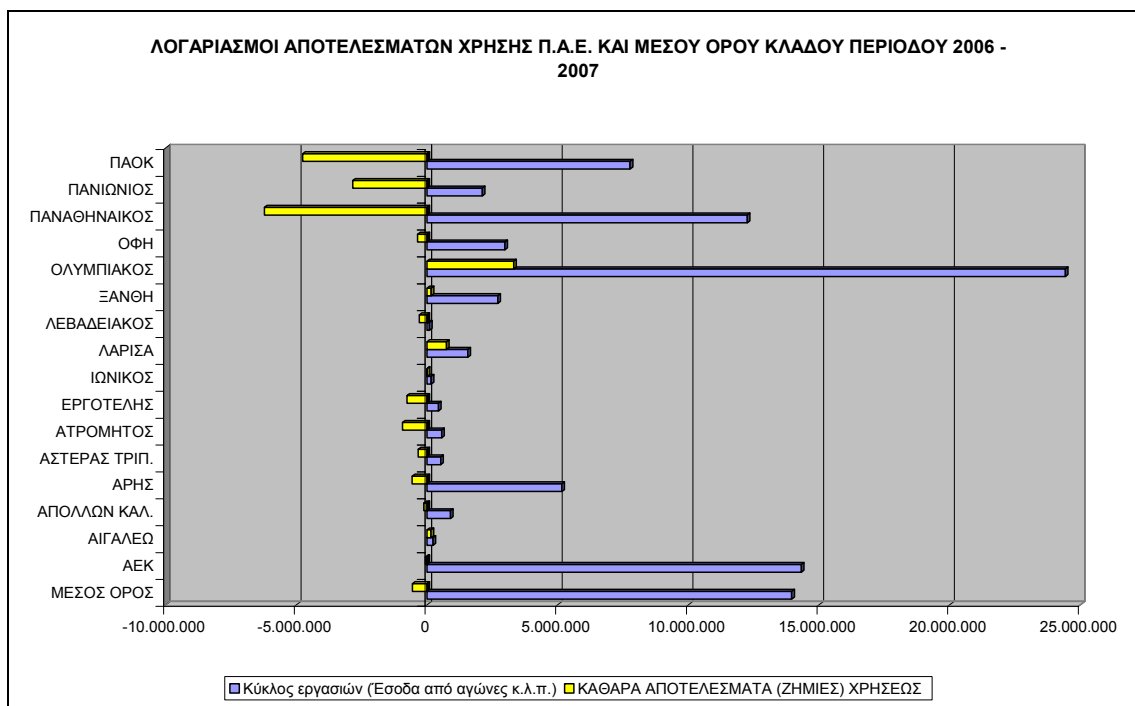
Διάγραμμα 4. 3. Στοιχεία παθητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007

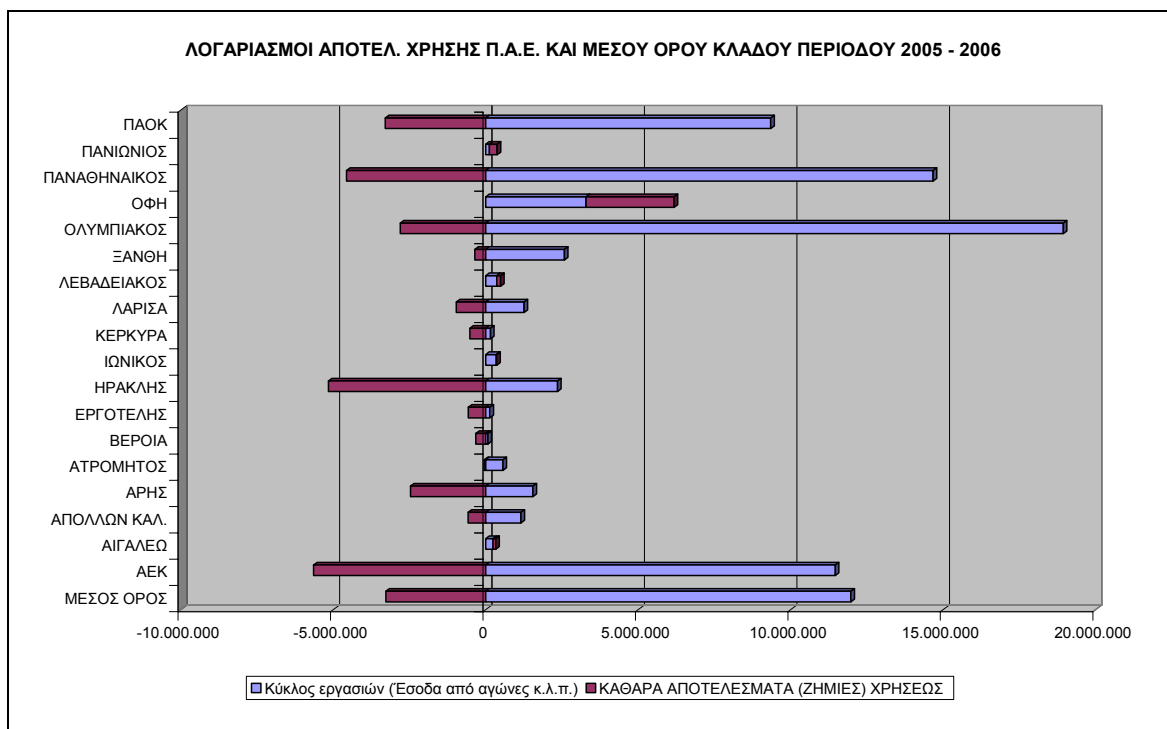
Διάγραμμα 4. 4. Στοιχεία παθητικού των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 - 2006

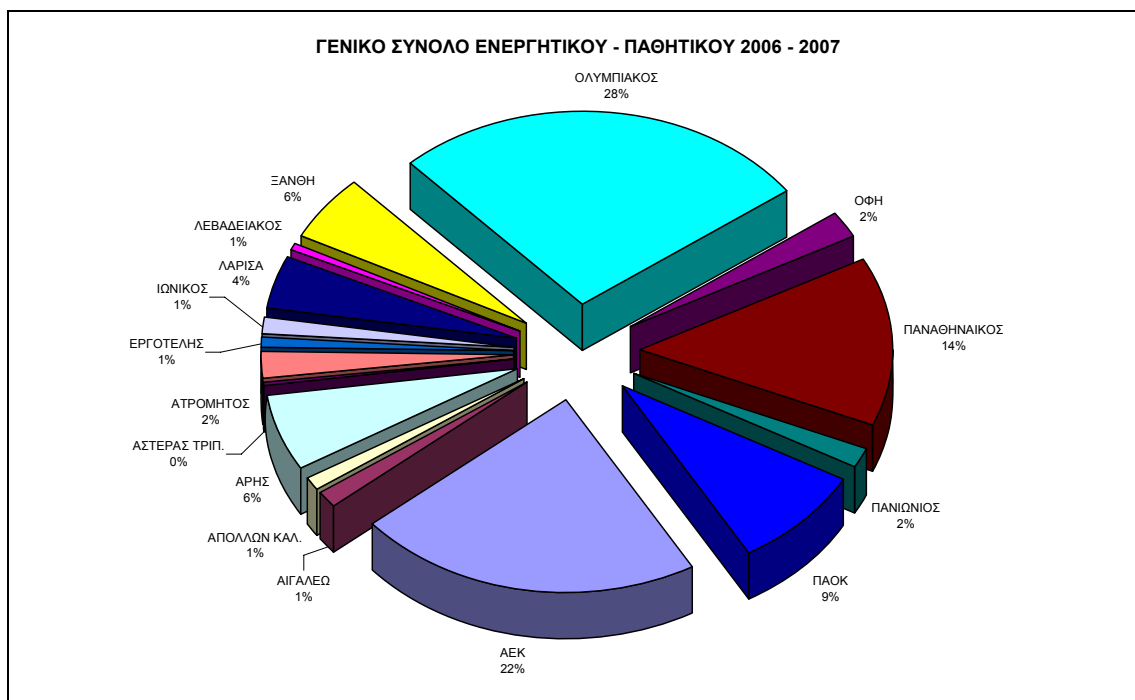
Διάγραμμα 4. 5. Κύκλοι εργασιών και καθαρά αποτελέσματα χρήσης (ζημίες) των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2006 - 2007

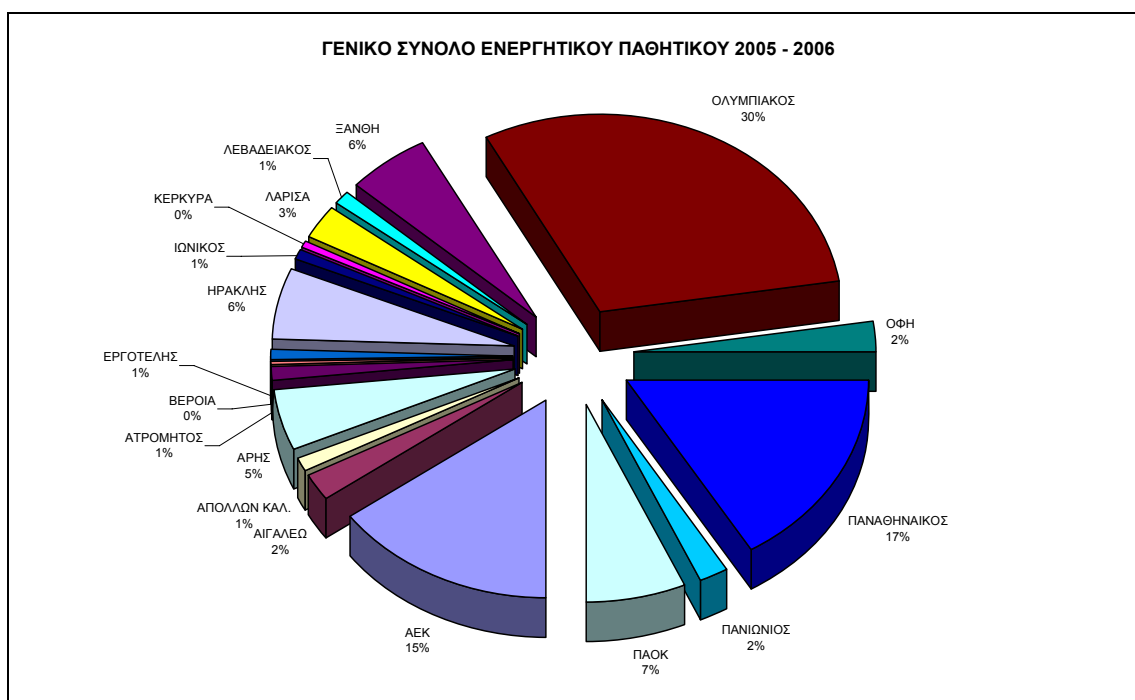
Διάγραμμα 4. 6. Κύκλοι εργασιών και καθαρά αποτελέσματα χρήσης (ζημίες) των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου για την περίοδο 2005 - 2006

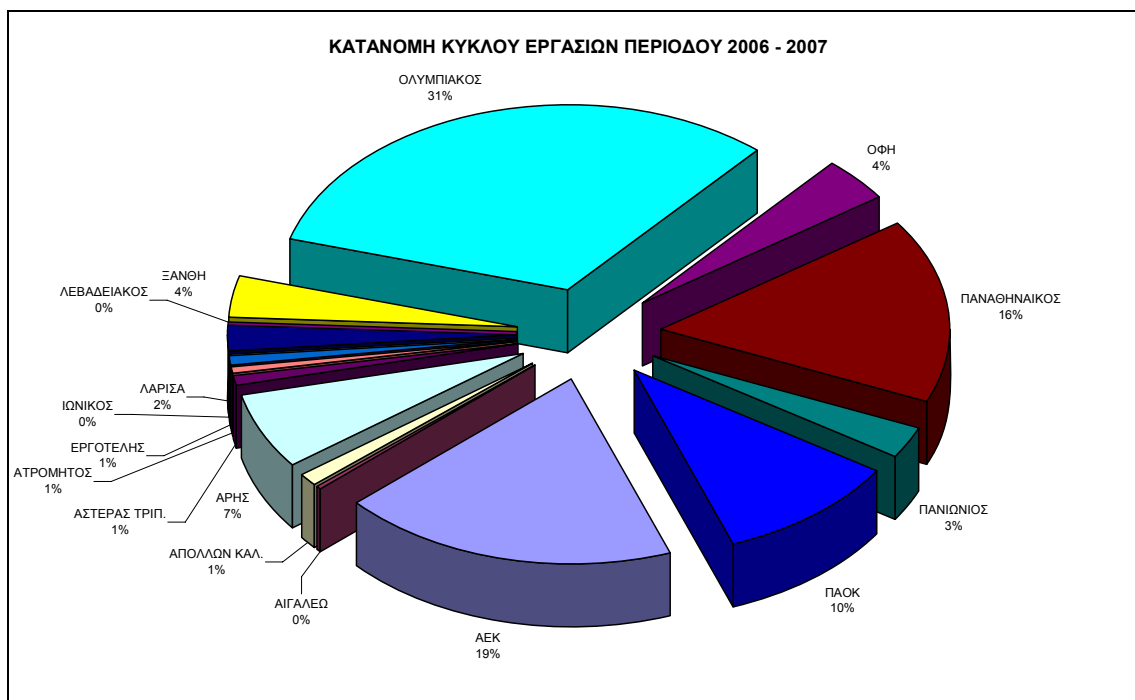
Διάγραμμα 4. 7. Κατανομή Ενεργητικού - Παθητικού των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2006 - 2007

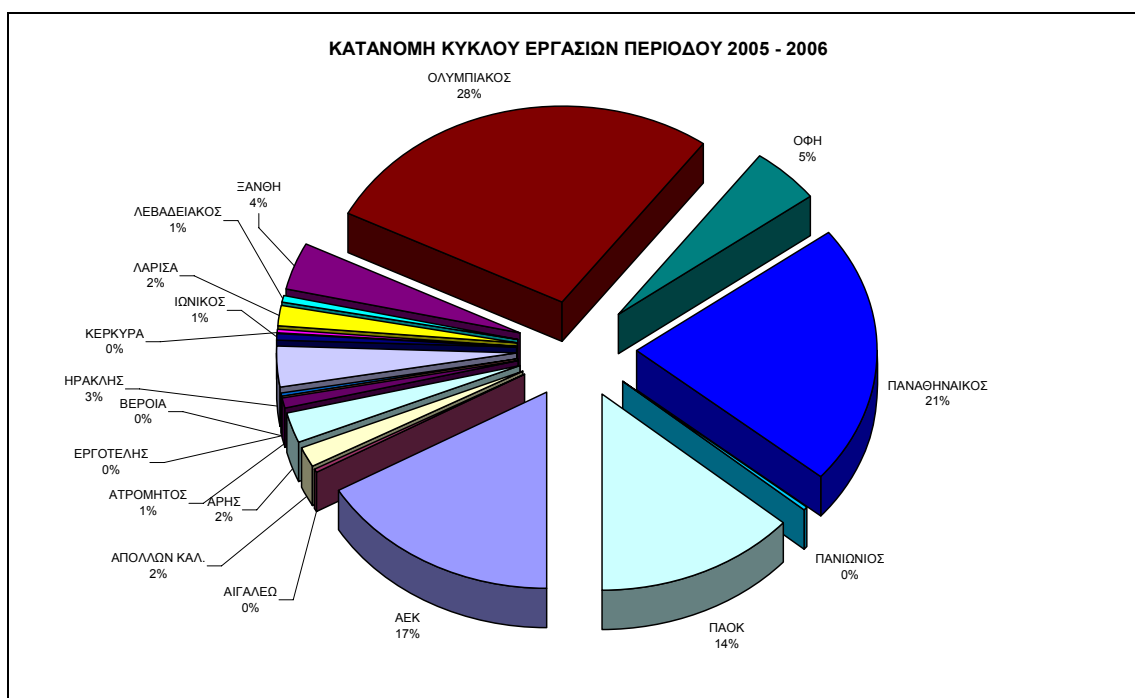
Διάγραμμα 4. 8. Κατανομή Ενεργητικού - Παθητικού των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2005 - 2006

Διάγραμμα 4. 9. Κατανομή κύκλων εργασιών των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2006 - 2007

Διάγραμμα 4. 10. Κατανομή κύκλων εργασιών των Π.Α.Ε. για την περίοδο 2005 - 2006

4.4.3. Συμπεράσματα στατιστικής ανάλυσης

Από την προσεκτική μελέτη των αποτελεσμάτων που παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, αλλά και από τη μελέτη των δεδομένων των προηγούμενων περιόδων προκύπτουν εύλογα τα παρακάτω συμπεράσματα:

- Υπάρχει μεγάλη ανομοιομορφία στα οικονομικά μεγέθη των ομάδων που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα της Α' Εθνικής Κατηγορίας.
- Το πάγιο ενεργητικό υστερεί σχετικά λίγο σε σχέση με το κυκλοφορούν ενεργητικό.
- Τα ίδια κεφάλαια στην πλειοψηφία των εταιρειών είναι αρνητικά, με αποτέλεσμα την εμφάνιση σημαντικών υποχρεώσεων.
- Τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης είναι κυρίως αρνητικά (ζημιές), κάτι που δικαιολογεί την ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων.
- Αύξηση του κύκλου εργασιών δεν οδηγεί σε αύξηση των κερδών ή περιορισμό των ζημιών, όπως θα ήταν αναμενόμενο.

Ειδικότερα σε ότι αφορά το Ενεργητικό – Παθητικό εντοπίζεται η παρακάτω εικόνα

- Μία ομάδα καλύπτει το 1/3 περίπου του συνόλου του κλάδου, η Π.Α.Ε. Ολυμπιακός το 30% κατά την τελευταία εταιρική χρήση και το 28% την αμέσως προηγούμενη
- Αμέσως μετά δύο εταιρείες συγκεντρώνουν περίπου το άλλο 1/3 του συνόλου του κλάδου και συγκεκριμένα 22% η Π.Α.Ε. ΑΕΚ και 14% η Π.Α.Ε. Παναθηναϊκός κατά την τελευταία εταιρική χρήση, 15% και 17% αντίστοιχα κατά την προηγούμενη.
- Το υπόλοιπο 1/3 διαμοιράζεται στις υπόλοιπες ομάδες η Π.Α.Ε. ΠΑΟΚ ηγείται με 9% και 7% επί του συνολικού ενεργητικού του κλάδου σε κάθε χρήση, ενώ 9 Π.Α.Ε. έχουν ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ του 0% - 2% σε κάθε χρήση.

Σε ότι αφορά τον κύκλο εργασιών η κατάσταση είναι περίπου ανάλογη με:

- Την Π.Α.Ε. Ολυμπιακό να συγκεντρώνει λίγο λιγότερο από το 1/3 του συνολικού τζίρου του κλάδου, με 31% και 28% για κάθε εταιρική χρήση

- Τρεις ομάδες να συγκεντρώνουν περίπου το μισό κύκλο εργασιών του κλάδου, οι Π.Α.Ε. ΑΕΚ, Π.Α.Ε. Παναθηναϊκός, Π.Α.Ε. ΠΑΟΚ κατά την τελευταία εταιρική χρήση συγκεντρώνουν αντίστοιχα ποσοστά $19\% + 16\% + 10\% = 55\%$, ενώ στην αμέσως προηγούμενη αντίστοιχα $17\% + 21\% + 14\% = 51\%$
- Όπως είναι προφανές οι υπόλοιπες ομάδες συγκεντρώνουν με τα βίαια ποσοστό μικρότερο του 30% του συνολικού κύκλου εργασιών με 10 και 12 Π.Α.Ε. να κυμαίνονται σε ποσοστά μικρότερα του 3%.

4.5. Διαχρονική Σύγκριση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων - Οριζόντια Ανάλυση

4.5.1. Μεθοδολογία - Παραδοχές

Στη φάση της οριζόντιας ανάλυσης επιβάλλεται περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων και προσεκτική αξιοποίησή τους για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, λόγω της μεγάλης ανομοιομορφίας που χαρακτηρίζει τα οικονομικά μεγέθη των Π.Α.Ε.. Έτσι στην προσπάθεια να μελετηθεί η εξέλιξη των χρηματοοικονομικών μεγεθών, είναι υποχρεωτικό να αποκλειστούν οι Π.Α.Ε. Αστέρας Τρίπολης, Βέροια, Ηρακλής, Κέρκυρα και Λάρισα, αλλά και να περιοριστεί η ανάλυση σε τέσσερις περιόδους. Η μεθοδολογία αυτή δεν αποτρέπει τη σύγκριση της εξέλιξης των οικονομικών μεγεθών των εταιρειών αυτών με το μέσο όρο του κλάδου που θα υπολογιστεί, η οποία ωστόσο θα περιοριστεί αποκλειστικά στις περιόδους για τις οποίες διατίθενται οικονομικά στοιχεία.

4.5.2. Αποτελέσματα οριζόντιας ανάλυσης

Με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφηκε στην προηγούμενη παράγραφο κατασκευάστηκαν πίνακες ποσοστιαίας μεταβολής των βασικών στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού για τον κλάδο του επαγγελματικού ποδοσφαίρου, αλλά και των κυριότερων λογαριασμών της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης

Πίνακας 4. 6. Ποσοστιαία μεταβολή των Στοιχείων του Ενεργητικού του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2004-2005	2005-2006	2006-2007
<u>Σύνολο εξόδων εγκατάστασης</u>	<u>188,23%</u>	<u>-11,43%</u>	<u>70,17%</u>
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	-54,43%	14,69%	-19,84%
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	-22,25%	-17,63%	-14,47%
Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	-50,27%	286,16%	55,18%
<u>Σύνολο πάγιου ενεργητικού</u>	<u>-51,74%</u>	<u>12,93%</u>	<u>-16,94%</u>
Σύνολο αποθεμάτων	-95,64%	5003,35%	-98,96%
Σύνολο απαιτήσεων	-17,30%	-5,33%	55,06%
Σύνολο χρεογράφων	-26,26%	30,03%	-27,34%
Σύνολο διαθεσίμων	-25,66%	48,68%	-5,73%
<u>Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού</u>	<u>-18,48%</u>	<u>0,65%</u>	<u>45,19%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού</u>	<u>33,15%</u>	<u>-20,17%</u>	<u>55,96%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	-39,00%	6,45%	11,78%

Από τη μελέτη του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι κατά τις δύο τελευταίες διαχειριστικές χρήσεις το γενικό σύνολο ενεργητικού του κλάδου αυξάνεται μετά από μία σημαντική πτώση που εμφανίστηκε την περίοδο 2004 – 2005.

Η μεγάλη πτώση που εμφανίζεται την περίοδο 2004 – 2005 οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στο γεγονός ότι κατά την περίοδο 2003 – 2004 κάποιες από τις εταιρείες (ΠΑΕ ΑΕΚ, Απόλλων Καλαμαριάς, Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός και ΠΑΟΚ είχαν αποτυπώσει στους ισολογισμούς τους το λογαριασμό «βα. υπεραξία αποτίμησης ποδοσφαιριστών» συνολικής αξίας 68.710.578€ που διπλασίαζε το σύνολο του πάγιου ενεργητικού. Η πρακτική αυτή εγκαταλείφθηκε στις επόμενες χρήσεις, λόγω αλλαγής του νόμου. Στην περίπτωση κατά την οποία δεν είχε πραγματοποιηθεί η εγγραφή αυτή η μεταβολή της περιόδου 2004 – 2005 σε σχέση με την προηγούμενη θα περιοριζόταν στο -11,83%.

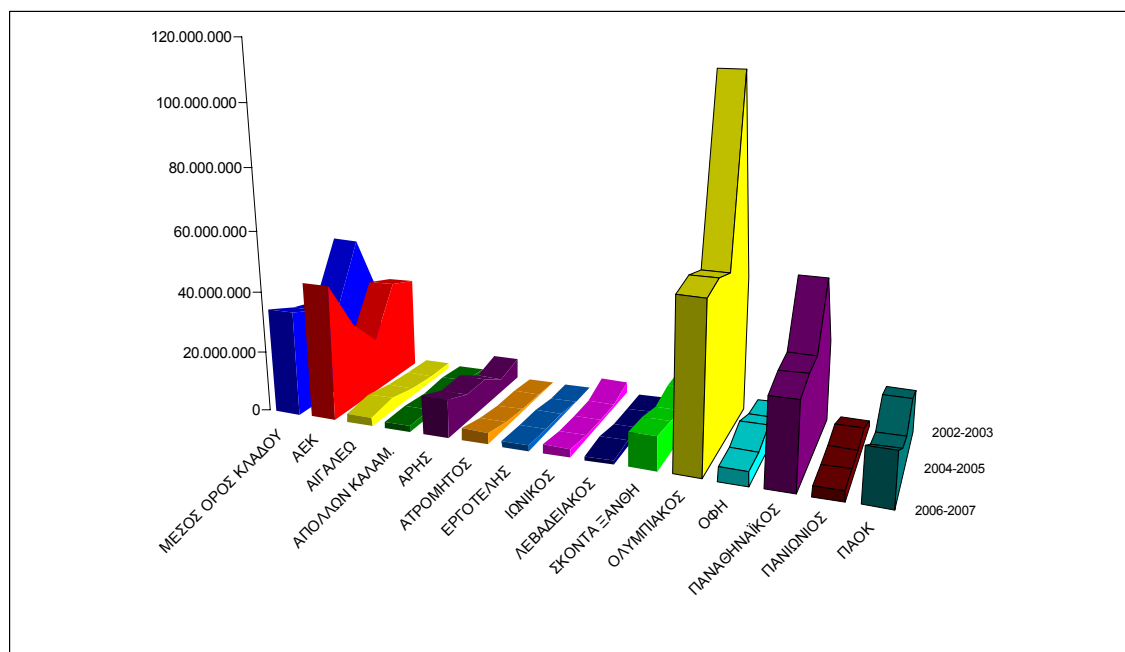
Μία άλλη παρατηρούμενη σημαντική μεταβολή είναι η αύξηση των απαιτήσεων κατά την τελευταία εταιρική χρήση σε σχέση με το παρελθόν. Σε απόλυτα μεγέθη σημαντική αύξηση εμφανίζεται στο λογαριασμό «4. Κεφάλαιο εισπρακτέο στην επόμενη περίοδο», που ανέρχεται στα 23.163.548€ σε σχέση με τα 1.515.891€ της προηγούμενης χρήσης. Επιπλέον δεν προκύπτει η ύπαρξη κάποιας τάσης σε οποιοδήποτε βασικό λογαριασμό των στοιχείων του ενεργητικού,

Πίνακας 4. 7. Ποσοστιαία Μεταβολή Ενεργητικού των Π.Α.Ε.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΚΛΑΔΟΣ	-39,00%	6,45%	11,78%
ΑΕΚ	-46,71%	54,79%	61,18%
ΑΙΓΑΛΕΩ	34,47%	67,03%	-30,91%
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	-36,89%	69,48%	-6,27%
ΑΡΗΣ	110,96%	-1,28%	36,82%
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	13,66%	109,98%	121,02%
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	5736,14%	18,69%	25,51%
ΙΩΝΙΚΟΣ	4,26%	52,16%	74,26%
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	45,88%	460,08%	-31,48%
ΞΑΝΘΗ	-20,39%	29,61%	6,96%
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	-51,93%	4,20%	-3,35%
ΟΦΗ	70,13%	-39,44%	1,49%
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	-38,85%	-1,71%	-8,77%
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	-25,49%	0,29%	-10,02%
ΠΑΟΚ	-38,56%	20,17%	44,67%

Από τους Πίνακες 4.6. και 4.7. δεν προκύπτει εμφανώς κάποια τάση σχετικά με τη μεταβολή του ενεργητικού των Π.Α.Ε., ούτε σε ολόκληρο τον κλάδο, αλλά ούτε και σε κάποια συγκεκριμένη ομάδα. Η γραφική αναπαράσταση που ακολουθεί επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό μας δείχνει ωστόσο ιδιαίτερα έντονα την πτώση που κατέγραψε το ενεργητικό του κλάδου την περίοδο 2004 – 2005, αλλά και τη σημαντική συμμετοχή που έχουν οι Π.Α.Ε. ΑΕΚ, Ολυμπιακός, Παναθηναϊκός και ΠΑΟΚ στον καθορισμό των μεγεθών του κλάδου.

Διάγραμμα 4. 11. Γενικό Σύνολο Ενεργητικού – Παθητικού των Π.Α.Ε.

Ανάλογα συμπεράσματα προκύπτουν και για τους λογαριασμούς των στοιχείων του παθητικού, όπου επίσης δεν διακρίνεται κάποιος λογαριασμός, ο οποίος να εμφανίζει κάποια σταθερότητα μεταβολής. Αναλυτικά η ποσοστιαία μεταβολή των στοιχείων του παθητικού παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 4. 8. Ποσοστιαία μεταβολή των Στοιχείων του Παθητικού του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	-10,47%	13,08%	17,43%
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	1003,53%	2072,52%	595,67%
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	-99,77%	-17,68%	6,79%
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	184651,59%	-60,60%	190,58%
Σύνολο αποτελεσμάτων σε νέο κεφαλαίου	-11,26%	5,52%	2,47%
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	-84,51%	1453,45%	-87,58%
<u>Σύνολο ιδίων κεφαλαίων</u>	<u>-687,10%</u>	<u>-20,89%</u>	<u>-59,77%</u>

<u>Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα</u>	<u>6,85%</u>	<u>-58,56%</u>	<u>-71,00%</u>
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	43,96%	-5,61%	13,38%
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	-30,22%	11,74%	-1,00%
<u>Σύνολο υποχρεώσεων</u>	<u>-17,25%</u>	<u>6,46%</u>	<u>2,88%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού</u>	<u>15,77%</u>	<u>-30,79%</u>	<u>-52,95%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	-39,00%	6,45%	11,78%

Παρακάτω παρουσιάζεται η ποσοστιαία μεταβολή των κυριότερων λογαριασμών της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης για τις ίδιες περιόδους.

Από την μελέτη των δεδομένων αυτών προκύπτει ότι την περίοδο 2004 – 2005 εμφανίστηκε μια σημαντική αύξηση των πωλήσεων – εσόδων των εταιρειών η οποία φαίνεται ότι δεν ήταν περιστασιακή αλλά σταθεροποιήθηκε την επόμενη περίοδο και έπειτα αυξάνεται με μικρότερο βέβαια ρυθμό.

Τα έξοδα των ποδοσφαιρικών τμημάτων των ομάδων αυξάνονται κάθε έτος, με μάλλον χαμηλότερο ρυθμό.

Το αποτέλεσμα των μεταβολών αυτών είναι η πολύ σημαντική πτώση των ζημιών που καταγράφονται στα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης κατά την περίοδο 2004 – 2005, οι οποίες ωστόσο δείχνουν να σταθεροποιούνται στις επόμενες περιόδους.

Τα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης (πιθανότατα επιχορηγήσεις του Ο.Π.Α.Π. και χορηγίες) μετά από μικρή πτώση που εμφάνισαν τις δύο πρώτες περιόδους, αυξάνονται θεαματικά την τελευταία.

Το σύνολο των χρηματοοικονομικών εξόδων εμφανίζει σημαντικό και σταθερό ρυθμό αύξησης, ωστόσο δεν συνεισφέρουν σημαντικά στις μεταβολές των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσης, λόγω του μικρού τους μεγέθους σε σχέση με τα υπόλοιπα μεγέθη.

Αντιθέτως τα ανόργανα έσοδα και έξοδα συμβάλουν δραστικά στον καθορισμό των καθαρών αποτελεσμάτων χρήσης. Έτσι η δική τους πολύ μεγάλη αύξηση την περίοδο 2004 – 2005 είχαν σαν αποτέλεσμα τη μετατροπή των ζημιών σε κέρδη. Ωστόσο δεν

πρόκειται για κάποια σταθερή μεταβολή, αφού τις επόμενες περιόδους ξαναεμφανίστηκαν σημαντικές ζημιές οι οποίες απλά περιστάθηκαν την τελευταία περίοδο.

Πίνακας 4. 9. Ποσοστιαία μεταβολή των Κυριότερων Λογαριασμών των Καταστάσεων Αποτελεσμάτων Χρήσης του Κλάδου του Επαγγελματικού Ποδοσφαίρου για τις τρεις τελευταίες διαχειριστικές περιόδους

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Κύκλος εργασιών (Έσοδα από αγώνες κ.λ.π.)	82,30%	-0,23%	13,83%
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	13,27%	1,14%	8,70%
<u>Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως</u>	39,88%	-4,36%	2,77%
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	-3,58%	-0,11%	47,61%
<u>Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	47,94%	12,24%	98,76%
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	31,85%	39,51%	35,06%
<u>Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	44,24%	6,57%	78,93%
Σύνολο εκτάκτων εσόδων	356,49%	-79,46%	56,89%
Σύνολο εκτάκτων εξόδων	-7,26%	9,29%	39,90%
Σύνολο εκτάκτων εσόδων/εξόδων	Αρν. → Θετ.	-96,82%	99,33%
<u>Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημιές)</u>	Ζημ → Κέρδη	-73,78%	81,99%
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	-14,93%	-1,39%	4,70%
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	Ζημ → Κέρδη	-73,78%	81,99%

Από περαιτέρω διερεύνηση των εκτάκτων εσόδων προκύπτει ότι στον κλάδο εμφανίζονται έκτακτα έσοδα προηγούμενων χρήσεων 80.336.331€ εκ των οποίων τα 78.544.606€ αφορούν την Π.Α.Ε. ΑΕΚ. Στις σημειώσεις του συγκεκριμένου ισολογισμού περιγράφεται από τους ορκωτούς ελεγκτές ότι η συγκεκριμένη εγγραφή αφορά απαιτήσεις της Π.Α.Ε., οι οποίες βρίσκονται στο στάδιο της εκδίκασης. Τα συγκεκριμένα έσοδα πιστοποιούνται απλά από την γνωμάτευση των νομικών συμβούλων της Π.Α.Ε.

4.5.3. Συμπεράσματα

Η οριζόντια ανάλυση που πραγματοποιήθηκε δεν οδηγεί σε συγκεκριμένα συμπεράσματα σχετικά με την εξέλιξη του κλάδου, αλλά και οποιασδήποτε Π.Α.Ε. ειδικότερα. Παρατηρείται μια ασυνέχεια σε όλες τις μεταβολές των μεγεθών. Η μόνη σημαντική ένδειξη η οποία μπορεί να εντοπισθεί είναι ότι κατά τα τελευταία δύο έτη τα μεγέθη του ενεργητικού εμφανίζουν σταδιακή αύξηση και ταυτόχρονα εμφανίζεται μικρή αύξηση στον κύκλο εργασιών, αλλά και μικρή περιστολή των ζημιών. Η τελευταία αυτή παρατήρηση θα πρέπει να κρατηθεί μόνον ως ένδειξη και θα πρέπει να αξιολογείται τμηματικά κατά τα επόμενα έτη.

4.6. Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Κοινού Μεγέθους – Κάθετη Ανάλυση

4.6.1. Μεθοδολογία – Παραδοχές

Η διαχρονική σύγκριση καταστάσεων κοινού μεγέθους αποτελεί εναλλακτική μέθοδο για την οριζόντια ανάλυση. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι η παραδοσιακή μεθοδολογία της ανάλυσης αυτής. Έτσι έγινε διαίρεση όλων των μεγεθών των ισολογισμών του κλάδου και κάθε Π.Α.Ε. ξεχωριστά με το αντίστοιχο γενικό σύνολο ενεργητικού (ή παθητικού), καθώς και των λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσης με τον αντίστοιχο κύκλο εργασιών.

4.6.2. Αποτελέσματα κάθετης ανάλυσης

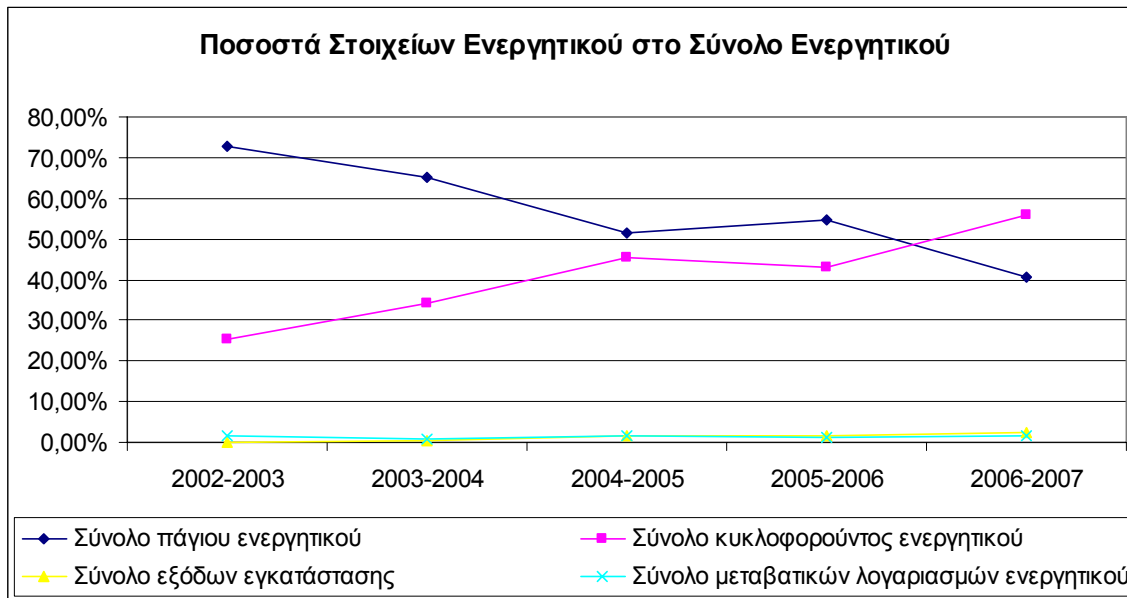
Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με τα αποτελέσματα της κάθετης ανάλυσης σχετικά με το Ενεργητικό του κλάδου, αλλά και διάγραμμα που αναπαριστά τους βασικούς λογαριασμούς του ενεργητικού σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού για την εξεταζόμενη περίοδο.

Πίνακας 4. 10. Κάθετη ανάλυση του Ενεργητικού του κλάδου (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07
<u>Σύνολο εξόδων εγκατάστασης</u>	<u>0,12%</u>	<u>0,37%</u>	<u>1,76%</u>	<u>1,46%</u>	<u>2,22%</u>
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	60,83%	59,06%	44,12%	47,53%	34,09%
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	11,39%	5,35%	6,82%	5,28%	4,04%
Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	0,63%	0,59%	0,48%	1,73%	2,40%
<u>Σύνολο πάγιου ενεργητικού</u>	<u>72,86%</u>	<u>65,00%</u>	<u>51,42%</u>	<u>54,54%</u>	<u>40,53%</u>
Σύνολο αποθεμάτων	0,11%	0,16%	0,01%	0,56%	0,01%
Σύνολο απαιτήσεων	22,15%	30,57%	41,44%	36,85%	51,12%
Σύνολο χρεογράφων	0,45%	0,05%	0,06%	0,07%	0,05%
Σύνολο διαθεσίμων	2,82%	3,20%	3,91%	5,45%	4,60%
<u>Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού</u>	<u>25,52%</u>	<u>33,99%</u>	<u>45,42%</u>	<u>42,94%</u>	<u>55,77%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού</u>	<u>1,50%</u>	<u>0,65%</u>	<u>1,41%</u>	<u>1,06%</u>	<u>1,47%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Από τη μελέτη των δεδομένων αυτών προκύπτει ότι το γενικό σύνολο του ενεργητικού προσδιορίζεται κυρίως από το σύνολο παγίου ενεργητικού και το σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού σε αντίθεση με τους υπόλοιπους λογαριασμούς, οι οποίοι έχουν ελάχιστη συμμετοχή (μικρότερη του 3,7% αθροιστικά).

Διάγραμμα 4. 12. Γραφική παράσταση των ποσοστών συμμετοχής των στοιχείων του Ενεργητικού (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)

Από τα παραπάνω δεδομένα παρατηρείται επίσης:

- Το ποσοστό συμμετοχής του πάγιου ενεργητικού στο γενικό σύνολο ενεργητικού του κλάδου μειώνεται συνεχώς με την πάροδο των χρήσεων και συγκεκριμένα από ποσοστό 72,86% την περίοδο 2002 – 2003 σε 40,53% την περίοδο 2006 – 2007.
- Ταυτόχρονα το ποσοστό συμμετοχής του κυκλοφορούντος ενεργητικού στο γενικό σύνολο ενεργητικού αυξάνεται σταδιακά από 25,52% την περίοδο 2002 – 2003 σε 55,77% την περίοδο 2006 – 2007.
- Βασικότερος λογαριασμός του πάγιου ενεργητικού είναι ο «6. Έξοδα μεταγραφών και ανανεώσεων συμβολαίων ποδοσφαιριστών», ο οποίος φθίνει σταδιακά από 58,72% την περίοδο 2003 – 2004 σε 34,05% την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο.
- Στο κυκλοφορούν ενεργητικό βασικότερος λογαριασμός είναι ο «1. Πελάτες», ο οποίος αν και εμφανίζεται με ποσοστό 2,08% την πρώτη περίοδο καταλήγει με σταδιακή αύξηση στο 25,57% την περίοδο 2006 – 2007.

- Οι δύο αυτοί λογαριασμοί φαίνεται να κυριαρχούν ακολουθώντας ανάλογη τάση και σε κάθε μία Π.Α.Ε. ξεχωριστά.

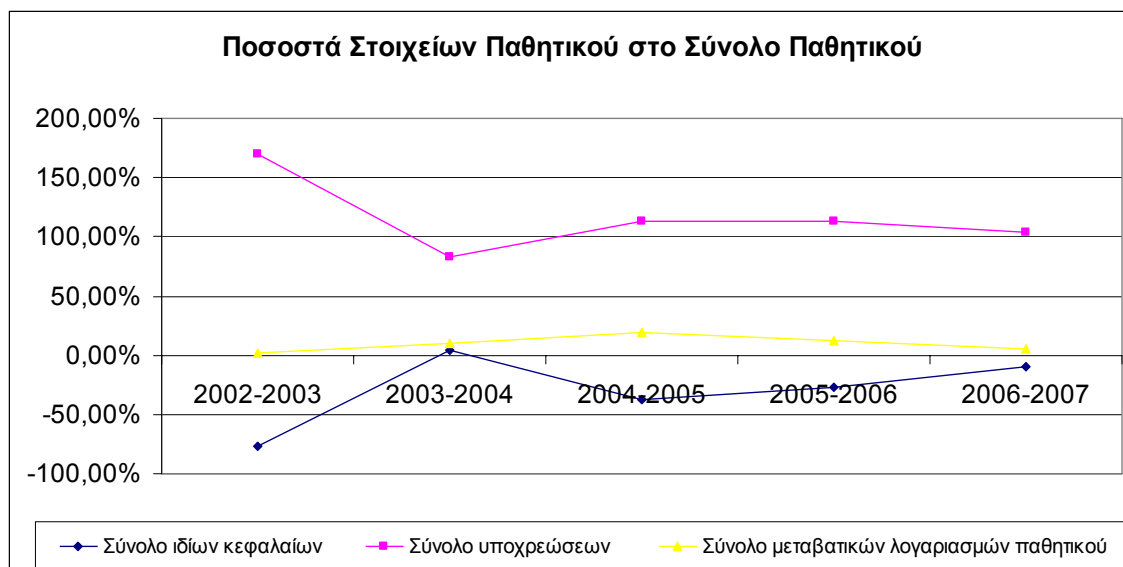
Πίνακας 4. 11. Κάθετη ανάλυση του Παθητικού του κλάδου (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	92,66%	48,46%	71,12%	75,54%	79,36%
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	0,00%	0,00%	0,07%	1,39%	8,63%
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	0,15%	30,87%	0,12%	0,09%	0,09%
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	0,00%	0,00%	3,21%	1,19%	3,09%
Σύνολο αποτελεσμάτων σε νέο	-183,54%	-76,89%	-111,84%	-110,86%	-101,63%
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	13,53%	1,40%	0,35%	5,18%	0,58%
<u>Σύνολο ιδίων κεφαλαίων</u>	<u>-77,20%</u>	<u>3,84%</u>	<u>-36,97%</u>	<u>-27,47%</u>	<u>-9,89%</u>
<u>Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα</u>	<u>5,29%</u>	<u>2,56%</u>	<u>4,48%</u>	<u>1,75%</u>	<u>0,45%</u>
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	29,42%	14,58%	34,41%	30,52%	30,95%
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	140,51%	68,83%	78,73%	82,64%	73,19%
<u>Σύνολο υποχρεώσεων</u>	<u>169,93%</u>	<u>83,41%</u>	<u>113,14%</u>	<u>113,15%</u>	<u>104,14%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού</u>	<u>1,98%</u>	<u>10,19%</u>	<u>19,34%</u>	<u>12,57%</u>	<u>5,29%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Στην περίπτωση του παθητικού οι μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού συμμετέχουν πιο ουσιαστικά στον προσδιορισμό του συνόλου του παθητικού (ποσοστό 19,34% την περίοδο 2004 – 2006).

Τα ίδια κεφάλαια συμμετέχουν αρνητικά στον προσδιορισμό του συνόλου του παθητικού και ισοσκελίζονται από τις υποχρεώσεις που βρίσκονται πάντα σε ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό του συνόλου του παθητικού.

Διάγραμμα 4. 13. Γραφική παράσταση των ποσοστών συμμετοχής των στοιχείων του Παθητικού (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)

Πιο αναλυτικά από τα δεδομένα της κάθετης ανάλυσης στο παθητικό του κλάδου προκύπτει ότι:

- Τα ίδια κεφάλαια είναι πάντοτε αρνητικά με αυξανόμενη όμως προς το θετικό τάση (-77,20% την περίοδο 2002 – 2004 σε -9,89% την περίοδο 2006 – 2007).
- Οι σωρευμένες ζημιές που μεταφέρονται από χρήση σε χρήση καθιστούν αρνητικά τα ίδια κεφάλαια και αυτές ωστόσο εμφανίζουν θετική τάση (-183,54% την πρώτη περίοδο σε -101,63% την τελευταία)
- Το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο διατηρείται στα ίδια περίπου επίπεδα σε σχέση με τις διακυμάνσεις των υπολοίπων μεγεθών και βρίσκεται στα επίπεδα του 70% - 80% κατά τις τελευταίες τρεις χρήσεις.
- Το σύνολο των υποχρεώσεων διατηρείται σχεδόν σταθερά στα επίπεδα του συνόλου του παθητικού, ελαφρώς υψηλότερα από το 100% (έως 113% τις

τέσσερις τελευταίες περιόδους και μόνο την πρώτη εξεταζόμενη περίοδο βρισκόταν στο 169,93%).

- Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις σταθεροποιούνται στα επίπεδα του 30%, ενώ οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις για το ίδιο διάστημα κινούνται γύρω από το 80%
- Δεν παρατηρείται κάποια ανάλογη συμπεριφορά για κάθε Π.Α.Ε. μεμονωμένα.

Πίνακας 4. 12. Κάθετη Ανάλυση της Κατάστασης Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσης (περίοδοι 2002-2003 έως 2006-2007)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	2002-03	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07
<u>Κύκλος εργασιών (Εσοδα από αγώνες κ.λ.π.)</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>	<u>100,00%</u>
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	272,96%	229,85%	142,82%	144,79%	138,26%
<u>Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>-172,96%</u>	<u>-129,85%</u>	<u>-42,82%</u>	<u>-44,79%</u>	<u>-38,26%</u>
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	74,47%	99,34%	52,54%	52,60%	68,22%
<u>Συνολικό μικτό αποτέλεσμα</u>	<u>-98,49%</u>	<u>-30,51%</u>	<u>9,72%</u>	<u>7,81%</u>	<u>29,96%</u>
Σύνολο εξόδων	45,48%	42,90%	30,68%	26,26%	29,76%
<u>Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>-143,96%</u>	<u>-73,42%</u>	<u>-20,97%</u>	<u>-18,44%</u>	<u>0,20%</u>
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	3,10%	3,57%	2,58%	3,61%	4,28%
<u>Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>-147,06%</u>	<u>-76,98%</u>	<u>-23,55%</u>	<u>-22,05%</u>	<u>-4,08%</u>
Σύνολο εκτάκτων εσόδων/εξόδων	-56,83%	-2,35%	122,28%	-3,89%	-0,02%
<u>Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημιές)</u>	<u>-203,89%</u>	<u>-79,33%</u>	<u>98,74%</u>	<u>-25,94%</u>	<u>-4,11%</u>
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	196,66%	169,72%	79,20%	78,28%	72,00%

ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	-203,89%	-79,33%	98,74%	-25,94%	-4,11%
---	-----------------	----------------	---------------	----------------	---------------

Βασικές παρατηρήσεις από τα παραπάνω δεδομένα:

- Τα έξοδα των ποδοσφαιρικών τμημάτων κατά τις τρεις τελευταίες χρήσεις περιορίζονται σε ποσοστό χαμηλότερο του 150% (138,26% την τελευταία περίοδο) από πλέον του 270% που ήταν παλαιότερα.
- Τα άλλα έσοδα εκμετάλλευσης κινούνται σε ποσοστό 68,22% την τελευταία περίοδο από περίπου 52% τις δύο προηγούμενες και μεγαλύτερο του 70% κατά τις δύο πρώτες εξεταζόμενες περιόδους.
- Τα έξοδα διοίκησης και διάθεσης αθροιστικά δείχνουν να σταθεροποιούνται σε ποσοστό κάτω του 30% (29,76% την περίοδο 2006 – 2007 και 30,68% την περίοδο 2004 – 2005 από 45,58% την περίοδο 2002 – 2003)
- Τα χρηματοοικονομικά έξοδα κυμαίνονται σε ποσοστό της τάξης του 3-4,5% (εξαίρεση η περίοδος 2004 – 2005 όπου το ποσοστό ήταν 2,58%)
- Η διαφορά των εκτάκτων εσόδων / εξόδων δεν εμφανίζει κάποια συνέχεια αν και στην τελευταία περίοδο περιορίζεται σε ποσοστά μικρότερα του -0,5%. Τις προηγούμενες όμως περιόδους βρισκόταν σε ποσοστά από -2,35% έως και 122,28%
- Οι διενεργούμενες αποσβέσεις, οι οποίες πάντα είναι ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος, αντιστοιχούν σε ποσοστό της τάξης του 75% περίπου κατά τις τελευταίες τρεις χρήσεις, από πλέον του 170% τις αμέσως προηγούμενες.
- Τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης διαφέρουν μεταξύ τους με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην εξάγεται καμία ιδιαίτερη παρατήρηση.

4.6.3. Συμπεράσματα

Η διαχρονική σύγκριση των καταστάσεων κοινού μεγέθους βοηθάει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων.

Ένα από τα βασικότερα συμπεράσματα είναι το γεγονός ότι οι σημαντικότερες επενδύσεις των εταιρειών του κλάδου είναι οι μεταγραφές και τα συμβόλαια των

ποδοσφαιριστών. Η απόσβεση των επενδύσεων αυτών καθορίζεται νομοθετικά, πραγματοποιείται σε σύντομο χρονικό διάστημα (διάρκεια συμβολαίου) και αυξάνει σημαντικά το λειτουργικό κόστος.

Τις τελευταίες περιόδους παρατηρείται αύξηση στις απαιτήσεις, η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση των υπολοίπων των πελατών.

Στο κομμάτι του παθητικού οι σημαντικές σωρευμένες ζημιές που εμφανίζονται, έχουν σαν αποτέλεσμα την περιστολή των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία είναι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο αρνητικά. Με αποτέλεσμα οι εταιρείες να λειτουργούν με ξένα κεφάλαια, οπότε οι υποχρεώσεις να κινούνται σε υψηλά επίπεδα και μάλιστα με αναλογία Μακροπρόθεσμες / Βραχυπρόθεσμες = 3 / 7 έως 3 / 8.

Στο κρίσιμο κομμάτι των αποτελεσμάτων χρήσης προκύπτει ότι αυτά στην πλειοψηφία του καθορίζονται από τα έκτακτα έσοδα ή έξοδα.

Τα ολικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης κατά τις τελευταίες τρεις περιόδους δείχνουν να σταθεροποιούνται σε ποσοστά μεγαλύτερα από το -25,00% (την τελευταία περίοδο -4,11%), ή διαφορετικά οι ζημιές περιορίζονται σε ποσοστό μικρότερο του 1 / 4 του κύκλου εργασιών.

4.7. Διαχρονική Σύγκριση Καταστάσεων Ποσοστών Τάσης

4.7.1. Μεθοδολογία – Παραδοχές

Για την διεξαγωγή συμπερασμάτων μέσω της μεθόδου της διαχρονικής σύγκρισης ποσοστών τάσης περιορίστηκε ο κλάδος στις 14 ομάδες, όπως και στην περίπτωση της οριζόντιας ανάλυσης και το εξεταζόμενο διάστημα περιορίστηκε πάλι στις τέσσερις περιόδους. Θεωρήθηκε ως περίοδος βάσης η περίοδος 2003 – 2004 και διαιρέθηκαν όλα τα ποσά των καταστάσεων με τα ποσά της περιόδου βάσης. Έτσι προκύπτουν αποτελέσματα τα οποία εμφανίζουν την ποσοστιαία διαφορά κάθε λογαριασμού για κάθε περίοδο σε σχέση πάντα με την περίοδο 2003 – 2004.

4.6.2. Αποτελέσματα διαχρονικής σύγκρισης ποσοστών τάσης

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με τα αποτελέσματα της μεθόδου για τον μέσο όρο του κλάδου.

Πίνακας 4. 13. Ανάλυση ποσοστών τάσης Ενεργητικού (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007)

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
<u>Σύνολο εξόδων εγκατάστασης</u>	<u>100,00%</u>	<u>288,23%</u>	<u>255,28%</u>	<u>434,41%</u>
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	100,00%	45,57%	52,27%	41,90%
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	100,00%	77,75%	64,04%	54,77%
Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	100,00%	49,73%	192,05%	298,02%
<u>Σύνολο πάγιου ενεργητικού</u>	<u>100,00%</u>	<u>48,26%</u>	<u>54,50%</u>	<u>45,27%</u>
Σύνολο αποθεμάτων	100,00%	4,36%	222,58%	2,30%
Σύνολο απαιτήσεων	100,00%	82,70%	78,29%	121,39%
Σύνολο χρεογράφων	100,00%	73,74%	95,89%	69,68%
Σύνολο διαθεσίμων	100,00%	74,34%	110,53%	104,20%
<u>Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού</u>	<u>100,00%</u>	<u>81,52%</u>	<u>82,05%</u>	<u>119,13%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού</u>	<u>100,00%</u>	<u>133,15%</u>	<u>106,29%</u>	<u>165,77%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	100,00%	61,00%	64,94%	72,59%

Σημαντικότερες παρατηρήσεις:

- Το γενικό σύνολο ενεργητικού μειώνεται αισθητά την περίοδο 2004 – 2005 και στη συνέχεια αρχίζει μια σταδιακή ανάκαμψη κατά τα επόμενες περιόδους.
- Το σύνολο του πάγιου ενεργητικού δείχνει να σταθεροποιείται μετά την πτώση της περιόδου 2004 – 2005, ενώ το σύνολο του κυκλοφορούντος ενεργητικού μετά από την ίδια περίοδο αυξάνεται σταδιακά.
- Οι βασικότεροι λογαριασμοί μεταβολής είναι το σύνολο των απαιτήσεων και το σύνολο των διαθεσίμων.

Πίνακας 4. 14. Ανάλυση ποσοστών τάσης παθητικού (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007)

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	100,00%	89,53%	101,24%	118,89%
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	100,00%	1103,53%	>>>%	>>>%
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	100,00%	0,23%	0,19%	0,20%
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	100,00%	>>>%	>>>%	>>>%
Σύνολο αποτελεσμάτων (ζημιών) σε νέο	100,00%	88,74%	93,64%	95,96%
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	100,00%	15,49%	240,57%	29,87%
<u>Σύνολο ιδίων κεφαλαίων</u>	<u>100,00%</u>	<u>-587,10%</u>	<u>-464,46%</u>	<u>-186,85%</u>
<u>Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα</u>	<u>100,00%</u>	<u>106,85%</u>	<u>44,28%</u>	<u>12,84%</u>
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	100,00%	143,96%	135,89%	154,07%
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	100,00%	69,78%	77,97%	77,19%
<u>Σύνολο υποχρεώσεων</u>	<u>100,00%</u>	<u>82,75%</u>	<u>88,10%</u>	<u>90,64%</u>
<u>Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού</u>	<u>100,00%</u>	<u>115,77%</u>	<u>80,12%</u>	<u>37,69%</u>
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	100,00%	61,00%	64,94%	72,59%

Σημαντικότερες παρατηρήσεις:

- Το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου (καταβεβλημένο και οφειλόμενο) μετά από μια μικρή πτώση την περίοδο 2004 – 2005 αυξάνεται με σταθερό ρυθμό αύξησης κατά τις επόμενες τρεις περιόδους.
- Οι συσσωρευμένες ζημιές ακολουθούν ανάλογη με το μετοχικό κεφάλαιο μεταβολή.
- Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία ήταν θετικά κατά την πρώτη εξεταζόμενη περίοδο μειώνεται δραματικά (σε αρνητικά μεγέθη) κατά τις τρεις επόμενες περιόδους)

- Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ακολουθούν σχεδόν σταθερό ρυθμό αύξησης, ενώ οι βραχυπρόθεσμες δείχνουν να σταθεροποιούνται κατά τις τελευταίες περιόδους.
- Οι δύο λογαριασμοί κινούνται με ρυθμό τέτοιο, ώστε το άθροισμά τους (σύνολο υποχρεώσεων) να αυξάνεται με αργό ρυθμό τις τρεις τελευταίες εξεταζόμενες περιόδους.

Πίνακας 4. 15. Ανάλυση ποσοστών τάσης κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης (περίοδοι 2003-2004 έως 2006-2007)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
Αποτελέσματα εκμεταλεύσεως Κύκλος εργασιών (Έσοδα από αγώνες κ.λ.π.)	100,00%	182,30%	181,88%	207,03%
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	100,00%	113,27%	114,57%	124,53%
<u>Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>100,00%</u>	<u>60,12%</u>	<u>62,73%</u>	<u>61,00%</u>
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	100,00%	96,42%	96,31%	142,17%
<u>Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>100,00%</u>	<u>52,06%</u>	<u>45,68%</u>	<u>-0,56%</u>
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	100,00%	131,85%	183,94%	248,43%
<u>Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως</u>	<u>100,00%</u>	<u>55,76%</u>	<u>52,09%</u>	<u>10,98%</u>
Σύνολο εκτάκτων εσόδων - εξόδων	100,00%	-9505,99%	302,04%	2,02%
<u>Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημιές)</u>	<u>100,00%</u>	<u>-226,89%</u>	<u>59,48%</u>	<u>10,71%</u>
Σύνολο αποσβέσεων παγίων στοιχείων	100,00%	85,07%	83,89%	87,83%
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	100,00%	-226,89%	59,48%	10,71%

Σημαντικές παρατηρήσεις:

- Ο μέσος κύκλος εργασιών των εταιρειών του κλάδου εμφανίζει σημαντική αύξηση και διπλασιάζεται στο διάστημα των τεσσάρων περιόδων (207,03% την περίοδο 2006 – 2007).
- Ανοδική πορεία, αλλά με χαμηλότερο ρυθμό αύξησης εμφανίζουν τα έξοδα των εταιρειών που προσδιορίζουν το κόστος πωληθέντων (124,53% την περίοδο 2006 – 2007).
- Τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης, τα οποία είναι ζημιές (αρνητικά) δείχνουν να σταθεροποιούνται σε χαμηλότερα επίπεδα σε σχέση με το έτος βάσης, χωρίς ωστόσο να προσεγγίζουν την πιθανότητα κερδοφορίας.
- Τα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης αυξάνονται σημαντικά (142,17% την τελευταία περίοδο με αποτέλεσμα τα μερικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης, τα οποία στα πρώτα χρόνια είναι ζημιές να προσεγγίζουν το μηδέν και να γίνονται κέρδη κατά την τελευταία περίοδο.
- Τα χρηματοοικονομικά έξοδα εμφανίζουν σημαντικότερο ρυθμό αύξησης και καταλήγουν στο 248,43% την τελευταία περίοδο.
- Οι διενεργούμενες αποσβέσεις σταθεροποιούνται στις τρεις τελευταίες περιόδους.
- Στα καθαρά αποτελέσματα χρήσης παρατηρείται πολύ σημαντική περιστολή των ζημιών στο τέλος της εξεταζόμενης περιόδου (10,71% την τελευταία περίοδο σε σχέση με το έτος βάσης). Το γεγονός ότι στην περίοδο 2004 – 2005 είχαν γυρίσει σε κέρδη μάλλον ήταν περιστασιακή εξέλιξη και στην αλματώδη αύξηση των έκτακτων εσόδων.

4.7.3. Συμπεράσματα

Η μέθοδος διαχρονικής σύγκρισης ποσοστών τάσης όπως ήταν αναμενόμενο επιβεβαιώνει τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από τις προηγούμενες μεθόδους.

Συνοπτικά αξίζει να αναφερθεί ότι οι απαιτήσεις και τα διαθέσιμα των εταιρειών εμφανίζουν σημαντική αύξηση που συμπαράσχει σε αύξηση και το γενικό σύνολο ενεργητικού.

Σε επίπεδο παθητικού, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου προσπαθεί να ισοσκελίσει τις αυξανόμενες σωρευμένες ζημιές, περιορίζοντας την πτώση των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία ωστόσο παραμένουν αρνητικά.

Οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις αυξάνονται σημαντικά, ενώ οι βραχυπρόθεσμες διατηρούνται σταθερές, επιβραδύνοντας το ρυθμό αύξησης του συνόλου των υποχρεώσεων.

Τα αυξανόμενα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης προσθετικά στις αυξανόμενες πωλήσεις περιορίζουν τις ζημιές στα μερικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης με αποτέλεσμα μάλιστα κατά την τελευταία περίοδο να μετατρέπονται σε κέρδη.

Η συμβολή των εκτάκτων εσόδων – εξόδων στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων χρήσης είναι πολύ σημαντική, καθώς όπως προκύπτει μετά την ισορροπία που επέρχεται σε επίπεδο μερικών αποτελεσμάτων τα συγκεκριμένα έσοδα καθορίζουν τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης.

4.8. Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Δεικτών

Η ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών αποτελεί τον αποτελεσματικότερο τρόπο ανάλυσης της χρηματοοικονομικής λειτουργίας των εξεταζόμενων επιχειρήσεων και του κλάδου του ελληνικού επαγγελματικού ποδοσφαίρου. Για το λόγο αυτό στις επόμενες παραγράφους θα διενεργηθεί μια πλήρης ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών.

4.8.1. Δείκτες Ρευστότητας

Στην προσπάθεια διερεύνησης της ικανότητας των επιχειρήσεων και του κλάδου ολόκληρου να ανταποκρίνεται στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις θα χρησιμοποιηθούν

οι Δείκτες Κυκλοφοριακής Ρευστότητας, Άμεσης Ρευστότητας, Κεφαλαίου Κίνησης προς Σύνολο Ενεργητικού και Μετρητών.

4.8.1.1. Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας

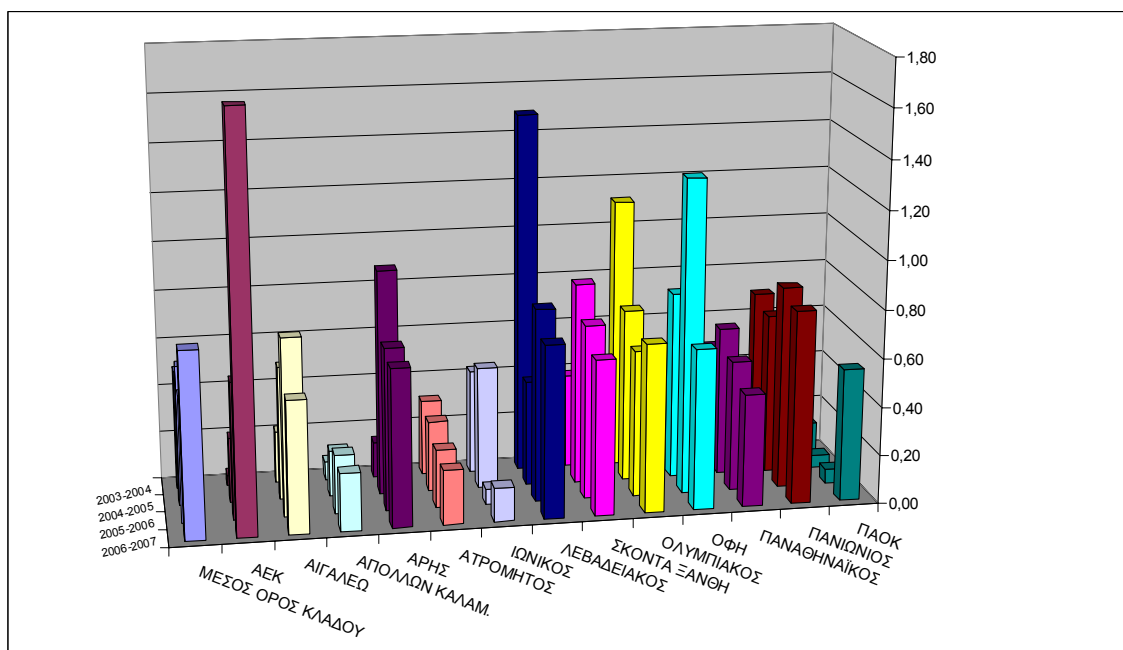
Ο Δείκτης αυτός υπολογίζει τη σχέση του κυκλοφορούντος ενεργητικού με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται οι υπολογισμοί των συγκεκριμένων δεικτών για το σταθμικό μέσο όρο του κλάδου και για κάθε Π.Α.Ε. ξεχωριστά.

Πίνακας 4. 16. Δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,49	0,58	0,52	0,76
ΑΕΚ	0,04	0,27	0,56	1,68
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,22	0,55	0,73	0,54
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,08	0,19	0,24	0,24
ΑΡΗΣ	0,15	0,93	0,67	0,65
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,31	0,29	0,24	0,22
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,10	9,02	0,85	0,17
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,43	0,50	0,06	0,14
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	1,49	0,44	0,79	0,71
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,39	0,83	0,72	0,64
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	1,12	0,71	0,60	0,69
ΟΦΗ	0,42	0,78	1,30	0,66
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,48	0,62	0,54	0,46
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,70	0,66	0,83	0,79
ΠΑΟΚ	0,12	0,05	0,06	0,54

Παρακάτω ακολουθεί διάγραμμα που αναπαριστάνει γραφικά τους δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας για κάθε ομάδα και για κάθε περίοδο. Λόγω του πολύ υψηλού σημείου που εμφανίζει ο δείκτης της Π.Α.Ε. Εργοτέλης την περίοδο 2004 – 2005 (9,02), η συγκεκριμένη Π.Α.Ε. δεν συμπεριλαμβάνεται στην παρακάτω γραφική παράσταση.

Διάγραμμα 4. 14. Δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας

4.8.1.2. Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας

Με τον δείκτη άμεσης ρευστότητας υπολογίζεται η σχέση του κυκλοφορούντος ενεργητικού από το οποίο έχουν αφαιρεθεί τα αποθέματα, προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται οι δείκτες άμεσης ρευστότητας των Π.Α.Ε. και του σταθμικού μέσου όρου του κλάδου.

Πίνακας 4. 17. Δείκτες άμεσης ρευστότητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,49	0,58	0,51	0,76
ΑΕΚ	0,04	0,27	0,56	1,68
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,22	0,55	0,73	0,54
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,08	0,19	0,24	0,24
ΑΡΗΣ	0,15	0,93	0,67	0,65
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,31	0,29	0,24	0,22
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,10	9,02	0,85	0,17
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,43	0,50	0,06	0,14

ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	1,49	0,44	0,79	0,71
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,38	0,80	0,70	0,62
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	1,11	0,71	0,59	0,69
ΟΦΗ	0,42	0,78	1,30	0,66
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,48	0,62	0,54	0,46
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,70	0,66	0,83	0,79
ΠΑΟΚ	0,12	0,05	0,06	0,54

Οι δείκτες άμεσης ρευστότητας ελάχιστη διαφορά έχουν από τους δείκτες κυκλοφοριακής ρευστότητας, κάτι που οφείλεται στην πολύ μικρή ύπαρξη αποθεμάτων.

4.8.1.3. Δείκτης Κεφαλαίου Κίνησης προς Σύνολο Ενεργητικού

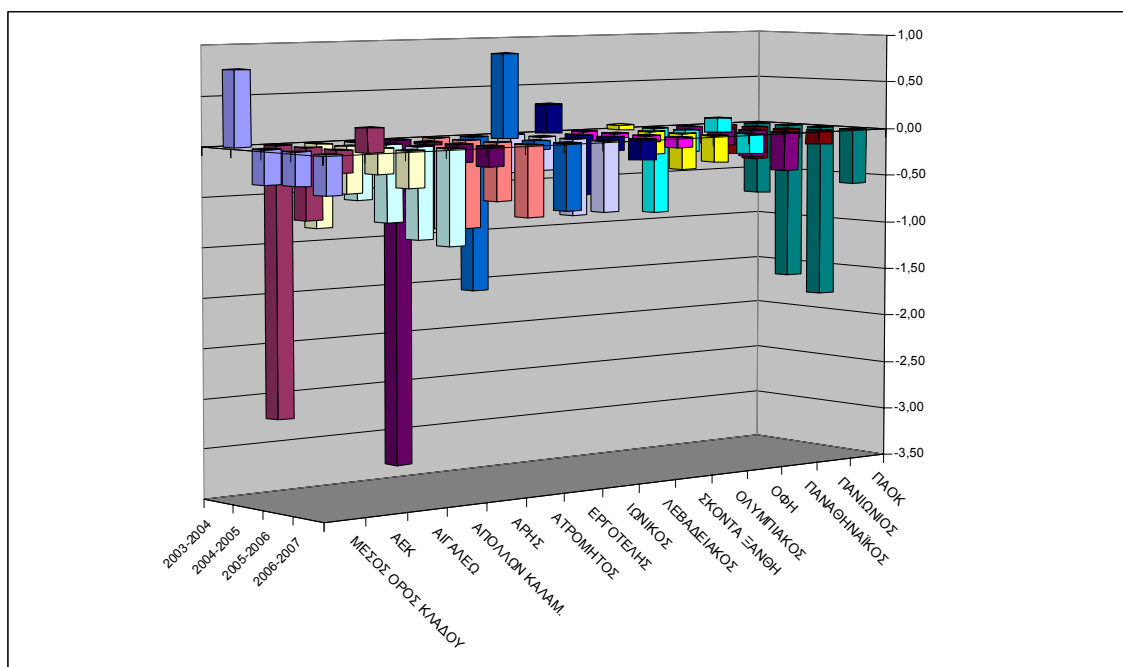
Ο δείκτης αυτός υπολογίζει το λόγο του κεφαλαίου κίνησης (κυκλοφορούν ενεργητικό – βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) προς το σύνολο του ενεργητικού.

Πίνακας 4. 18. Δείκτες κεφαλαίου κίνησης προς σύνολο ενεργητικού

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	-0,35	-0,33	-0,40	-0,17
ΑΕΚ	-2,73	-0,71	-0,23	0,24
ΑΙΓΑΛΕΩ	-0,85	-0,48	-0,26	-0,37
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	-0,59	-0,79	-0,93	-0,96
ΑΡΗΣ	-3,32	-0,03	-0,18	-0,20
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	-0,92	-0,89	-0,59	-0,72
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	-1,59	0,87	-0,09	-0,68
ΙΩΝΙΚΟΣ	-0,39	-0,34	-0,78	-0,71
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,30	-0,62	-0,14	-0,21
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	-0,24	-0,05	-0,07	-0,10
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,05	-0,24	-0,37	-0,27
ΟΦΗ	-0,91	-0,23	0,15	-0,20
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	-0,18	-0,19	-0,27	-0,40
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	-0,31	-0,34	-0,10	-0,14
ΠΑΟΚ	-0,76	-1,63	-1,79	-0,57

Παρακάτω παρατίθεται διάγραμμα που αναπαριστά γραφικά τα αποτελέσματα του πίνακα 4.18.

Διάγραμμα 4. 15. Δείκτες κεφαλαίου κίνησης προς σύνολο ενεργητικού

4.8.1.4. Δείκτης Μετρητών

Με τον δείκτη μετρητών υπολογίζεται ο λόγος των χρηματικών διαθεσίμων προς το κυκλοφορούν ενεργητικό. Ο δείκτης αυτός λαμβάνει τιμές μεταξύ 0 και 1 και όσο μεγαλύτερος είναι τόσο μεγαλύτερη είναι η ύπαρξη ταμειακής ρευστότητας.

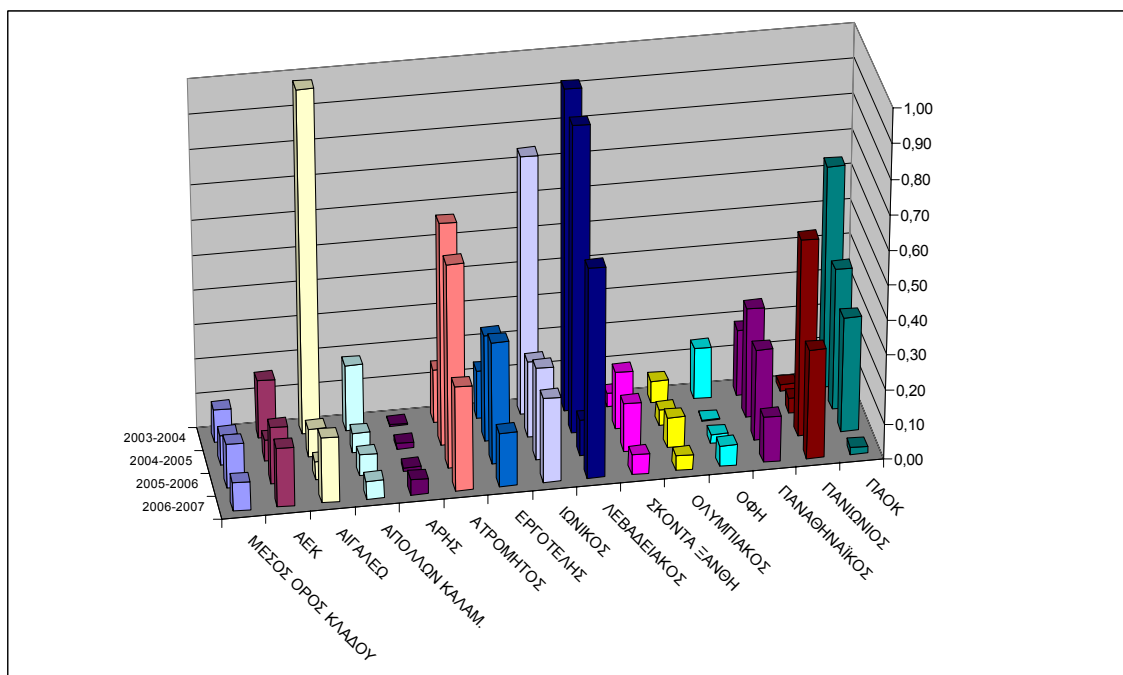
Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με του υπολογισμένους δείκτες μετρητών των εταιρειών, αλλά και του μέσου όρου του κλάδου.

Πίνακας 4. 19. Δείκτες μετρητών

ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΤΩΝ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,09	0,09	0,13	0,08
ΑΕΚ	0,17	0,06	0,16	0,17
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,99	0,08	0,05	0,19
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,19	0,06	0,06	0,05
ΑΡΗΣ	0,00	0,02	0,01	0,04
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,15	0,64	0,58	0,30
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,14	0,31	0,35	0,15
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,74	0,22	0,27	0,24

ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,92	0,88	0,10	0,60
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,04	0,17	0,14	0,06
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,06	0,04	0,09	0,04
ΟΦΗ	0,15	0,00	0,03	0,06
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,19	0,32	0,26	0,13
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,02	0,04	0,57	0,31
ΠΑΟΚ	0,64	0,41	0,33	0,02

Διάγραμμα 4. 16. Δείκτες μετρητών

4.8.1.5. Σχόλια - Συμπεράσματα

Από την μελέτη των δεικτών ρευστότητας προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα σχετικά με τη δυνατότητα ανταπόκρισης των επιχειρήσεων και του κλάδου ολόκληρου στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Η σχεδόν μηδενική ύπαρξη αποθεμάτων ερμηνεύει την ταύτιση των δεικτών κυκλοφοριακής και άμεσης ρευστότητας. Το γεγονός ότι οι δείκτες αυτοί είναι μικρότεροι από τη μονάδα καταδεικνύει την ύπαρξη αρνητικού κεφαλαίου κίνησης και κατ' επέκταση την πιθανότητα αδυναμίας ανταπόκρισης στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Οι ειδικές περιπτώσεις που οι δείκτες αυτοί είναι μεγαλύτεροι της μονάδας, οφείλονται σε έκτακτα και σημαντικά χρηματοοικονομικά γεγονότα και για το λόγο αυτό υπήρχε διόρθωση τις επόμενες περιόδους. Παραδειγματικά αναφέρεται η περίπτωση της Π.Α.Ε. Εργοτέλης κατά την περίοδο 2004 – 2005, όπου ο δείκτης άμεσης ρευστότητας λαμβάνει τιμή 9,02% επειδή κατά τη διάρκεια της χρήσης αυτής πραγματοποιήθηκε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που αποπλήρωσε βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Την αμέσως επόμενη περίοδο ο δείκτης αυτός έλαβε τιμή 0,85 και τη μεθεπόμενη 0,17. Στην περίπτωση της Π.Α.Ε. ΟΦΗ την περίοδο 2005 – 2006 η τιμή 1,30 που εμφανίστηκε για μία και μόνη περίοδο οφείλεται επίσης σε σχετική αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

Η ύπαρξη αρνητικού κεφαλαίου κίνησης επιβεβαιώνεται και από τα αποτελέσματα των δεικτών κεφαλαίου κίνησης προς πάγιο ενεργητικό.

Σε επίπεδα κλάδου τα μετρητά διαθέσιμα αντιπροσωπεύουν το 10% περίπου του κυκλοφορούντος ενεργητικού. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ύπαρξη αρνητικού κεφαλαίου κίνησης καθιστά ακόμη πιο προβληματική την αντιμετώπιση άμεσων ταμειακών υποχρεώσεων.

Η προβληματική ρευστότητα, όπως καταγράφεται από τους δείκτες ρευστότητας των επιχειρήσεων του κλάδου καθιστά αμφίβολη τη βιωσιμότητά τους, χωρίς την κατά περίπτωση λήψη άμεσων μέτρων.

4.8.2. Δείκτες Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης και Περιουσιακής Διάρθρωσης

Η αξιολόγηση των συνθηκών μακροπρόθεσμης χρηματοοικονομικής λειτουργίας της επιχείρησης και επομένως μακροπρόθεσμου κινδύνου επιβίωσης θα επιχειρηθεί στις επόμενες παραγράφους με τη χρήση των Δεικτών Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης, Χρέους, Παγιοποίησης Περιουσίας, Αυτοχρηματοδότησης Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων, Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικά Ξένα Κεφάλαια, Χρηματοδότησης Παγίων Στοιχείων με Μακροπρόθεσμα Κεφάλαια, Κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων, Κάλυψης Τόκων και Κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων

4.8.2.1. Δείκτης Χρηματοοικονομικής Μόχλευσης

Ο συνηθέστερος δείκτης μέτρησης της χρηματοοικονομικής μόχλευσης είναι ο λόγος των μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τα συνολικά απασχολούμενα μακροπρόθεσμα κεφάλαια (ίδια κεφάλαια + μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις)

Υπό φυσιολογικές συνθήκες ο δείκτης αυτός λαμβάνει τιμές μικρότερες της μονάδας και μάλιστα, όσο προσεγγίζει προς αυτήν, τόσο υψηλότερη θεωρείται η χρηματοοικονομική μόχλευση.

Στις περιπτώσεις των εταιρειών που εξετάζονται, αλλά και στην εξεταζόμενη περίπτωση του μέσου όρου του κλάδου, παρατηρείται η ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων, τα οποία δημιουργούνται λόγω των συσσωρευμένων ζημιών. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα στην πλειοψηφία των εξεταζόμενων περιόδων για κάθε επιχείρηση αλλά και για το μέσο όρο του κλάδου, ο δείκτης να λαμβάνει τιμές μεγαλύτερης της μονάδας ή αρνητικές τιμές, κατά τις περιπτώσεις εκείνες όπου τα ίδια κεφάλαια ενώ είναι αρνητικά, είναι σε απόλυτο μέγεθος μεγαλύτερα από τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Η αναλυτική παράθεση των αποτελεσμάτων δεν κρίνεται απαραίτητη, καθώς η ουσιαστική πληροφόρηση που παρέχει ο συγκεκριμένος δείκτης δεν μπορεί να ληφθεί, λόγω της ανωτέρω ιδιαιτερότητας του κλάδου.

4.8.2.2. Δείκτης χρέους

Στην προσπάθεια υπολογισμού του δείκτη μακροπρόθεσμου χρέους προς ίδια κεφάλαια, όπως είναι αναμενόμενο καταλήγουμε σε ανάλογα αποτελέσματα, με αυτά που προκύπτουν κατά τον υπολογισμό του δείκτη χρηματοοικονομικής μόχλευσης. Λόγω των πολύ μικρών ή τις περισσότερες φορές αρνητικών ιδίων κεφαλαίων ο δείκτης αυτός λαμβάνει πολύ μεγάλες ή αρνητικές τιμές.

Δεν κρίνεται σκόπιμη η παράθεση των αποτελεσμάτων υπολογισμού του δείκτη αυτού.

4.8.2.3. Δείκτης παγιοποίησης περιουσίας

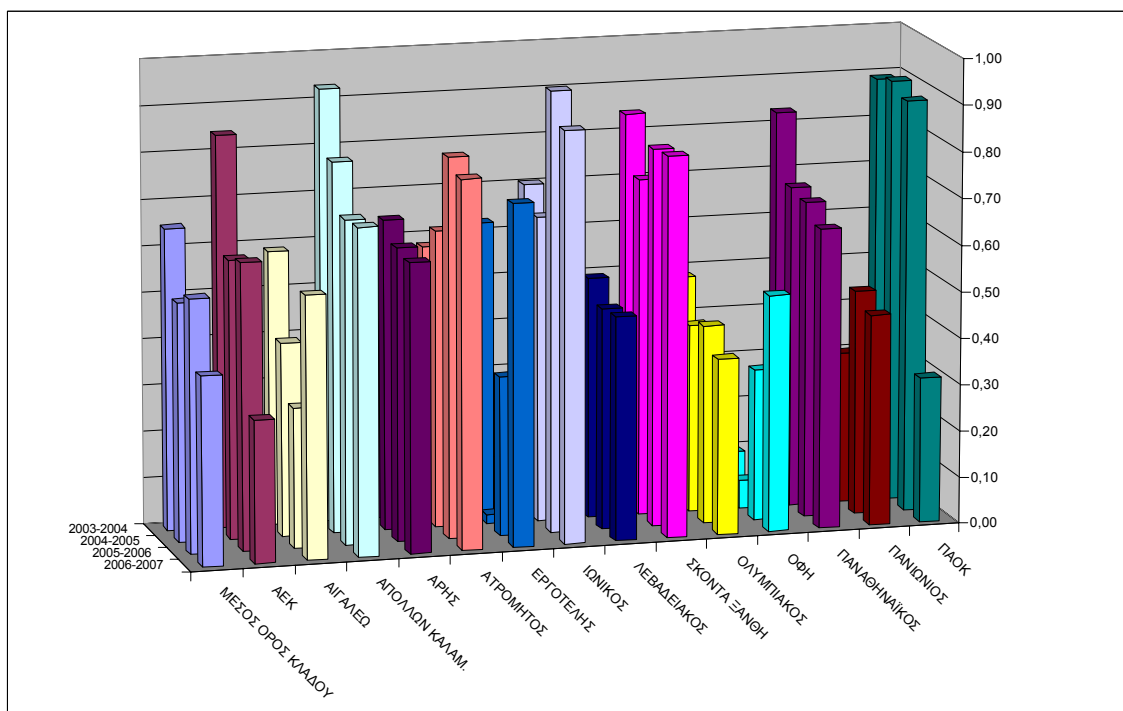
Ο δείκτης παγιοποίησης της περιουσίας είναι ο λόγος των παγίων περιουσιακών στοιχείων προς το σύνολο του ενεργητικού. Ο δείκτης αυτός επί της ουσίας καταδεικνύει το ποσοστό των παγίων της επιχείρησης σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της. Παρακάτω παρατίθεται πίνακας αποτελεσμάτων του υπολογισμού των δεικτών παγιοποίησης περιουσίας των Π.Α.Ε. και του μέσου όρου του κλάδου

Πίνακας 4. 20. Δείκτες παγιοποίησης περιουσίας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΑΓΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,65	0,51	0,55	0,41
ΑΕΚ	0,84	0,60	0,62	0,31
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,59	0,42	0,30	0,56
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,93	0,80	0,70	0,70
ΑΡΗΣ	0,42	0,67	0,63	0,62
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,58	0,64	0,82	0,79
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,63	0,02	0,34	0,73
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,70	0,65	0,95	0,88
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,09	0,52	0,47	0,48
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,84	0,72	0,81	0,82
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,48	0,40	0,43	0,38
ΟΦΗ	0,10	0,06	0,32	0,51
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,83	0,69	0,68	0,65
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,27	0,32	0,48	0,45
ΠΑΟΚ	0,89	0,91	0,89	0,31

Η παγιοποίηση του κλάδου φθίνει σταδιακά και κατά την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο τα πάγια περιουσιακά στοιχεία τείνουν στο 40% του συνόλου του ενεργητικού από 65% που ήταν κατά την περίοδο 2003 – 2004. Ο κλάδος φαίνεται να μεταπίπτει από εντάσεως παγίων περιουσιακών στοιχείων σε εντάσεως κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων. Η τάση αυτή καταγράφεται στις Π.Α.Ε. ΑΕΚ, Ολυμπιακό, Παναθηναϊκό και ΠΑΟΚ, ενώ στις υπόλοιπες εταιρείες παρατηρείται η αντίστροφη διαδικασία. Ακολουθεί διαγραμματική αναπαράσταση των αποτελεσμάτων του πίνακα 4.20..

Διάγραμμα 4. 17. Δείκτες παγιοποίησης περιουσίας

4.8.2.4. Δείκτης Αυτοχρηματοδότησης Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων

Ο συγκεκριμένος δείκτης εμφανίζει το ποσοστό των παγίων περιουσιακών στοιχείων που έχει χρηματοδοτηθεί από ίδια κεφάλαια και υπολογίζεται από το λόγο των ιδίων κεφαλαίων προς τα πάγια περιουσιακά στοιχεία.

Το γεγονός ότι τα ίδια κεφάλαια είναι αρνητικά στις περισσότερες περιπτώσεις καταδεικνύει ότι το ποσοστό αυτοχρηματοδότησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι ιδιαίτερος χαμηλό και στις περισσότερες περιπτώσεις μηδέν.

Τα αριθμητικά αποτελέσματα που προέκυψαν για το συγκεκριμένο δείκτη δεν παρουσιάζονται αναλυτικά, αφού στην πλειοψηφία τους είναι αρνητικά και άρα δεν παρέχουν κάποιο συγκρίσιμη πληροφορία.

4.8.2.5. Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικά Ξένα Κεφάλαια

Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται από το λόγο του κυκλοφορούντος ενεργητικού προς το άθροισμα των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων και εμφανίζει τη δυνατότητα που έχει η επιχείρηση να εξοφλήσει τις υποχρεώσεις της.

Παρακάτω παρατίθεται ο πίνακας αποτελεσμάτων του δείκτη αυτού για τις Π.Α.Ε. και για το μέσο όρο του κλάδου.

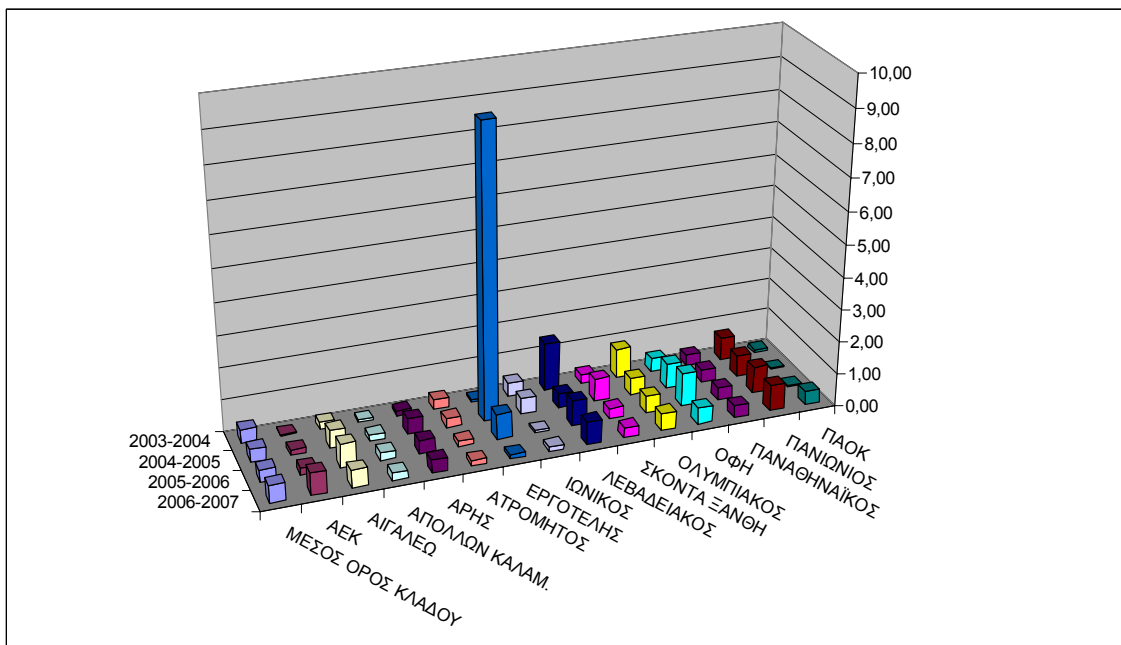
Πίνακας 4. 21. Δείκτες κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΥΚΛ. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣ ΣΥΝ. ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,41	0,40	0,38	0,54
ΑΕΚ	0,04	0,16	0,21	0,69
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,22	0,55	0,73	0,54
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,08	0,19	0,24	0,24
ΑΡΗΣ	0,15	0,48	0,40	0,40
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,31	0,29	0,16	0,16
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,10	9,02	0,78	0,13
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,43	0,50	0,06	0,14
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	1,49	0,44	0,79	0,71
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,27	0,71	0,33	0,31
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,91	0,52	0,52	0,54
ΟΦΗ	0,40	0,78	1,03	0,52
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,33	0,38	0,38	0,37
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,70	0,66	0,83	0,79
ΠΑΟΚ	0,11	0,04	0,05	0,42

Ο μέσος όρος του κλάδου κινείται στο επίπεδο του 0,50, κάτι που πρακτικά σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου έχουν τη δυνατότητα να αποπληρώσουν περίπου το 50% των συνολικών υποχρεώσεων τους.

Παρακάτω παρατίθεται γραφική αναπαράσταση του συγκεκριμένου δείκτη για τον μέσο όρο του κλάδου, αλλά και για κάθε Π.Α.Ε. ξεχωριστά.

Διάγραμμα 4. 18. Δείκτες κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια

4.8.2.6. Δείκτης Χρηματοδότησης Παγίων Στοιχείων με Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Ο λόγος του παγίου ενεργητικού προς τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι ο κατάλληλος δείκτης για την πληροφόρηση των υφισταμένων συνθηκών εξασφάλισης των μακροπρόθεσμων δανειστών της επιχείρησης.

Οι χαμηλές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις ως ποσοστό του παθητικού σε συνδυασμό με τη σημαντική παγιοποίηση που εμφανίζουν οι επιχειρήσεις του κλάδου έχει ως αποτέλεσμα ο δείκτης αυτός να είναι αρκετά υψηλός.

Υπάρχει μια μεγάλη μερίδα του κλάδου που δεν έχει καθόλου μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και συγκεκριμένα οι Π.Α.Ε. Αιγάλεω, Απόλλων Καλαμαριάς, Ιωνικός, Λεβαδειακός και Πανιώνιος, ενώ οι Π.Α.Ε. Άρης, Ατρόμητος, Εργοτέλης και ΟΦΗ έχουν μηδενικές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις σε μία ή περισσότερες χρήσεις. Όπως είναι φυσικό ο δείκτης δεν έχει νόημα για τις παραπάνω περιπτώσεις,

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας των δεικτών του μέσου όρου του κλάδου και των Π.Α.Ε. για τις οποίες ο δείκτης μπορεί να υπολογιστεί.

Πίνακας 4. 22. Δείκτες χρηματοδότησης παγίων στοιχείων προς μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΑΓΙΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΠΡΟΣ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	4,46	1,49	1,79	1,31
ΑΕΚ	2,28	0,98	0,70	0,61
ΑΡΗΣ		2,00	1,66	1,78
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ			2,34	2,08
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ			6,46	2,58
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	5,11	13,68	2,76	2,74
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	4,72	1,33	2,83	1,55
ΟΦΗ	2,20		2,55	3,07
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	5,37	2,32	2,72	3,51
ΠΑΟΚ	5,92	1,76	2,28	0,85

Όπως ήταν αναμενόμενο ο δείκτης είναι υψηλότερος από την μονάδα σε ότι αφορά το σύνολο του κλάδου, αλλά και στις περισσότερες Π.Α.Ε.. Εξαίρεση αποτελεί η Π.Α.Ε. ΑΕΚ για την οποία πρέπει να σημειωθεί ότι έχει συνάψει ομολογιακό δάνειο ύψους 9.000.000€ κατά την περίοδο 2005 – 2006 και η Π.Α.Ε. ΠΑΟΚ η οποία έχει προβεί σε σημαντικό μακροπρόθεσμο δανεισμό ύψους 2.225.080€ κατά την περίοδο 2006 – 2007, αλλά έχει προβεί και σε μακροπρόθεσμη ρύθμιση σημαντικών σε ύψος υποχρεώσεων προς ποδοσφαιριστές και δημόσιο.

4.8.2.7. Δείκτης Κάλυψης Τόκων

Ο δείκτης κάλυψης τόκων υπολογίζεται από το λόγο των προ τόκων και φόρων κερδών προς τους τόκους και πληροφορεί για τη δυνατότητα των εταιρειών να αποπληρώσουν τους τόκους από τη λειτουργία τους.

Το γεγονός ότι στην πλειοψηφία τους οι Π.Α.Ε., επομένως και ολόκληρος ο κλάδος εμφανίζουν αρνητικό αποτέλεσμα προ τόκων και φόρων καθιστά άνευ ουσίας τον υπολογισμό του συγκεκριμένου δείκτη και την παράθεση των σχετικών αποτελεσμάτων. Σε επίπεδο κλάδου μόνον κατά την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο τα Κ.Π.Θ.Τ. είναι θετικά και σε αυτήν την περίπτωση ο δείκτης λαμβάνει τιμή 0,05. Η τιμή αυτή πρακτικά

σημαίνει ότι ο κλάδος με τη λειτουργία του μπορεί να πληρώσει μόνον το 5% των τόκων των δανείων.

4.8.2.8. Δείκτης Κάλυψης Δανειακών Υποχρεώσεων

Για τον υπολογισμό της κάλυψης που παρέχει η επιχείρηση για την αποπληρωμή των χρηματοδοτικών της υποχρεώσεων χρησιμοποιείται και ο συγκεκριμένος δείκτης, ο οποίος υπολογίζεται ως ο λόγος των προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων κερδών προς το άθροισμα των δανειακών υποχρεώσεων και των τόκων.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας αποτελεσμάτων

Πίνακας 4. 23. Δείκτες κάλυψης δανειακών υποχρεώσεων

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	1,37	3,58	1,67	1,68
ΑΕΚ	Αρνητικό	18,82	0,62	1,41
ΑΙΓΑΛΕΩ		Αρνητικό	Αρνητικό	3,69
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.			2,90	1,81
ΑΡΗΣ	191,70	116,46	Αρνητικό	2,67
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	4,78	46,95	39,04	1,07
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	Αρνητικό	196,40	αρνητικό	Αρνητικό
ΙΩΝΙΚΟΣ	212,59	402,04	199,47	12,35
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	Αρνητικό	Αρνητικό	19,82	Αρνητικό
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	85,31	349,25	300,35	475,64
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,51	0,82	1,84	1,68
ΟΦΗ	2,22	87,31	328,86	98,24
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	12,87	2.966,89	359,38	210,67
ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	2.503,44		2.534,33	
ΠΑΟΚ	187,09	2,02	3,10	0,00

Στις περιπτώσεις που ο πίνακας 4.23. (αποτελεσμάτων) δεν έχει τιμή αλλά την ένδειξη «Αρνητικό» τα κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων είναι αρνητικά. Στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει τιμή δεν υπάρχει καμία χρηματοδοτική υποχρέωση.

Σε επίπεδο κλάδου η τιμή του δείκτη είναι ικανοποιητική για την εξασφάλιση των δανειστών των επιχειρήσεων. Ο δείκτης ωστόσο λαμβάνει τέτοια τιμή κυρίως λόγω της

έλλειψης δανεικών υποχρεώσεων και όχι λόγω του ικανοποιητικού μεγέθους των προφύρων, τόκων και αποσβέσεων κερδών.

4.8.2.9. Σχόλια – Συμπεράσματα

Από τη μελέτη των δεικτών χρηματοοικονομικής μόχλευσης και περιουσιακής διάρθρωσης προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα σχετικά με την μακροπρόθεσμη λειτουργία των Π.Α.Ε. που συμμετέχουν στο πρωτάθλημα Α' Εθνικής Κατηγορίας και επομένως του μακροπρόθεσμου κινδύνου επιβίωσης.

Το βασικότερο ίσως συμπέρασμα που εξάγεται από την πραγματοποιηθείσα μελέτη είναι ότι η δραστηριότητα των επιχειρήσεων χρηματοδοτείται από ξένα κεφάλαια. Οι σωρευμένες ζημιές που προκύπτουν από την λειτουργία των επιχειρήσεων «καταναλώνουν» τα διατιθέμενα από τους μετόχους κεφάλαια και καθιστούν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων αρνητικό.

Τα πάγια περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων αποτελούν σημαντικότερο κομμάτι του γενικού συνόλου του ενεργητικού. Σε επίπεδο κλάδου το ποσοστό τους εμφανίζεται μειούμενο, ωστόσο σε επίπεδο εταιρειών η τάση αυτή εμφανίζεται μόνον σε τέσσερις Π.Α.Ε. και μάλιστα σε αυτές οι οποίες παρουσιάζουν το μεγαλύτερο γενικό σύνολο ενεργητικού. Το σύνολο των παγίων περιουσιακών στοιχείων και ειδικότερα ο λογαριασμός «6. έξοδα μεταγραφών και ανανεώσεων συμβολαίων ποδοσφαιριστών» αποτελεί κρίσιμο μέγεθος για την ικανότητα των ομάδων στο αγωνιστικό επίπεδο. Αυτό πρακτικά υποχρεώνει τις ομάδες που υπολείπονται αγωνιστικά να διοχετεύουν πόρους για την απόκτηση ποδοσφαιριστών με αποτέλεσμα την αύξηση της συμμετοχής των παγίων περιουσιακών στοιχείων στο σύνολο του ενεργητικού. Σε συνδυασμό με το συμπέρασμα της προηγούμενης παραγράφου είναι δεδομένο ότι τα πάγια περιουσιακά στοιχεία δεν χρηματοδοτούνται από ίδιους πόρους, αλλά από ξένα κεφάλαια.

Οι πιστωτές του κλάδου δεν μπορούν να υπολογίζουν σε ταχεία αποπληρωμή των πιστώσεών τους προς τον κλάδο αφού το κυκλοφορούν ενεργητικό μπορεί να αποπληρώσει μόνον το μισό των συνολικών υποχρεώσεων. Σε μακροπρόθεσμο βέβαια

ορίζοντα οι υποχρεώσεις είναι οριακά εξασφαλισμένες από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων.

Συμπληρωματικά προς τα παραπάνω συμπεράσματα πρέπει να σημειωθεί ότι οι επιχειρήσεις δεν είναι σε θέση να καλύψουν τους δημιουργούμενους τόκους από τη λειτουργία τους, ωστόσο εμφανίζεται ότι είναι σε θέση να καλύψουν το σύνολο των χρηματοδοτικών υποχρεώσεών τους.

Η μελέτη κάθε δείκτη μεμονωμένα θα οδηγούσε πιθανά σε εσφαλμένα συμπεράσματα, αφού με ευκολία από την ανάλυση κάποιων δεικτών προκύπτει ότι οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις είναι διασφαλισμένες και ότι στις περιπτώσεις λήψης μακροπρόθεσμων δανείων οι επιχειρήσεις μπορούν να ανταπεξέλθουν. Τα δύο προηγουμένως αναφερθέντα δεδομένα θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην απλοϊκή παραδοχή ότι ο κλάδος μπορεί να αντλήσει μακροπρόθεσμα κεφάλαια μέσω τραπεζικού δανεισμού. Η παραδοχή αυτή δεν είναι ωστόσο ρεαλιστική και ανατρέπεται από την υφιστάμενη σχέση ιδίων και ξένων κεφαλαίων και από την ζημιογόνα λειτουργία των επιχειρήσεων.

4.8.3. Δείκτες Οικονομικής Απόδοσης

Η προοπτική του κλάδου και η κερδοφορία του θα διερευνηθεί στην παρούσα παράγραφο με την χρήση των δεικτών οικονομικής απόδοσης. Συγκεκριμένα θα χρησιμοποιηθούν οι Δείκτες Μικτού Περιθωρίου, Απόδοσης Επενδυμένων Κεφαλαίων και Απόδοσης Καθαρής Θέσης.

4.8.3.1. Δείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους

Ο συγκεκριμένος δείκτης που υπολογίζεται από το λόγο των μικτών αποτελεσμάτων χρήσης προς τον κύκλο εργασιών παρέχει την πληροφόρηση για το ποσοστό των εσόδων των εταιρειών που διατίθενται για την αποπληρωμή του υπολοίπων εξόδων τα οποία δεν συμμετέχουν στο κόστος πωληθέν.

Τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης είναι στην πλειοψηφία του κλάδου αρνητικά (ζημιές) και ως εκ τούτου ο υπολογισμός του συγκεκριμένου δείκτη δεν έχει ιδιαίτερο

νόημα, αφού η αρνητική τιμή που λαμβάνει καταδεικνύει την αδυναμία των εταιρειών του κλάδου να αποπληρώσουν τις υπόλοιπες υποχρεώσεις τους από τα μικτά αποτελέσματα εκμετάλλευσης.

Ωστόσο ο συγκεκριμένος κλάδος παρουσιάζει μια σημαντική ιδιαιτερότητα. Τα έσοδα του κύκλου εργασιών είναι κυρίως αυτά που αφορούν εισπράξεις από αγώνες και από τηλεοπτικά συμβόλαια. Υπάρχουν όμως και έσοδα από την επιχορήγηση του Ο.Π.Α.Π. και από χορηγίες διαφημιζόμενων εταιρειών τα οποία αποτελούν βασικούς πόρους των ομάδων, δεν επηρεάζουν άμεσα το κόστος πωληθέντων και συμπεριλαμβάνονται στα λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης. Έτσι θα ήταν χρήσιμο να υπολογιστεί εκ νέου ο δείκτης ο οποίος να συμπεριλαμβάνει και τα έσοδα αυτά. Για το σκοπό αυτό ο υπολογιζόμενος δείκτης θα υπολογιστεί ως ο λόγος του συνολικού μικτού αποτελέσματος (Κύκλος εργασιών + διαφορά λοιπών εσόδων/εξόδων εκμετάλλευσης – κόστος πωληθέντων) προς σύνολο εσόδων εκμετάλλευσης (Κύκλος εργασιών + διαφορά λοιπών εσόδων/εξόδων εκμετάλλευσης).

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας αποτελεσμάτων υπολογισμού των δεικτών περιθωρίου κέρδους στο οποίο συμπεριλαμβάνονται τα λοιπά έσοδα και έξοδα εκμετάλλευσης.

Πίνακας 4. 24. Δείκτες περιθωρίου κέρδους (συμπεριλαμβάνονται τα λοιπά έσοδα/έξοδα εκμετάλλευσης)

ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ (ΜΕ ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ/ΕΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ)				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	Αρνητικό	0,06	0,05	0,18
ΑΕΚ	Αρνητικό	0,04	Αρνητικό	0,35
ΑΙΓΑΛΕΩ	0,53	0,46	0,25	0,31
ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	Αρνητικό	Αρνητικό	Αρνητικό	0,04
ΑΡΗΣ	Αρνητικό	Αρνητικό	Αρνητικό	Αρνητικό
ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,00	0,19	0,04	Αρνητικό
ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	Αρνητικό	0,68	Αρνητικό	Αρνητικό
ΙΩΝΙΚΟΣ	0,00	0,04	0,03	0,05
ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	Αρνητικό	Αρνητικό	0,15	Αρνητικό
ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,22	0,28	0,25	0,23
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	Αρνητικό	0,01	Αρνητικό	0,18
ΟΦΗ	Αρνητικό	0,10	0,18	0,04
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,20	0,26	0,29	0,00

ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,07	0,32	0,15	Αρνητικό
ΠΑΟΚ	Αρνητικό	1,09	1,24	1,13

Από τη μελέτη των αποτελεσμάτων του παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι σε επίπεδο κλάδου το 18% των συνολικών εσόδων (κύκλου εργασιών και λοιπών εσόδων εκμετάλλευσης) διατίθεται για την αποπληρωμή των εξόδων διοίκησης, εξόδων διάθεσης και χρηματοοικονομικών εξόδων. Το ποσοστό αυτό εμφανίζει ανοδική τάση αφού την περίοδο 2003 – 2004 δεν υπήρχε ανάλογο πλεόνασμα ενώ τις περιόδους 2004 – 2005 και 2005 – 2006 κινήθηκε σε ποσοστό της τάξης του 5%.

Πρέπει να σημειωθεί ότι παρά την προσθήκη των λοιπών εσόδων εκμετάλλευσης σημαντικός αριθμός εταιρειών λειτουργεί ζημιόγωνα σε επίπεδο μικτού αποτελέσματος εκμετάλλευσης, ενώ μόνον τρεις ομάδες βρίσκονται πάνω από τον μέσο όρο.

4.8.3.2. Δείκτης Απόδοσης Επενδυμένων Κεφαλαίων

Ο συγκεκριμένος δείκτης υπολογίζει την απόδοση των παγίων περιουσιακών στοιχείων με βάση τα καθαρά κέρδη προ φόρων και τόκων. Το γεγονός ότι στην πλειοψηφία του ο κλάδος εμφανίζει ζημιές σε επίπεδο μερικών αποτελεσμάτων εκμετάλλευσης καθιστά το συγκεκριμένο δείκτη αρνητικό. Σε επίπεδο κλάδου μόλις την τελευταία εξεταζόμενη περίοδο η απόδοση των επενδυμένων κεφαλαίων δεν είναι αρνητική και λαμβάνει τιμή ίση με το μηδέν.

Η παράθεση των αναλυτικών σχετικών αποτελεσμάτων υπολογισμού του δείκτη δεν κρίνεται σκόπιμη, αφού συνοπτικά καταγράφεται αρνητική απόδοση επί των περιουσιακών στοιχείων ($ROA < 0$).

4.8.3.3. Δείκτης Απόδοσης Καθαρής Θέσης

Με το συγκεκριμένο δείκτη υπολογίζεται η απόδοση των ιδίων κεφαλαίων ή της καθαρής θέσης της εταιρείας. Σε αυτή την περίπτωση εκτός από την ύπαρξη ζημιών σε επίπεδο καθαρών αποτελεσμάτων, υφίστανται και αρνητικά ίδια κεφάλαια, τα οποία προκύπτουν από τη μεταφορά σωρευμένων ζημιών σε επόμενες χρήσεις.

Τα δεδομένα αυτά καθιστούν αδόκιμη τον υπολογισμό του συγκεκριμένου δείκτη και συνοπτικά θα μπορούσε να καταγραφεί αρνητική απόδοση ιδίων κεφαλαίων (ROI < 0).

4.8.3.4. Σχόλια – Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη των δεικτών οικονομικής απόδοσης δεν χαρακτηρίζονται ιδιαίτεως ενθαρρυντικά. Το μεγαλύτερο πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις του κλάδου λειτουργούν με ζημίες. Αυτό καθιστά προβληματική την αποπληρωμή του συνόλου των υποχρεώσεων που δημιουργούνται σε κάθε χρήση και ταυτόχρονα αρνητικές τις αποδόσεις των κεφαλαίων της επιχείρησης (ίδια κεφάλαια, επενδυμένα σε πάγια περιουσιακά στοιχεία κ.τ.λ.).

Είναι δεδομένο ότι ο κλάδος δεν είναι ελκυστικός σε επενδυτές οι οποίοι αναμένουν οικονομική απόδοση από την τοποθέτηση κεφαλαίων. Ταυτόχρονα οι σημερινοί μέτοχοι των εταιρειών αυτών είναι υποχρεωμένοι συχνά να προβαίνουν σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου προκειμένου να διατηρείται οριακή ισορροπία σε επίπεδο αποπληρωμής υποχρεώσεων.

4.8.4. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση τους χρηματοοικονομικούς δείκτες

Στο παρόν κεφάλαιο επιχειρείται η ταξινόμηση των εταιρειών με βάση τους υπολογισμένους αριθμοδείκτες.

Επιχειρείται η διερεύνηση της ύπαρξης συσχετίσεων με κριτήρια γεωγραφικά (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Υπόλοιπη Ελλάδα), με κριτήρια τη σειρά κατάταξης των ομάδων στο πρωτάθλημα (δεδομένα πίνακα 4.1.) και με οποιοδήποτε άλλο κριτήριο ενδεχομένως προκύψει από την εξέταση των στοιχείων.

Πίνακας 4. 25. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση τους δείκτες άμεσης ρευστότητας

Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας							
2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
1,49	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	9,02	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	1,30	ΟΦΗ	1,68	ΑΕΚ
1,11	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,93	ΑΡΗΣ	0,85	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,79	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ
0,70	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,80	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,83	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,76	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ

0,49	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,78	ΟΦΗ	0,79	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,71	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ
0,48	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,71	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,73	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,69	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
0,43	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,66	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,70	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,66	ΟΦΗ
0,42	ΟΦΗ	0,62	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,67	ΑΡΗΣ	0,65	ΑΡΗΣ
0,38	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,58	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,59	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,62	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ
0,31	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,55	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,56	ΑΕΚ	0,54	ΠΑΟΚ
0,22	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,50	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,54	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,54	ΑΙΓΑΛΕΩ
0,15	ΑΡΗΣ	0,44	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,51	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,46	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
0,12	ΠΑΟΚ	0,29	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,24	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,24	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.
0,10	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,27	ΑΕΚ	0,24	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,22	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ
0,08	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,19	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,06	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,17	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ
0,04	ΑΕΚ	0,05	ΠΑΟΚ	0,06	ΠΑΟΚ	0,14	ΙΩΝΙΚΟΣ

Πίνακας 4. 26. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη μετρητών

Δείκτης Μετρητών							
2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
0,99	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,88	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,58	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,60	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ
0,92	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,64	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,57	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,31	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ
0,74	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,41	ΠΑΟΚ	0,35	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,30	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ
0,64	ΠΑΟΚ	0,32	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,33	ΠΑΟΚ	0,24	ΙΩΝΙΚΟΣ
0,19	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,31	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,27	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,19	ΑΙΓΑΛΕΩ
0,19	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,22	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,26	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,17	ΑΕΚ
0,17	ΑΕΚ	0,17	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,16	ΑΕΚ	0,15	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ
0,15	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,09	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,14	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,13	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
0,15	ΟΦΗ	0,08	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,13	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,08	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ
0,14	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,06	ΑΕΚ	0,10	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,06	ΟΦΗ
0,09	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,06	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,09	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,06	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ
0,06	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,04	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,06	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,05	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.
0,04	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,04	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,05	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,04	ΑΡΗΣ
0,02	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,02	ΑΡΗΣ	0,03	ΟΦΗ	0,04	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
0,00	ΑΡΗΣ	0,00	ΟΦΗ	0,01	ΑΡΗΣ	0,02	ΠΑΟΚ

Πίνακας 4. 27. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη παγιοποίησης

Δείκτης Παγιοποίησης							
2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
0,93	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,91	ΠΑΟΚ	0,95	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,88	ΙΩΝΙΚΟΣ
0,89	ΠΑΟΚ	0,80	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,89	ΠΑΟΚ	0,82	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ
0,84	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,72	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,82	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,79	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ
0,84	ΑΕΚ	0,69	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,81	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,73	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ
0,83	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,67	ΑΡΗΣ	0,70	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,70	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.
0,70	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,65	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,68	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,65	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
0,65	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,64	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,63	ΑΡΗΣ	0,62	ΑΡΗΣ
0,63	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,60	ΑΕΚ	0,62	ΑΕΚ	0,56	ΑΙΓΑΛΕΩ
0,59	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,52	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,55	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,51	ΟΦΗ
0,58	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,51	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,48	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,48	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ
0,48	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,42	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,47	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,45	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ
0,42	ΑΡΗΣ	0,40	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,43	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,41	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ
0,27	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,32	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,34	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,38	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
0,10	ΟΦΗ	0,06	ΟΦΗ	0,32	ΟΦΗ	0,31	ΠΑΟΚ
0,09	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,02	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,30	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,31	ΑΕΚ

Πίνακας 4. 28. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια

Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικά Ξένα Κεφάλαια							
2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
1,49	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	9,02	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	1,03	ΟΦΗ	0,79	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ
0,91	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,78	ΟΦΗ	0,83	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,71	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ
0,70	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,71	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,79	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,69	ΑΕΚ
0,43	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,66	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,78	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,54	ΑΙΓΑΛΕΩ
0,41	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,55	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,73	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,54	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
0,40	ΟΦΗ	0,52	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,52	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,54	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ
0,33	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,50	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,40	ΑΡΗΣ	0,52	ΟΦΗ
0,31	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,48	ΑΡΗΣ	0,38	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,42	ΠΑΟΚ
0,27	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,44	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,38	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,40	ΑΡΗΣ
0,22	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,40	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,33	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,37	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
0,15	ΑΡΗΣ	0,38	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,24	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,31	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ
0,11	ΠΑΟΚ	0,29	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,21	ΑΕΚ	0,24	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.
0,10	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,19	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,16	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,16	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ
0,08	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	0,16	ΑΕΚ	0,06	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,14	ΙΩΝΙΚΟΣ
0,04	ΑΕΚ	0,04	ΠΑΟΚ	0,05	ΠΑΟΚ	0,13	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ

Πίνακας 4. 29. Ταξινόμηση εταιρειών με βάση το δείκτη περιθωρίου κέρδους

Δείκτης Περιθωρίου Κέρδους (Μικτά Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης)							
2003-2004		2004-2005		2005-2006		2006-2007	
0,53	ΑΙΓΑΛΕΩ	1,09	ΠΑΟΚ	1,24	ΠΑΟΚ	1,13	ΠΑΟΚ
0,22	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,68	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,29	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,35	ΑΕΚ
0,20	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,46	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,25	ΑΙΓΑΛΕΩ	0,31	ΑΙΓΑΛΕΩ
0,07	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,32	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,25	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,23	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ
0,00	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,28	ΣΚΟΝΤΑ ΞΑΝΘΗ	0,18	ΟΦΗ	0,18	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ
0,00	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,26	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ	0,15	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ	0,18	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ
-0,15	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,19	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,15	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	0,05	ΙΩΝΙΚΟΣ
-0,19	ΟΦΗ	0,10	ΟΦΗ	0,05	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,04	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.
-0,25	ΑΡΗΣ	0,06	Μ. ΟΡΟΣ ΚΛΑΔΟΥ	0,04	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ	0,04	ΟΦΗ
-0,27	ΑΕΚ	0,04	ΑΕΚ	0,03	ΙΩΝΙΚΟΣ	0,00	ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ
-0,47	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	0,04	ΙΩΝΙΚΟΣ	-0,01	ΑΕΚ	-0,02	ΑΡΗΣ
-0,59	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	0,01	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	-0,02	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	-0,04	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ
-0,63	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	-0,16	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	-0,05	ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ	-0,09	ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ
-3,12	ΠΑΟΚ	-0,18	ΑΡΗΣ	-0,10	ΕΡΓΟΤΕΛΗΣ	-0,12	ΑΤΡΟΜΗΤΟΣ
-6,36	ΑΠΟΛΛΩΝ ΚΑΛΑΜ.	-0,25	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ	-1,20	ΑΡΗΣ	-0,23	ΛΕΒΑΔΕΙΑΚΟΣ

Από τη μελέτη των στοιχείων των πινάκων 4.25. έως 4.29. δεν προκύπτει κάποια ένδειξη ύπαρξης σχέσης της ταξινόμησης των εταιρειών με βάση τους χρηματοοικονομικούς δείκτες με τα κριτήρια που τέθηκαν.

4.9. Προβλέψεις πενταετίας

Στην προσπάθεια εξαγωγής περαιτέρω συμπερασμάτων επιχειρήθηκε η πρόβλεψη των οικονομικών καταστάσεων του μέσου όρου του κλάδου για την επόμενη πενταετία.

4.9.1. Μεθοδολογία – παραδοχές

Η εξαγωγή των προβλέψεων έγινε με τη μέθοδο της γραμμικής παλινδρόμησης και πιο συγκεκριμένα με την χρησιμοποίηση της συνάρτησης forecast του λογιστικού φύλλου Microsoft Excel. Ως δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν τα αποτελέσματα του υπολογισμού του μέσου όρου του κλάδου, όπως υπολογίστηκαν στην παράγραφο 4.4.1. για τις έξι τελευταίες περιόδους από 2001-2002 έως 2006-2007.

Η αδυναμία της πρόβλεψης συνίσταται στο γεγονός ότι η εξέλιξη των μεγεθών δεν συνιστούν απολύτως γραμμική συνάρτηση, καθώς επίσης και ότι δεν συμπεριλαμβάνει ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα βελτιώσουν ή θα χειροτερέψουν τα οικονομικά μεγέθη ή αποτελέσματα.

4.9.2. Αποτελέσματα πρόβλεψης

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας των προβλέψεων των βασικότερων μεγεθών του ενεργητικού και του παθητικού για τις επόμενες πέντε περιόδους, από 2007-2008 έως 2011-2012.

Πίνακας 4. 30. Προβλεπόμενοι ισολογισμοί μέσου όρου κλάδου για την περίοδο 2007-08 έως 2011-12

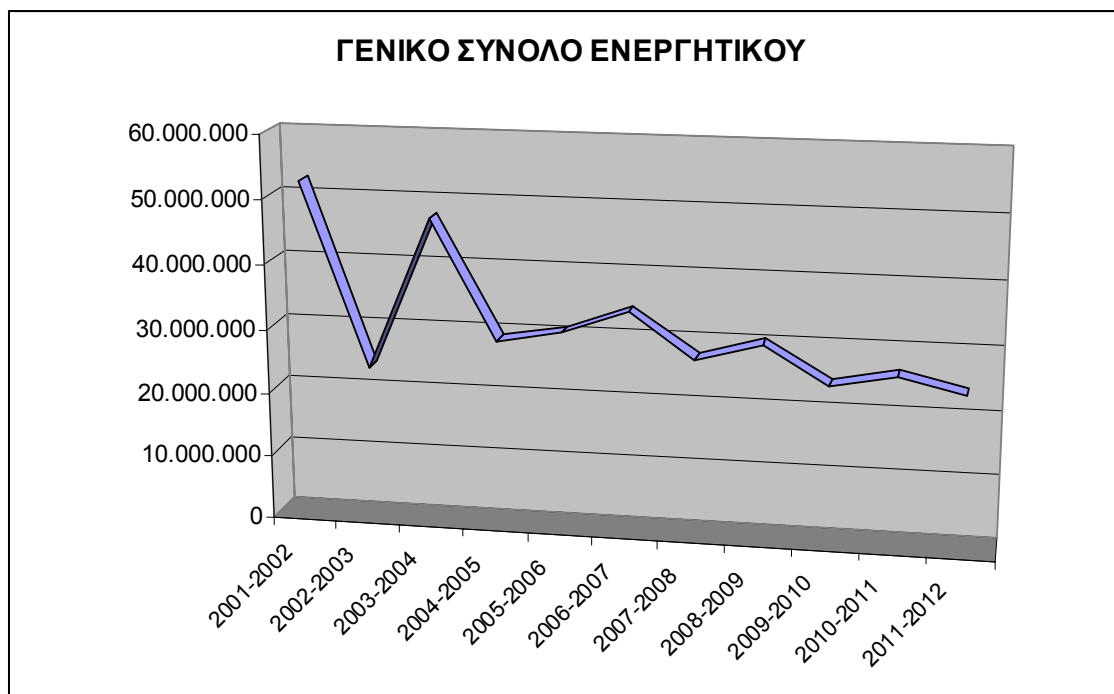
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Σύνολο εξόδων εγκατάστασης	533.522,26	834.385,63	913.125,51	961.782,00	1.072.838,19
Σύνολο ασώματων ακινητοποιήσεων	7.993.061,44	6.969.557,58	1.428.814,62	900.657,21	-2.799.584,47
Σύνολο ενσώματων ακινητοποιήσεων	654.797,08	402.065,13	-58.060,20	-460.281,34	-912.092,18
Σύνολο ακινητοποιήσεων	8.647.858,52	7.371.622,72	1.370.754,42	440.375,86	-3.711.676,65

Σύνολο συμμετοχών και λοιπών μακροπρόθεσμων απαιτήσεων	785.559,30	975.098,29	1.162.287,12	1.377.259,52	1.484.136,61
Σύνολο πάγιου ενεργητικού	9.433.417,82	8.346.721,01	2.533.041,54	1.817.635,39	-2.227.540,04
Σύνολο αποθεμάτων	53.046,45	63.690,43	52.885,95	55.080,51	24.093,64
Σύνολο απαιτήσεων	14.974.737,82	18.337.547,75	18.229.832,98	20.358.307,01	21.824.961,83
Σύνολο χρεογράφων	7.758,92	-19.378,24	-13.571,86	-23.708,94	-36.480,83
Σύνολο διαθεσίμων	2.034.751,98	2.193.143,79	2.288.429,11	2.595.588,96	2.746.043,65
Σύνολο κυκλοφορούντος ενεργητικού	17.070.295,17	20.575.003,73	20.557.576,19	22.985.267,54	24.558.618,27
Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού	531.804,09	545.353,98	612.373,50	658.792,13	729.305,15
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	27.569.039,33	30.301.464,35	24.616.116,74	26.423.477,05	24.133.221,58

ΠΑΘΗΤΙΚΟ	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Σύνολο μετοχικού κεφαλαίου	24.961.201,92	26.523.204,62	27.760.918,31	29.384.630,44	29.858.952,63
Σύνολο διαφορών από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	2.189.422,05	2.963.679,37	3.816.615,82	4.646.137,33	5.275.259,51
Σύνολο διαφορών αναπροσαρμογής	1.002.960,83	-1.276.194,20	-5.267.701,31	-3.852.908,55	-5.313.568,77
Σύνολο αποθεματικών κεφαλαίων	1.130.705,56	1.411.360,31	1.653.075,57	1.773.793,67	2.141.135,02
Σύνολο αποτελεσμάτων σε νέο κεφαλαίο	-34.471.166,19	-31.065.937,15	-31.924.704,41	-31.939.726,89	-30.692.929,35
Σύνολο ποσών προορισμένων για αύξηση κεφαλαίου	-82.266,68	-700.593,15	-581.162,48	-970.531,64	-1.669.858,47
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	-5.269.142,52	-2.144.480,20	-4.542.958,51	-958.605,65	-401.009,43
Σύνολο προβλέψεων για κινδύνους και έξοδα	138.340,96	-189.829,97	-563.396,47	-922.140,79	-1.119.512,21
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων	10.364.712,34	11.791.400,45	12.532.686,01	12.751.828,95	13.621.778,78
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων	17.715.239,85	16.308.424,02	13.626.275,04	12.092.618,83	8.081.743,86
Σύνολο υποχρεώσεων	28.079.952,19	28.099.824,48	26.158.961,05	24.844.447,78	21.703.522,64
Σύνολο μεταβατικών λογαριασμών παθητικού	4.619.888,81	4.535.950,12	3.563.510,77	3.459.775,82	3.950.220,71
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	27.569.039,44	30.301.464,43	24.616.116,84	26.423.477,16	24.133.221,71

Στο διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζεται η εξέλιξη του γενικού συνόλου του ενεργητικού βασισμένο στα ιστορικά και στα προβλεπόμενα στοιχεία.

Διάγραμμα 4. 19. Εξέλιξη γενικού συνόλου ενεργητικού με πρόβλεψη για τις επόμενες πέντε περιόδους

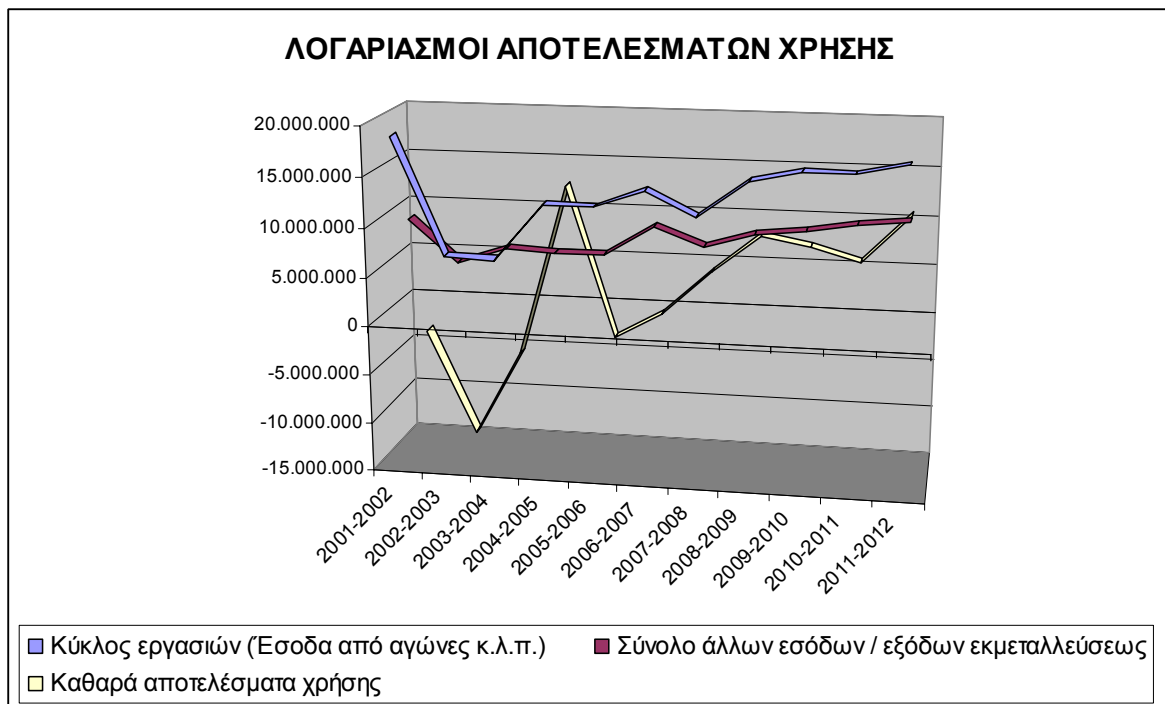
Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με τις προβλεπόμενες καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης και σχετικό διάγραμμα.

Πίνακας 4. 31. Προβλεπόμενοι λογαριασμοί αποτελεσμάτων χρήσης μέσω όρου κλάδου για την περίοδο 2007-08 έως 2011-12

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΧΡΗΣΗΣ	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
Αποτελέσματα εκμεταλλεύσεως Κύκλος εργασιών (Εσοδα από αγώνες κ.λ.π.)	11.994.981,44	15.581.001,21	16.655.213,95	16.649.607,00	17.726.641,66
Μείον: Έξοδα ποδοσφαιρικού τμήματος	16.575.910,36	17.760.950,33	18.369.811,13	17.846.630,45	17.603.934,86
Μικτά αποτελέσματα (ζημιές) εκμεταλλεύσεως	-4.580.928,92	-2.179.949,12	-1.714.597,18	-1.197.023,45	122.706,80
Σύνολο άλλων εσόδων / εξόδων εκμεταλλεύσεως	7.948.410,30	9.382.453,48	9.836.717,10	10.617.483,31	11.193.770,16
Σύνολο εξόδων διάθεσης και διοίκησης	3.849.128,41	4.220.105,68	4.461.279,59	4.524.640,11	4.811.852,36

Μερικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-481.647,03	2.982.398,69	3.660.840,32	4.895.819,74	6.504.624,60
Σύνολο χρηματοοικονομικών εξόδων	498.803,25	655.146,31	737.633,41	802.411,30	854.109,23
Ολικά αποτελέσματα (κέρδη) εκμεταλλεύσεως	-980.450,28	2.327.252,38	2.923.206,91	4.093.408,44	5.650.515,37
Σύνολο εκτάκτων αποτελεσμάτων	5.132.250,32	5.683.866,68	4.149.843,52	1.715.270,95	5.101.628,60
Οργανικά και Έκτακτα αποτελέσματα (ζημίες)	4.151.800,04	8.011.119,06	7.073.050,44	5.808.679,39	10.752.143,97
Αποσβέσεις	7.449.104,49	6.846.449,43	6.202.777,39	5.363.629,69	4.137.197,72
ΚΑΘΑΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (ΖΗΜΙΕΣ) ΧΡΗΣΕΩΣ	4.151.800,07	8.011.119,08	7.073.050,45	5.808.679,39	10.752.143,98

Διάγραμμα 4. 20. Εξέλιξη λογαριασμών αποτελεσμάτων χρήσης με πρόβλεψη για τις επόμενες πέντε περιόδους

4.9.3. Συμπεράσματα

Αν θεωρηθεί ότι τα πράγματα στον χώρο του επαγγελματικού ποδοσφαίρου της χώρας θα κινηθούν χωρίς σημαντικές παρεμβάσεις και αλλαγές κατά τις επόμενες πέντε περιόδους, τότε τα βασικά μεγέθη του κλάδου θα σταθεροποιηθούν στα επίπεδα χαμηλότερα από αυτά της τελευταίας περιόδου.

Συγκεκριμένα σε επίπεδο ενεργητικού η καταγεγραμμένη τάση θα καταστήσει αρνητικό το πάγιο ενεργητικό των ομάδων, ενώ αντιθέτως θα αυξηθεί το κυκλοφορούν ενεργητικό. Αυτό σημαίνει ότι οι εταιρείες κατά τα τελευταία έτη, όλο και περισσότερο μειώνουν τις επενδύσεις τους σε πάγια περιουσιακά στοιχεία που κυρίως εντοπίζεται στον περιορισμό των δαπανών για μεταγραφές και συμβόλαια παικτών. Πρέπει να σημειωθεί η παραπάνω παρατήρηση καταγράφει αποκλειστικά την τάση, αφού είναι ανέφικτο σε βάθος χρόνου να κατέβει το επίπεδο του παγίου ενεργητικού τόσο χαμηλά.

Σε επίπεδο παθητικού η σταδιακή προβλεπόμενη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σε συνδυασμό με την προβλεπόμενη μείωση των ζημιών σταδιακά οδηγεί σε προβλεπόμενη αύξηση των ιδίων κεφαλαίων τα οποία ωστόσο δεν γίνονται θετικά ούτε στο τέλος της πενταετίας. Παράλληλα το σύνολο των υποχρεώσεων εμφανίζεται με τάση μείωσης.

Τα καθαρά αποτελέσματα χρήσης έχουν την αυξητική τάση, η οποία οφείλεται στην προβλεπόμενη αύξηση των εσόδων (κύκλος εργασιών και άλλων εσόδων εκμετάλλευσης), η οποία συνοδεύεται με σταθεροποίηση του κόστους πωληθέντων και των αποσβέσεων. Η επαλήθευση της πρόβλεψης αυτής καθίσταται υπό αμφισβήτηση, αφού στηρίζεται σε σημαντική αύξηση των εσόδων, χωρίς ανάλογη αύξηση των εξόδων, αλλά και σε μείωση των αποσβέσεων, κάτι που είναι συμβατό με την προβλεπόμενη μείωση του παγίου ενεργητικού, αλλά θα χαρακτηριζόταν μάλλον ανέφικτο στο πλαίσιο του ανταγωνισμού των ομάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΝΤΕ: Ευρωπαϊκό περιβάλλον

5.1. Το ποδόσφαιρο στην Ευρώπη

Το ποδόσφαιρο από την δεκαετία του 80 και έπειτα, πέρα από το γεγονός ότι αποτελεί το πιο δημοφιλές άθλημα παγκοσμίως, έχει μετατραπεί και σε μία τεράστια επιχείρηση. Στην προσπάθειά τους οι ομάδες να επικρατήσουν σε αγωνιστικό επίπεδο, έχουν επιδοθεί σε ένα τεράστιο εκτός γηπέδων αγώνα για την απόκτηση των καλύτερων ποδοσφαιριστών από ολόκληρο τον πλανήτη. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η απόφαση των ευρωπαϊκών δικαστηρίων σχετικά με την υπόθεση «Bosman», προκάλεσε επανάσταση, καθώς επέτρεψε την ελεύθερη μετακίνηση ποδοσφαιριστών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δυνατότητα που δόθηκε στους ποδοσφαιριστές να μετακινούνται σε πολύ περισσότερες ομάδες, από αυτές που μπορούσαν εντός των εθνικών ορίων, αύξησε τις απολαβές των καλών ποδοσφαιριστών και απογείωσε τους προϋπολογισμούς των ομάδων.

Τα δεδομένα της εποχής, έχουν οδηγήσει σε έναν άκρατο οικονομικό ανταγωνισμό στον οποίο οι κραταιές ποδοσφαιρικές ομάδες – εταιρείες προσπαθούν να επιβάλλουν τους δικούς τους κανόνες. Στο πλαίσιο αυτό στις αρχές της χιλιετίας δημιουργήθηκε ένα κλειστό κλαμπ που ονομάστηκε G14 και αποτελείτο από τις 18 ισχυρότερες ομάδες της Ευρώπης. Συγκεκριμένα σε αυτό συμμετέχουν ποδοσφαιρικές ομάδες από 7 κράτη (Ισπανία, Γερμανία, Αγγλία, Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Πορτογαλία) και είναι οι (Barcelona, Real M., Valencia, B. Dortmund, B. Leverkusen, Bayern M., Liverpool, Arsenal, M. United, Inter, Juventus, Milan, Porto, Ajax, PSV, Marseille, Lyon, PSG). Τα μέλη μαζεύονται τέσσερις φορές το χρόνο και ψηφίζουν για τα θέματα που τους απασχολούν βασισμένα σε ένα σύστημα ειδικού βάρους. Κάθε ιδρυτικό μέλος έχει 3 ψήφους, κάθε κατάκτηση κυπέλλου πρωταθλητριών ή Τσάμπιονς Λιγκ δίνει άλλες 2 και κάθε κυπελλούχων ή ΟΥΕΦΑ από άλλη μία. Οι ομάδες με τη δημιουργία του κλειστού αυτού κλαμπ επιχείρησαν τη χειραγώγηση του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου με απώτερο στόχο την επιπλέον αύξηση των εσόδων τους.

Σημαντικά θέματα που απασχόλησαν το κλαμπ ήταν:

- Η συμμετοχή τους σε αγώνες μόνο με ισχυρούς και εμπορικούς αντιπάλους, ώστε να μην σπαταλούνται άσκοπα οι δυνάμεις τους, οικονομικές και ανθρώπινες.
- Ο περιορισμός των αποδοχών των ποδοσφαιριστών, με την ενδεχόμενη υιοθέτηση ενός συστήματος οροφής συμβολαίων σε κάθε ομάδα (salary cap).
- Η αυτόματη απαλλαγή εθνικών παικτών κατά τη διάρκεια διεθνών αγώνων. Το βασικό ερώτημα είναι αν οι ποδοσφαιρικοί σύλλογοι είναι υποχρεωμένοι να αποζημιώνουν τις ομάδες για τα έξοδα που καταβάλλουν για τους μισθούς, την κοινωνική ασφάλιση και την ιατρική περίθαλψη των παικτών. Η συγκεκριμένη υπόθεση κατέληξε στα Ευρωπαϊκά δικαστήρια με το χαρακτηρισμό «υπόθεση Charleroi».

Η πίεση που ασκήθηκε από το κλαμπ G14 προς την FIFA και την UEFA, είχε σαν αποτέλεσμα σταδιακές υποχωρήσεις των ομοσπονδιών στις απαιτήσεις των ισχυρών αυτών ομάδων.

Στις 15 Ιανουαρίου 2008, η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία κατέληξε σε συμφωνία με το κλαμπ G14, η οποία προβλέπει την διάλυση του κλαμπ στην επόμενη συνεδρίασή του (15 Φεβρουαρίου 2008) και την απόσυρση των διεκδικήσεων των μελών του από τα Ευρωπαϊκά δικαστήρια με κυριότερη την απόσυρση της «υπόθεσης Charleroi». Στον αντίποδα η UEFA αποδέχτηκε την ίδρυση Ευρωπαϊκού Συνδέσμου Συλλόγων (European Club Association), ο οποίος θα λειτουργεί ανεξάρτητα. Ταυτόχρονα συμφωνήθηκαν διαφορών ειδών αλλαγές στις Ευρωπαϊκές διοργανώσεις συλλόγων, κυρίως στο Κύπελλο Πρωταθλητριών (Champions League), οι οποίες θα τεθούν σε ισχύ από την περίοδο 2009 – 2010.

Οι εξελίξεις αυτές αντιμετωπίζονται με ανάμεικτα συναισθήματα και σκέψεις από τις εθνικές ομοσπονδίες και από τις μικρότερες ομάδες, ωστόσο οι περισσότερες απόψεις συγκλίνουν στο ότι θα διαφοροποιηθεί η υπάρχουσα κατάσταση προς το καλύτερο.

5.2. Τα οικονομικά δεδομένα του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου

Τα οικονομικά μεγέθη των Ευρωπαϊκών ομάδων διαφέρουν σε σημαντικό βαθμό από την Ελληνική πραγματικότητα.

Η Βρετανική εταιρεία συμβούλων “Deloitte”, διεξάγει έρευνες αγοράς σχετικά με το Ευρωπαϊκό ποδόσφαιρο σε ετήσια βάση και εκδίδει σχετικές εκθέσεις.

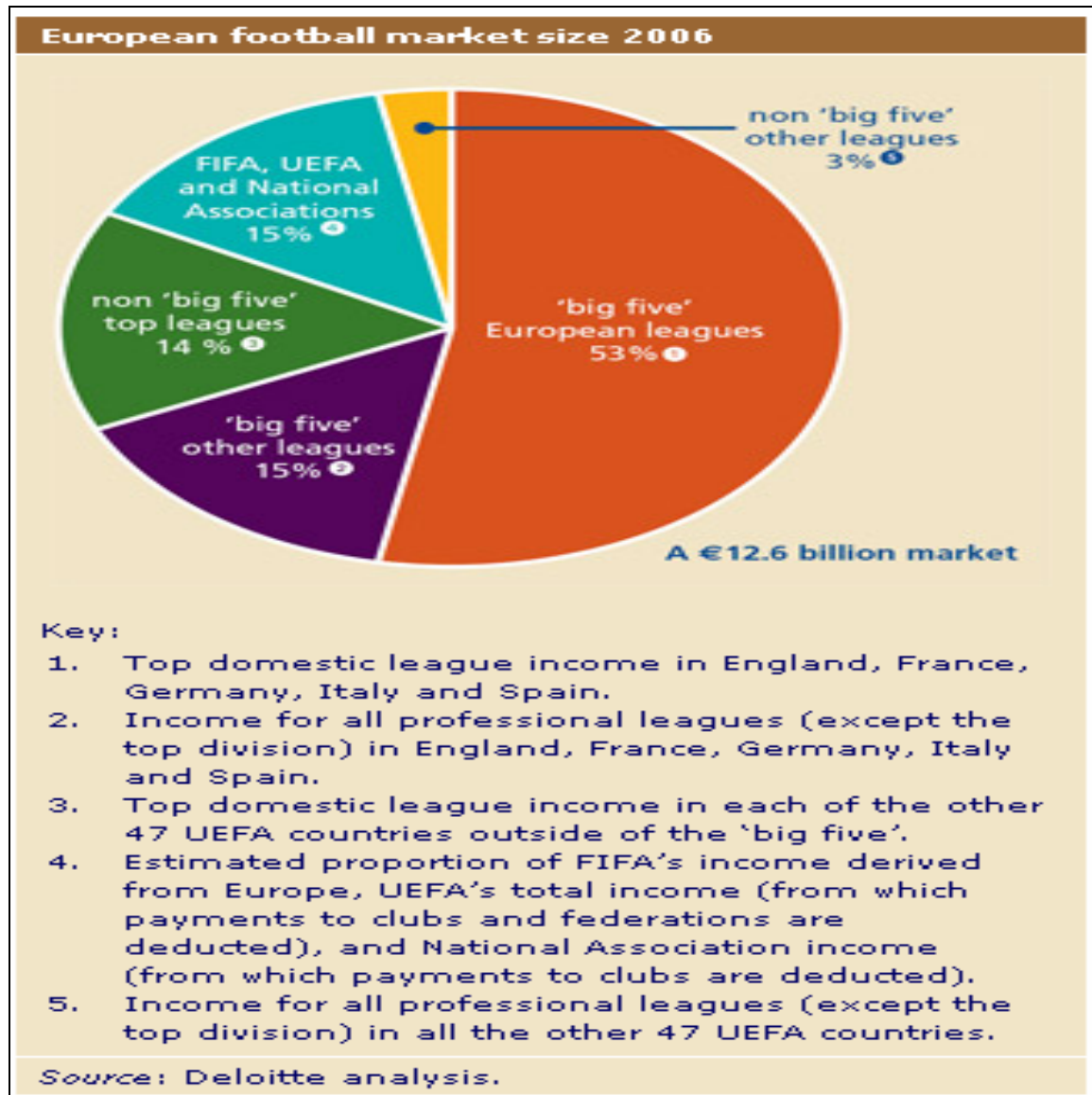
Σύμφωνα με την τελευταία αναθεώρηση «Annual Review of Football Finance 2007» της συγκεκριμένης εταιρείας η αγορά του ποδοσφαίρου στην Ευρώπη παρουσίασε αύξηση της τάξης του 9% το 2006 με συνολικά έσοδα 12,6 δις €.

Οι σημαντικότερες παρατηρήσεις της συγκεκριμένης έκθεσης είναι:

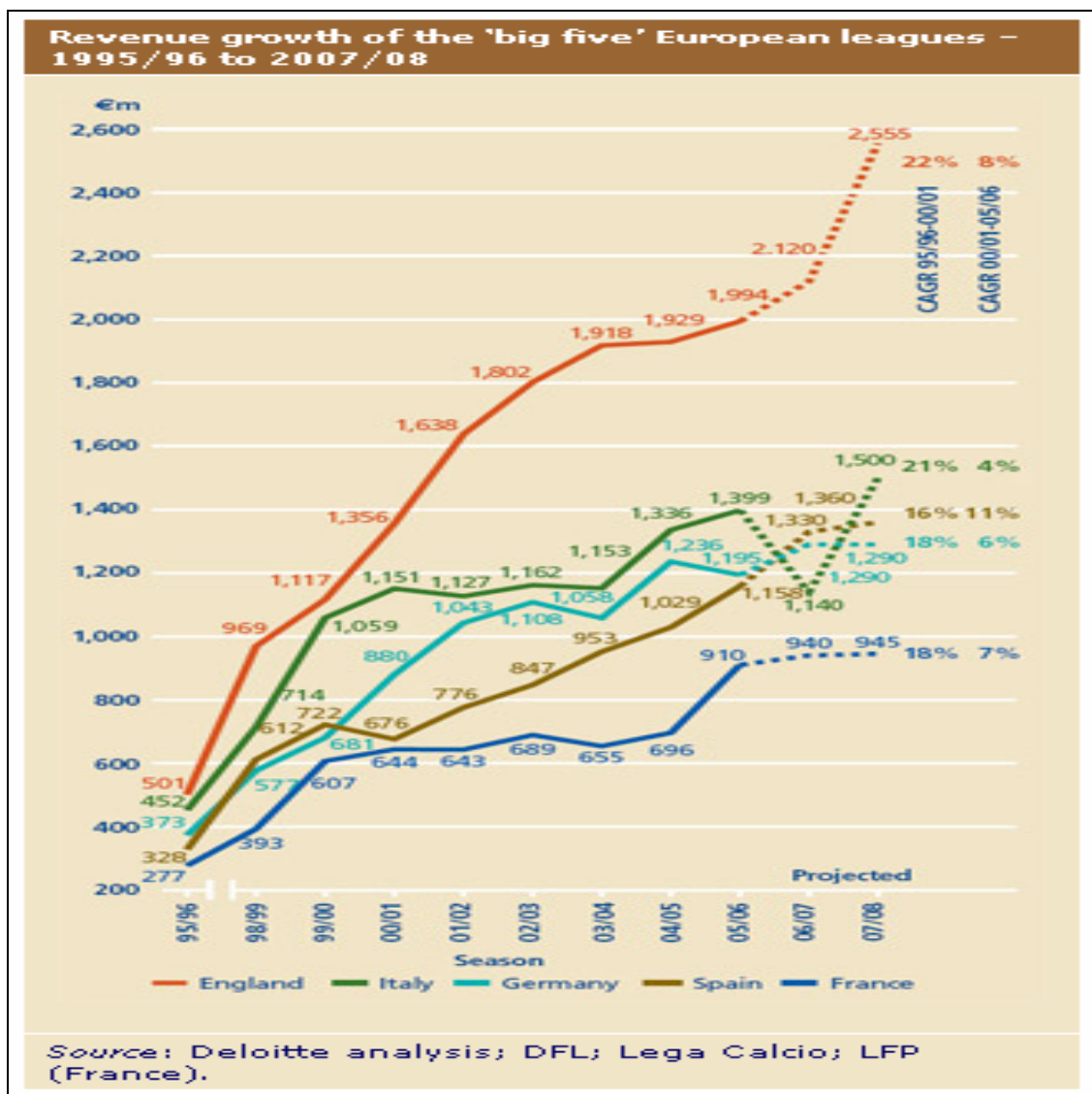
- Τα πέντε κορυφαία πρωταθλήματα της Ευρώπης συγκεντρώνουν συνολικά έσοδα 6,7 δις € (ποσοστό 53% της συνολικής αγοράς)
- Κορυφαίο σε επιδόσεις πρωτάθλημα είναι το αγγλικό, αφού οι ομάδες της πρώτης κατηγορίας (English Premier League) διενήργησαν έσοδα της τάξης των 2 δις € με κέρδη 200 εκ € και με προοπτική για την επόμενη περίοδο της τάξης των 2,5 δις €.
- Τα υπόλοιπα πρωταθλήματα διενεργούν κύκλο εργασιών:
 - ο 1,4 δις € το Ιταλικό
 - ο 1,2 δις € το Γερμανικό
 - ο 1,2 δις € το Ισπανικό και
 - ο 0,9 δις € το Γαλλικό
- Τη μεγαλύτερη αύξηση παρουσίασε το Γαλλικό πρωτάθλημα, με ποσοστό αύξησης 31%, η οποία κυρίως οφείλεται σε τηλεοπτικά συμβόλαια.
- Το έκτο σε μέγεθος εθνικό πρωτάθλημα είναι το Βελγικό με έσοδα 355 εκ €, το οποίο ωστόσο υπολείπεται της δεύτερης κατηγορίας της Αγγλίας το οποίο παρουσιάζει έσοδα 460 εκ €.
- Η κορυφαία ευρωπαϊκή διοργάνωση, Κύπελλο Πρωταθλητριών (Champions League), μέσω κεντρικών διαπραγματεύσεων σε δικαιώματα αναμετάδοσης και διαφήμισης, παρουσίασε έσοδα 0,6 δις €, εκ των οποίων το 72%, δηλαδή 437 εκ € αποδόθηκαν στους 32 συλλόγους που συμμετείχαν στη φάση των ομίλων.

Παρακάτω παρατίθενται δύο σχετικά γραφήματα.

Διάγραμμα 5. 1. Έσοδα Ευρωπαϊκού Ποδοσφαίρου

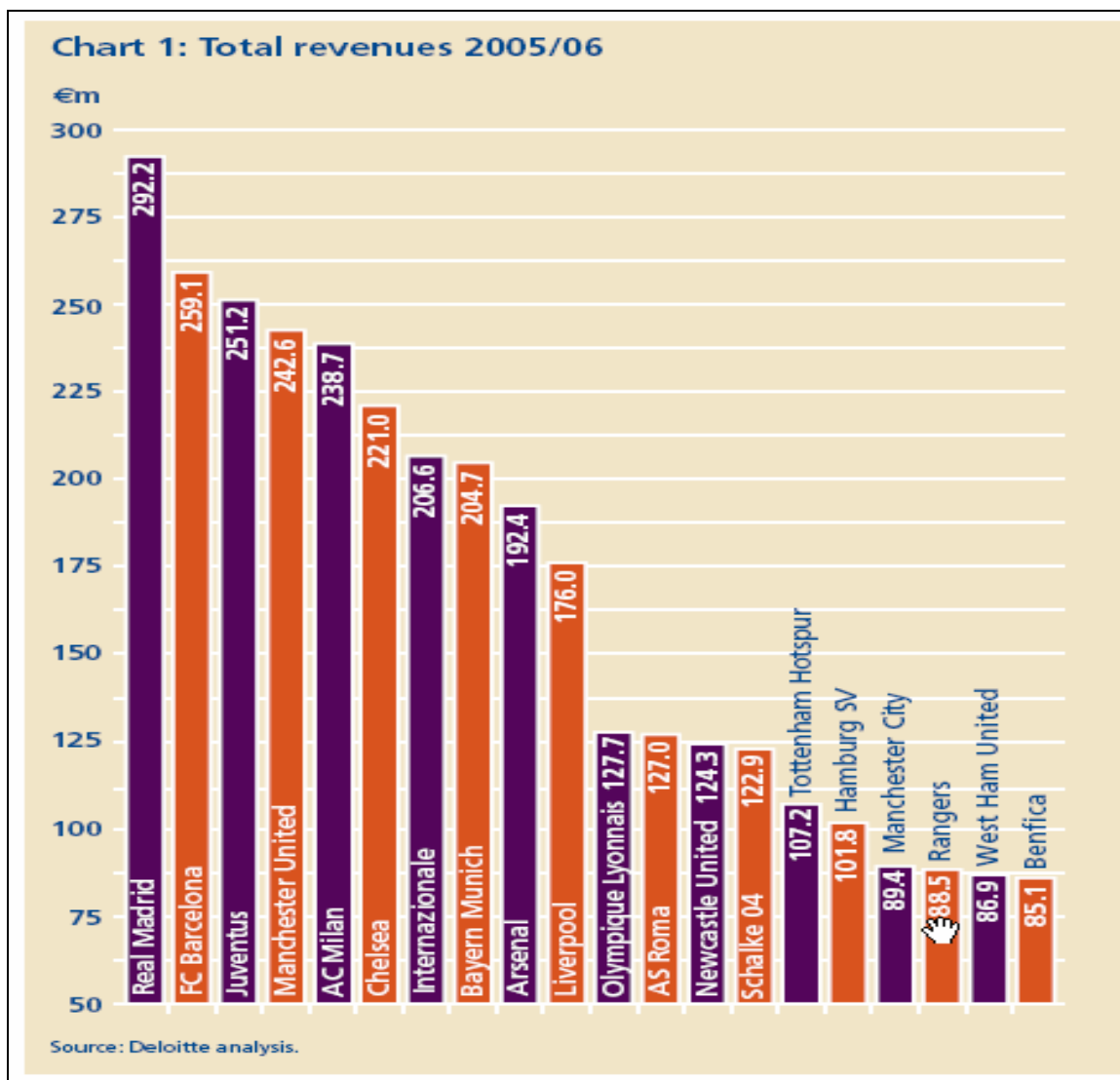
Διάγραμμα 5. 2. Αύξηση εσόδων των πέντε μεγαλύτερων πρωταθλημάτων της Ευρώπης

Η τελευταία έκθεση της Βρετανικής εταιρείας συμβούλων “Deloitte” σχετικά με τις ευρωπαϊκές ποδοσφαιρικές ομάδες δείχνει σημαντικότερη αύξηση των εσόδων των 20 πρώτων σε έσοδα ομάδων.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με τα έσοδα των ομάδων αυτών για την περίοδο 2005 – 2006.

Διάγραμμα 5. 3. Οι 20 πρώτες ομάδες της Ευρώπης σε έσοδα (ποσά σε εκατομμύρια €)

5.3. Συγκριτικά στοιχεία Ελλάδας – Ευρώπης

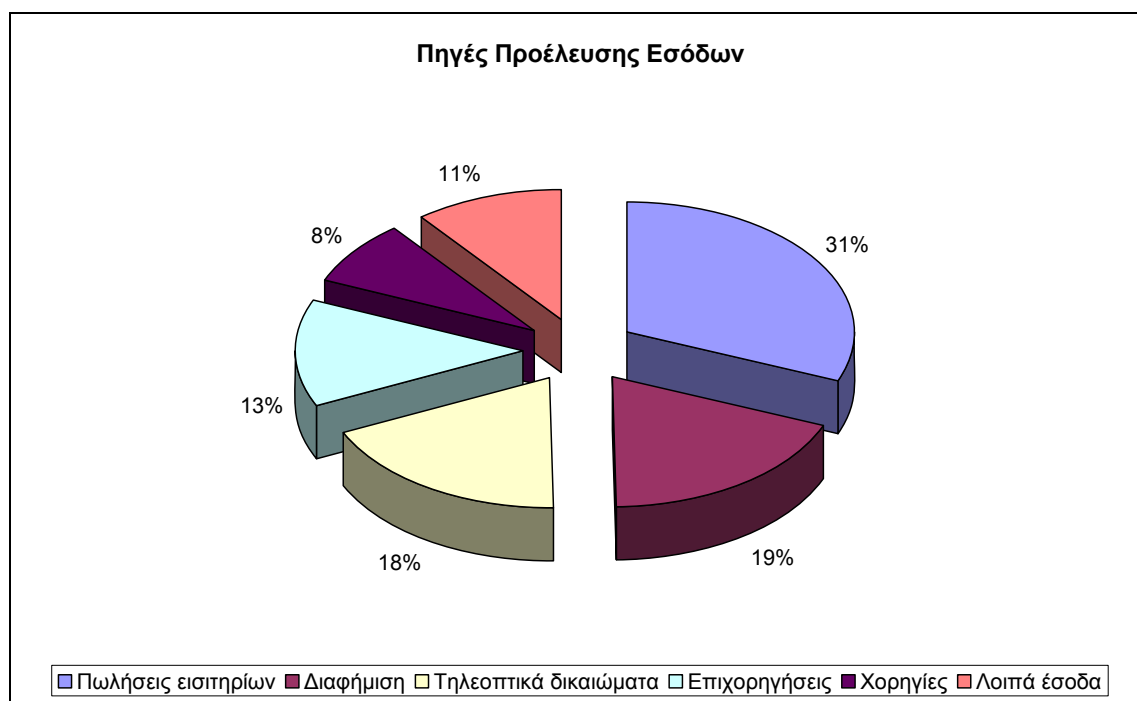
Από τα στοιχεία που παρατέθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο προκύπτει ότι το Ελληνικό Επαγγελματικό Ποδόσφαιρο υπολείπεται σημαντικά από αυτό των άλλων κρατών.

Σε απόλυτα μεγέθη τα συνολικά έσοδα των Ελληνικών ομάδων Α' Εθνικής Κατηγορίας την περίοδο 2005 – 2006 ανέρχεται στο ποσό των 125 εκ €, έναντι 117 εκ € το 2004 –

2005. Την ίδια χρονική περίοδο 14 Ευρωπαϊκές ομάδες είχαν έσοδα που ξεπερνούσαν το ποσό αυτό.

Το 31% των 125 εκ € της περιόδου προήλθε από τις πωλήσεις των εισιτηρίων (38,8 εκατ. ευρώ), 19% από τη διαφήμιση (23,4 εκατ. ευρώ), 18% από τηλεοπτικά δικαιώματα (23 εκατ. ευρώ), 12% από τις επιχορηγήσεις (16,5 εκατ. ευρώ), 11% από διάφορα άλλα έσοδα (13,2 εκατ. ευρώ) και 8% από χορηγίες (10 εκατ. ευρώ). Η ανάλυση αυτή παριστάνεται γραφικά στο διάγραμμα που ακολουθεί.

Διάγραμμα 5. 4. Πηγές προέλευσης εσόδων Π.Α.Ε. (περίοδος 2005 - 2006)

Στην πρώτη κατηγορία της Αγγλίας (Premier League), ο προϋπολογισμός των ομάδων αποτελείται κατά 45% από τα τηλεοπτικά δικαιώματα, κατά 30% από τα εισιτήρια και κατά 25% από τις χορηγίες και τα εμπορικά δικαιώματα. Στη Γερμανία τα αντίστοιχα ποσοστά είναι: 35% από τηλεοπτικά δικαιώματα, 17% από εισιτήρια, 19% από εμπορικά δικαιώματα και 28% από χορηγίες. Η συμμετοχή λοιπόν των εισπράξεων από εισιτήρια στα συνολικά έσοδα είναι ανάλογη αυτής της Αγγλίας και σχεδόν διπλάσια από αυτήν της Γερμανίας. Ενώ και στο κομμάτι των χορηγιών και εμπορικών εσόδων

ποσοστιαία το Ελληνικό ποδόσφαιρο βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με το Αγγλικό και υπολείπεται αρκετά του Γερμανικού.

Με βάση το γεγονός ότι την αγωνιστική περίοδο 2004-2005 η πληρότητα των ξεδρών στο ελληνικό πρωτάθλημα δεν ξεπέρασε το 32,3%, όταν στην Αγγλία έφτασε το 94,7% και στη Γερμανία το 83%, γίνεται εύκολα αντιληπτός ο λόγος των συνολικά μειωμένων εσόδων των Ελληνικών ομάδων.

Στα 240 παιχνίδια του 1ου πρωταθλήματος της Σούπερ Λίγκας διατέθηκαν 1.525.163 εισιτήρια και οι εισπράξεις ανήλθαν σε 20.487.481 ευρώ. Με μέσον όρο 6.355 εισιτήρια ανά αγώνα, το ελληνικό πρωτάθλημα από πλευράς ενδιαφέροντος και προσέλκυσης θεατών βρίσκεται κάτω από το ολλανδικό (17.977 εισιτήρια), το σκωτσέζικο (16.243), το ρωσικό (10.953), το βελγικό (10.390), το πορτογαλικό (9.708), το σουηδικό (9.423), το ελβετικό (9.169), το νορβηγικό (9.100), το ουκρανικό (8.892), το δανέζικο (8.177), το αυστριακό (7.982) και το πολωνικό (6.783). Αντίστοιχα το ελληνικό πρωτάθλημα βρίσκεται λίγο πιο πάνω από το βουλγαρικό (2.849), το σερβικό (2.135) και το ρουμανικό (5.459).

Πρέπει να σημειωθεί ότι την περίοδο 1985 – 1986 είχε σημειωθεί ρεκόρ πωλήσεων με 3,38 εκ εισιτήρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΞΙ: Συμπεράσματα – Προτάσεις

Το ποδόσφαιρο αποτελεί την κυριότερη αθλητική δραστηριότητα στον πλανήτη με σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές προεκτάσεις. Η ενδελεχής μελέτη του νομικού πλαισίου από το οποίο διέπεται το ελληνικό επαγγελματικό ποδόσφαιρο, ή γνώση των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας ποδοσφαίρου και η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ομάδων αποτελούν βασικές παραμέτρους για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την υφιστάμενη κατάσταση και τις προοπτικές του. Παράλληλα αξιοποιώντας διαθέσιμα συγκριτικά στοιχεία από άλλες προηγμένες ποδοσφαιρικά χώρες παρέχεται η δυνατότητα κατάστρωσης σχεδίων και προτάσεων για τη βελτίωση του.

6.1. Φιλοσοφία νομοθεσίας και κανονισμών

Οι επαγγελματικές ποδοσφαιρικές ομάδες στην Ελλάδα πρέπει να έχουν τη μορφή ανωνύμων εταιρειών, οι οποίες φέρουν το όνομα του ιδρυτικού συλλόγου, αντιθέτως από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας δεν επιβάλλεται επαγγελματοποίηση των ομάδων προκειμένου να συμμετέχουν στις διοργανώσεις της. Ωστόσο στο σύνολο των ποδοσφαιρικά προηγμένων χωρών το ποδόσφαιρο λειτουργεί άκρως επαγγελματικά, ενώ και στις χώρες όπου το ποδόσφαιρο χαρακτηρίζεται ερασιτεχνικό ή ημι-επαγγελματικό η λειτουργία των ομάδων βασίζεται στους νόμους της ελεύθερης αγοράς. Τόσο από την Ελληνική νομοθεσία, όσο και από τις οδηγίες της UEFA, προκύπτει η πρόθεση για ύπαρξη διαφάνειας στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των ομάδων. Οι κύριοι μέτοχοι ή οι ιδιοκτήτες των ομάδων πρέπει να είναι γνωστοί ως φυσικά πρόσωπα. Προχωρώντας ένα βήμα παραπάνω η ελληνική νομοθεσία προβλέπει τον έλεγχο του «πόθεν έσχες» σε κάθε αγοραπωλησία μετοχών με στόχο την αποτροπή εισροής μαύρου χρήματος στο ποδόσφαιρο. Ταυτόχρονα προβλέπει και μια σειρά κριτηρίων και ελέγχων για τους μετόχους προκειμένου να διαφυλάσσεται η ανεξαρτησία των ποδοσφαιρικών εταιρειών μεταξύ τους σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά και από πρόσωπα ή εταιρείες

που δραστηριοποιούνται στο χώρο των προγνωστικών ποδοσφαιρών και των στοιχημάτων.

Η προσπάθεια διατήρησης και ενδυνάμωσης των δεσμών των επαγγελματικών ομάδων διακρίνεται τόσο από τη μελέτη της ελληνικής νομοθεσίας, όπου επιβάλλεται το ερασιτεχνικό σωματείο να κατέχει ένα συγκεκριμένο ποσοστό μετοχών, να εισπράττει μέρισμα από τις πωλήσεις εισιτηρίων, αλλά ταυτόχρονα να διατηρεί τις ερασιτεχνικές ομάδες – φυτώρια ποδοσφαιριστών. Η Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία υποχρεώνει επίσης τη διατήρηση των τμημάτων υποδομής και μάλιστα θέτει και εξειδικευμένες προϋποθέσεις και προδιαγραφές σχετικά με υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό.

Με την επαγγελματοποίηση του ελληνικού ποδοσφαίρου αποκόπηκε κάθε δυνατότητα επιχορήγησης των Π.Α.Ε. από την πολιτεία για λειτουργικούς σκοπούς, απαγορεύοντας ταυτόχρονα και στα ερασιτεχνικά σωματεία, τα οποία μπορούν να τυγχάνουν επιχορηγήσεων, να τις εκχωρούν στις Π.Α.Ε..

Η βιωσιμότητα των ομάδων και η εκπλήρωση των οικονομικών τους υποχρεώσεων ελέγχεται θεσμικά, καθώς για την ίδρυση Π.Α.Ε. απαιτείται εγκεκριμένη οικονομική μελέτη βιωσιμότητας, κατάρτιση προϋπολογισμών για κάθε περίοδο, έκδοση εγγυητικής επιστολής για τη συμμετοχή στο πρωτάθλημα, αλλά και βεβαίωση μη οφειλών προς ποδοσφαιριστές, προπονητές, άλλες ποδοσφαιρικές ομάδες, ομοσπονδίες, συλλόγους, δημόσιο και ασφαλιστικά ταμεία. Παράλληλα η εφαρμογή του νόμου 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών» θέτει και μια ακόμη σειρά από οικονομικά μεγέθη και συσχετισμούς που λειτουργούν προς την κατεύθυνση της διασφάλισης της βιωσιμότητας.

6.2. Συμπεράσματα

Παρά τις αυστηρές προϋποθέσεις του νομοθετικού πλαισίου και των οδηγιών της UEFA, στο ελληνικό επαγγελματικό ποδόσφαιρο εμφανίζονται συχνά προβλήματα βιωσιμότητας και κακοδιαχείρισης των Π.Α.Ε.. Παραδειγματικά αναφέρεται η ένταξη της Π.Α.Ε. ΑΕΚ και της Π.Α.Ε. Άρης στις διατάξεις του άρθρου 44 του 2601/98 πριν από τρεις περιόδους, με την οποία χαρίστηκαν χρέη προς το δημόσιο και τους πιστωτές,

αφού σε αντίθετη περίπτωση οι δύο αυτές Π.Α.Ε. θα έπρεπε να οδηγηθούν σε Πτώχευση. Για τους ίδιους λόγους η Π.Α.Ε. Πανιώνιος οδηγήθηκε στην ειδική εκκαθάριση του άρθρου 46 του ίδιου νόμου διαδικασία μέσα από την οποία διατηρήθηκε το ενεργητικό της Π.Α.Ε.. Σήμερα δύο ακόμη ιστορικές Π.Α.Ε., οι Π.Α.Ε. Ηρακλής και ΠΑΟΚ, αντιμετωπίζουν το φάσμα της χρεοκοπίας και έχουν κινητοποιήσει, ολόκληρο το φίλαθλο κοινό τους προκειμένου να διασωθούν από την οικονομική κατάρρευση.

Οι λόγοι που οδηγούν τις ποδοσφαιρικές ομάδες της Ελλάδος σε δεινή οικονομική θέση είναι πολλοί, κυρίαρχη θέση κατέχουν τα αλόγιστα έξοδά τους, κυρίως για μεταγραφές παικτών, τα οποία δεν ισοσκελίζονται με αντίστοιχα έσοδα. Ταυτόχρονα παρατηρήθηκαν και περιπτώσεις όπου μέλη των διοικήσεων των εταιρειών αυτών καταχράστηκαν για ίδιο όφελος χρήματα από το ταμείο της εταιρείας. Οι περιπτώσεις αυτές ελέγχονται από τη δικαιοσύνη και αναμένονται οι σχετικές αποφάσεις.

Τα παραπάνω ποιοτικά δεδομένα ποσοτικοποιήθηκαν στη χρηματοοικονομική ανάλυση του κεφαλαίου 4. Τα βασικότερα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ανάλυση αυτή παρατίθενται παρακάτω:

- Η ρευστότητα των εταιρειών όπως αποτυπώνεται από τους σχετικούς χρηματοοικονομικούς δείκτες ρευστότητας είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Οι δείκτες ρευστότητας βρίσκονται κάτω από τη μονάδα, που καταδεικνύει την ύπαρξη αρνητικού κεφαλαίου κίνησης, ενώ ταυτόχρονα οι δείκτες μετρητών κινούνται στα επίπεδα του 10%. Με τα δεδομένα αυτά η δυνατότητα ανταπόκρισης των επιχειρήσεων και του κλάδου ολόκληρου στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις του καθίσταται ιδιαίτερα αμφίβολη.
- Η δραστηριότητα των επιχειρήσεων χρηματοδοτείται από ξένα κεφάλαια σχεδόν στο σύνολό της, όπως αποδεικνύεται με την χρήση των δεικτών χρηματοοικονομικής μόχλευσης και την ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων.
- Οι δείκτες παγιοποίησης περιουσίας, οι οποίοι κινούνται στα επίπεδα του 40% σε συνδυασμό με την ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων, που καθιστούν αρνητικούς τους δείκτες αυτοχρηματοδότησης περιουσιακών στοιχείων και τους δείκτες κυκλοφορούντος ενεργητικού προς συνολικά ξένα κεφάλαια που

βρίσκονται στα επίπεδα του 50%, καθιστούν μάλλον αδύνατη την αποπληρωμή των υποχρεώσεων των εταιρειών χωρίς την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων.

- Οι εταιρείες δεν είναι σε θέση να καλύψουν τα χρηματοοικονομικά έξοδα από τη λειτουργία τους και μερικές από αυτές είναι ήδη επιβαρυνμένες σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, συνδυασμός που καθιστά επισφαλή τον δανεισμό των ομάδων και ουσιαστικά απομακρύνει τις επιχειρήσεις αυτές από το ενδεχόμενο άντλησης χρημάτων από πιστωτικά ιδρύματα.
- Οι δείκτες αποδοτικότητας καθιστούν ακόμη πιο άσχημη την εικόνα των επιχειρήσεων του κλάδου αφού εμφανίζουν το κυρίαρχο πρόβλημα που δεν είναι άλλο από τη ζημιογόνα λειτουργία των ομάδων, αφού οι δείκτες περιθωρίου κέρδους στις ελάχιστες περιπτώσεις που δεν λαμβάνουν αρνητική τιμή είναι ιδιαίτερος χαμηλοί. Παράλληλα όπως είναι αναμενόμενο οι δείκτες απόδοσης επενδυμένων κεφαλαίων και καθαρής θέσης είναι αρνητικοί.
- Τα έσοδα των ομάδων διπλασιάζονται σε χρονικό διάστημα τεσσάρων χρήσεων, που καθιστά ικανοποιητικό το δείκτη ανάπτυξης του κλάδου.

Στα παραπάνω βασικά συμπεράσματα θα πρέπει να προστεθούν:

- Η ύπαρξη τριών Π.Α.Ε. (Ολυμπιακός, ΑΕΚ, Παναθηναϊκός) που συγκεντρώνουν το 66% περίπου του συνόλου του Ενεργητικού του κλάδου
- Οι τρεις προηγούμενες Π.Α.Ε. συγκεντρώνουν το 76% του κύκλου εργασιών του κλάδου, ενώ άλλες δύο (ΠΑΟΚ, Άρης) συγκεντρώνουν το 16%. Επομένως το 92% των συνολικών εσόδων παράγεται από 5 ομάδες.

Συνοψίζοντας εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο κλάδος χαρακτηρίζεται από υψηλή συγκέντρωση, αφού χωρίζεται σε τρία επίπεδα με βάση τα οικονομικά μεγέθη. Τρεις ομάδες κυριαρχούν, ακολουθούν δύο, οι οποίες βρίσκονται σε μια μέση κατάσταση και οι υπόλοιπες βρίσκονται πολύ μακριά από αυτές. Τα οικονομικά δεδομένα αποδεικνύουν την αυξημένη επικινδυνότητα του κλάδου ολόκληρου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και να καταστεί βιώσιμος μέσα από τη λειτουργία του αποτρέποντας υποψήφιους επενδυτές να ασχοληθούν μαζί του.

6.3. Προτάσεις βελτίωσης της υφιστάμενης κατάστασης

Τα συμπεράσματα που εξήχθησαν στην προηγούμενη παράγραφο σε συνδυασμό με τα δεδομένα του Ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου, όπως αναλύθηκαν στο κεφάλαιο 5 επιτρέπουν την κατάθεση προτάσεων, οι οποίες εφόσον υιοθετηθούν θα βοηθήσουν το Ελληνικό Επαγγελματικό Ποδόσφαιρο να βελτιώσει τις επιδόσεις του και να καταστεί βιώσιμο.

Κύριος άξονας στον οποίο οφείλουν να στρέψουν την προσοχή τους οι ομάδες αποτελεί η αύξηση των εσόδων τους. Η αύξηση αυτή μπορεί και πρέπει σε πρώτη φάση να αναζητηθεί στις πωλήσεις εισιτηρίων. Η πληρότητα των γηπέδων είναι σε ποσοστό 32,3% και αν ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι πριν από είκοσι έτη ο αριθμός των πωλούμενων εισιτηρίων ήταν κατά 120% μεγαλύτερος από ότι σήμερα, αναδεικνύει την ύπαρξη μιας τεράστιας δεξαμενής εσόδων που για διάφορους λόγους παραμένει αναξιοποίητη από τις ομάδες. Βελτιώσεις στο προσφερόμενο θέαμα, στη δίκαια αντιμετώπιση των ομάδων από τους διαιτητές, στις υποδομές των γηπέδων και αντιμετώπιση της βίας είναι μερικά από τα μέτρα που θα πρέπει άμεσα να λάβουν οι ομάδες.

Άλλες σημαντικές πηγές εσόδων είναι οι διαφημίσεις, χορηγίες και τα τηλεοπτικά δικαιώματα. Η προσέλκυση του κοινού μέσα από μια διαδικασία αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών και της ψυχαγωγίας αναμένεται να επιφέρει αλυσιδωτή αύξηση και στα μεγέθη των εσόδων που προέρχονται από αυτές τις πηγές, όπως αποδεικνύεται από την κατάσταση στα άλλα Ευρωπαϊκά κράτη.

Μια ακόμη δράση στην οποία οφείλουν να επενδύσουν οι ομάδες είναι τα τμήματα υποδομών. Παράλληλα με τον υψηλό κοινωνικό χαρακτήρα που έχουν τα τμήματα υποδομών, μπορούν να καταστούν και ιδιαίτερος σημαντικά και από οικονομικής απόψεως. Η σωστή λειτουργία των ακαδημιών των ομάδων μπορεί να παράγει ποδοσφαιριστές ικανούς να συνεισφέρουν στην πρώτη ομάδα, οι οποίοι κατά τεκμήριο είναι φθηνότεροι από άλλους, οι οποίοι προέρχονται από μεταγραφές. Παράλληλα οι ομάδες διατηρούν τα δικαιώματα των ποδοσφαιριστών αυτών προσβλέποντας σε ενδεχόμενα σημαντικά έσοδα από μεταγραφές προς άλλες ομάδες.

Παράλληλα το κράτος από την πλευρά του οφείλει να διασφαλίσει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό την αυτονομία και την βιωσιμότητα των ομάδων. Η υιοθέτηση κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης και η νομοθετική κατοχύρωσή τους, ίσως να αποτελεί ένα καλό πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

6.4. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Για την τεκμηρίωση των προτάσεων που υποβλήθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο και για την αναζήτηση των βέλτιστων μεθόδων ή των βέλτιστων αλλαγών που πρέπει να συντελεστούν στο Ελληνικό Ποδόσφαιρο θεωρείται αναγκαία η περαιτέρω έρευνα.

Η εκπόνηση μιας έρευνας αγοράς σε ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια η οποία να περιλαμβάνει:

- Καταγραφή των φιλάθλων και αποτύπωση του οπαδικού τους φρονήματος
- Εξέταση πρόθεσης παρακολούθησης των αγώνων με διάκριση σε παρακολούθηση εντός γηπέδου, από τηλεόραση, ραδιοφωνικά ή με άλλο τρόπο.
- Μέτρηση της ικανοποίησης των φιλάθλων από το συγκεκριμένο άθλημα
- Διερεύνηση των απαιτήσεων των φιλάθλων σε υποδομές, αγωνιστικό επίπεδο και άλλα παρεμφερή θέματα.
- Οικονομική δυνατότητα του πελατειακού κοινού

Η συγκεκριμένη έρευνα αγοράς κρίνεται απαραίτητη για τη διαπίστωση του πελατειακού κοινού – στόχου των ομάδων και την διακρίβωση των ενδεδειγμένων ενεργειών για την προσέλκυσή του.

Παράλληλα σε κάθε ομάδα ξεχωριστά και σε ολόκληρο τον κλάδο θα πρέπει να γίνει μια πλήρης αποτύπωση των πηγών εσόδων και των κέντρων κόστους, προκειμένου να βρεθούν τα βέλτιστα σημεία δράσης.

Οι δύο παραπάνω ενέργειες συνδυαστικά θα καθοδηγήσουν τις ομάδες στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας τους και τις επενδύσεις που πρέπει να πραγματοποιήσουν, ώστε να βελτιώσουν τις χρηματοοικονομικές τους επιδόσεις και να καταστούν βιώσιμες και ελκυστικές επιχειρήσεις για επενδυτές στο άμεσο μέλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ι. Λαζαρίδης & Δ. Παπαδόπουλος (2005), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Βασικές έννοιες χρηματοοικονομικής, Χρηματοοικονομικός σχεδιασμός και Διοίκηση Κεφαλαίου Κίνησης», Τεύχος Α, Β' Έκδοση, Θεσσαλονίκη
- Ι. Λαζαρίδης & Δ. Παπαδόπουλος (2006), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Μακροχρόνιος Χρηματοοικονομικός Σχεδιασμός και Χρηματοοικονομική Ανάλυση Επενδύσεων Παγίου Κεφαλαίου της Επιχείρησης», Τεύχος Β, Β' Έκδοση, Θεσσαλονίκη
- Ι. Λαζαρίδης & Δ. Παπαδόπουλος (2005), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση – Σχεδιασμός και Στρατηγικές Χρηματοδοτικές Αποφάσεις της Επιχείρησης», Τεύχος Γ, Α' Έκδοση, Θεσσαλονίκη
- Ι. Λαζαρίδης & Π. Ευθύμογλου (2000), «Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων», Θεσσαλονίκη
- Δ. Γαργαλιάνος & Γ. Αυθίνος (2001), «Αθλητικό Μάνατζμεντ», University Studio Press, Θεσσαλονίκη
- Daryl (2007), G14 Wants Even More Money Please. Ανάκτηση από World Wide Web: <http://www.theoffside.com/europe/champions-league/g14-wants-even-more-money-please.html>
- Deloitte. (2007), Football Money League – The reign in Spain. Ανάκτηση από World Wide Web: www.deloitte.co.uk/sportsbusinessgroup
- Deloitte F.Y.R.O.M. (2007), European football market grows 9% to €12,6 billion – Annual Review of Football Finance 2007. Ανάκτηση από World Wide Web: http://www.deloitte.com/dtt/press_release/0,1014,cid%253D160232,00.html
- Menary S. (2008), G14 disbands as Platini's plans to shift balance of power in European football gather pace. Ανάκτηση από World Wide Web: http://playthegame.org/News/Up_To_Date/G14_disbands_as_Platinis_plans_to_shift_balance_of_power_in_European_football_gather_pace_16010001.aspx

- News 24.com (2008), Soccer: End of road for G14. Ανάκτηση από World Wide Web: http://www.news24.com/News24/Sport/Soccer/0,,2-9-840_2252416,00.html
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2007), Ποδόσφαιρο: μια οικονομική δραστηριότητα όπως όλες οι άλλες; http://www.europarl.europa.eu/news/public/story_page/041-3541-057-02-09-906-20070222STO03532-2007-26-02-2007/default_el.htm
- Παπαχριστοδούλου Β. (2003), BilderberG-14. Ανάκτηση από World Wide Web: <http://blogs.contra.gr/blogs/VasPap/145176>